

Dan Podjed

**ANTROPOLOGIJA
MED ŠTIRIMI STENAMI**

spoznavanje družbe in sebe med pandemijo

Antropologija med štirimi stenami

Spoznavanje družbe in sebe med pandemijo

Avtor	Dan Podjed
Urednika	Ingrid Slavec Gradišnik in Jurij Fikfak
Spremna beseda	Vesna Milek
Jezikovni pregled	Ingrid Slavec Gradišnik
Oblikovanje	Samira Kentrić
Prelom	Brane Vidmar
Založnik	Založba ZRC
Zanj	Aleš Pogačnik
Izdajatelj	ZRC SAZU, Inštitut za slovensko narodopisje
Zanj	Ingrid Slavec Gradišnik
Tisk	Cicero Begunje, d. o. o.
Naklada	500 izvodov

Ljubljana 2020; prva izdaja, prvi natis

Na strani 15 je ponatisnjena naslovnica knjige *The Caves of Steel* (Isaac Asimov, Boardman, 1954), na strani 79 s soglasjem avtorja strip iz serije *Fowl Language*, na strani 131 pa naslovnica plošče *Relax* skupine *Frankie Goes to Hollywood*. Sliki na straneh 61 in 63 sta pridobljeni po Facebooku, slika na strani 66 pa je iz posnetka, ki so ga predvajali na Televiziji Slovenija. Druge fotografije in slike so iz avtorjevega osebne arhiva.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

39:616-036.21

PODJED, Dan

Antropologija med štirimi stenami : spoznavanje družbe in sebe med pandemijo / Dan Podjed ; [spremna beseda Vesna Milek]. - 1. izd., 1. natis. - Ljubljana : Založba ZRC, 2020

ISBN 978-961-05-0467-2

COBISS.SI-ID 26744323

Digitalna različica (pdf) je pod pogoji licence CC BY-NC-ND 4.0 prosto dostopna:

<https://doi.org/10.3986/9789610504672>

DAN PODJED

ANTROPOLOGIJA MED ŠTIRIMI STENAMI

Spoznavanje družbe in sebe med pandemijo

Založba ZRC

Ljubljana, 2020

Kazalo

Zahvale	7
Predgovor: Zastoj	9
5. dan karantene: Jezdec apokalipse	13
6. dan karantene: Golo sonce nad jeklenimi votlinami	15
7. dan karantene: Sveža zemlja	18
8. dan karantene: Dolgčas in inovativnost	19
9. dan karantene: S toaletnim papirjem proti covid-19	21
10. dan karantene: Telesne tehnike med pandemijo	24
11. dan karantene: Ljudem vstop prepovedan!	27
12. dan karantene: Življenje je igra	31
13. dan karantene: Ves svet je oder	35
14. dan karantene: Mlečni zombiji!	39
15. dan karantene: Tuširanje steklenic	43
16. dan karantene: Nadzor v kroksicah	47
17. dan karantene: Osem nasvetov za ohranitev zdrave pameti v družini	51
18. dan karantene: Kužne novice	56
19. dan karantene: Ljubezen v času karantene	61
20. dan karantene: Minutka	65
21. dan karantene: Svet čez pet let	71
22. dan karantene: Maček brez meja	75
23. dan karantene: 23 dni samote	78
24. dan karantene: Narastek	82
25. dan karantene: Junakova pot v trgovino	85
26. dan karantene: Vrhunske navade v usranem času	94
27. dan karantene: Pavza	101

28. dan karantene: Potovanje	106
29. dan karantene: Čas za umirjen premislek o odpadkih	110
30. dan karantene: Aleluja!	115
31. dan karantene: Kava in knjige	118
32. dan karantene: Smeh je pol zdravja	123
33. dan karantene: Dr. Google	126
34. dan karantene: Sprosti se!	130
35. dan karantene: $7 \times 8 = ?$	134
36. dan karantene: Konec vojne	139
Spremna beseda Vesne Milek: Nastanek novega človeka	145
O avtorju	152

Zahvale

Ta knjiga je nastala v dialogu med antropologom, ki sem v spletnih zapisih opisoval svoj vsakdanjik med pandemijo covid-19, in bralci, ki so pisanje sproti komentirali. Da bi ohranili pristnost besedila, smo se z urednikoma odločili le za najnujnejše jezikovne posege. V mojih dnevniških zapisih je popravljena kaka nerodnost, nastala ob dnevni naglici pisanja, v komentarjih bralcev, ki na družbenih omrežjih pišejo sproščeno, pa samo opaznejše tipkarske in pravopisne napake, npr. manjkajoča ločila. Kljub temu, da so avtorice in avtorji spletnih komentarjev v besedilu anonimni, se vsakemu od njih zahvaljujem za podane misli. Zaradi njihovih prispevkov to ni moja, temveč naša knjiga.

Najlepša hvala urednikoma Ingrid Slavec Gradišnik in Juriju Fikfaku, ki sta zapise napravila bolj berljive. Zahvaljujem se še Alešu Pogačniku, vodji in glavnemu uredniku Založbe ZRC, ki je poskrbel, da je knjiga izšla, in Agati Tomažič, promotorki raziskovalnih vsebin Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU, ki je pomagala širiti glas o njej.

Na koncu iskrena hvala mojim najdražjim, ki so zdržali z mano med štirimi stenami: Petru, Gregorju in Marku Podjedu in Sari Arko.

Čeprav je besedilo zapisano v poljudnem slogu, vključuje nekatere znanstvene izsledke programa in projekta, ki ju iz državnega proračuna sofinancira Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije: *Etnološke in folkloristične raziskave kulturnih prostorov in praks* (P6-0088) in *Nevidno življenje odpadkov: Razvoj etnografsko utemeljene rešitve za upravljanje z odpadki v gospodinjstvih* (L6-9364). Knjiga predstavi tudi rezultate mednarodnega projekta *Ustvarjaj za povezave -> Ustvarjaj za vpliv*, ki ga v programu Ustvarjalna Evropa financira Evropska unija.

Predgovor

Zastoj

Ponedeljkovo jutro, petnajsti dan po preklicu epidemije. Ura je pol devetih. Debele dežne kaplje udarjajo ob vetrobransko steklo, brisalca pa odrivata vodo sem in tja ter se v enakomernem gibanju nenadoma povsem zlijeta z ritmom skladbe iz radia: »Čas bo zacelil svet, čas bo pomlajšal ta planet. In ko naju ne bo, ostalo bo rožnato nebo ...«

»Si v redu?« vprašam šestletnega sina, ki sedi za mano na svojem varnostnem sedežu. Ne odgovori mi. Pogledam v vzvratno ogledalo in preverim, ali ni morda zaspal. Še je buden. Skoz stransko steklo zamišljeno gleda kolono avtomobilov, ki se ob nama počasi pomika proti drugemu delu mesta. »Obtičala sva v prometu,« mu rečem in pojasnim, da se temu pravi zastoj, on pa pokima in modro pripomni: »Ati, včasih pa ni bilo toliko zastojev.«

Res, še pred slabim mesecem sva zjutraj švignila skoz mesto. Ceste so bile prazne, avtomobili so čakali na parkiriščih, avtobusi so počivali, ljudje niso hiteli v službo, šole so bile zaprte, vrtci tudi. Prometnih zastojev takrat ni bilo, zdelo pa se je, kakor da je ves svet zastal. Ustavil ga je drobn virus, ki se je razširil po svetu in čez noč postal glavni sovražnik človeštva in hkrati največji zvezdnik – zavzel je več medijskega prostora od vseh vplivnežev in vplivnic skupaj, všteti Kim Kardashian in Challeta Salleta.

Virus SARS-CoV-2 je vplivnežem odščipnil prostor in nam odžrl čas, hkrati pa je ponudil priložnost, da se ustavimo in premislimo, kaj pravzaprav potrebujemo in česa si želimo. So jutranji zastoji in vsakdanje dirke na delo res ideal, za katerega naj si prizadevamo v prihodnosti? Ali si lahko izmislimo nove načine premikanja in produkcije, ki bodo bolj ukrojeni po meri ljudi in drugih bitij, s katerimi sobivamo na tem planetu?

Glede na to, kako hitro in brezbrizno smo po karanteni planili nazaj v življenje, v varno zavetje leta 2019, vse bolj dvomim, da se nam bo posrečilo ob virusnem pretresu bistveno spremeniti

družbo. Res pa je, da je intersubjektivna izkušnja s karanteno, ki smo jo doživljali skupaj in hkrati vsak po svoje, vsakogar med nami nekoliko spremenila – in nas morda vsaj malo premaknila kot globalno skupnost.

Da bi med pandemijo popisal spreminjanje družbe in sebe, sem se lotil zapisovanja, ki je začelo nastajati organsko in nenačrtno. Prvi zapis je nastal po tem, ko sem obiskal bližnje nakupovalno središče in ugotovil, da ni nič več tako, kakor je bilo, če parafraziram nekdanjega slovenskega predsednika. Ljudje so med nakupovanjem nosili zaščitne maske, premikali so se drugače kakor pred razglasitvijo epidemije in kupovali ogromne količine toaletnega papirja – ali pa se mi je tako vsaj zdelo. Kot antropolog, ki se mora po nenavadnost in drugačnost navadno odpraviti kam daleč, po možnosti v tujino, sem začutil neznosno željo, da popišem, kaj se dogaja okoli mene. Čudnost je bila nenadoma tu, pred nosom.

Opis lastne nakupovalne izkušnje sem že zvečer objavil po omrežjih Facebook, Twitter, Instagram in LinkedIn, in sicer tako v slovenskem kot tudi angleškem jeziku, saj sem skušal tudi tistim, s katerimi sem povezan v tujini, prenesti informacije o tem, kaj se med pandemijo godi »za devetimi gorami in devetimi vodami«. Zatem sem pisal vsak dan, in to več kot mesec dni, ter zapise sproti prevajal. Iz enkratnega dogodka je popisovanje stanja postalo najprej obred, pozneje pa skoraj že služba. Ob zapisih se je namreč začelo oglašati vse več ljudi. Nekateri so pisanje hvalili, drugi pa so ugotavljali, da postajam v izolaciji nekoliko blazen. Všeč so jim bile strategije za preživetje v domačem ujetništvu in nasveti, kaj brati med karanteno, razburilo pa jih je, da sem obut v kroksice ozmerjal fante, ki so igrali košarko na zaklenjenem šolskem igrišču. Mnogim se je zdelo nekoliko noro tudi, da sva z ženo toliko časa in truda namenila pranju hrane, ki sva jo prinesla iz trgovine, drugi pa so mi pisali, da tudi sami počnejo enako ...

Spletni dnevnik se je postopoma spreminjal v dialog med mano in družbo, ki je sicer nisem videl, je pa bila ves čas nekje blizu, na drugi strani zaslona. Med štirimi stenami tako nisem obtičal le z družino, temveč je naše doživljanje krize spremljalo

veliko ljudi, med katerimi mnogih sploh nisem poznal. Nekateri od njih so mi celo svetovali, o čem naj pišem, in negodovali, če sem kakšno temo obravnaval na način, ki je bil po njihovem mnenju zgrešen.

Zaradi občinstva, ki je vsak dan pričakovalo novo zgodbo, sem zapisovanje vse bolj čutil kot obveznost, hkrati pa sem se iz posameznika začel spreminjati v medij. Že zjutraj sem ženo začel nadlegovati z vprašanjem, o čem naj tokrat pišem, na sprehodih po »ozunju« pa sem nenehno oprezal, kje bi lahko posnel dobro fotografijo, ki bi jo zvečer priložil zapisu. Pisati sem običajno začel zvečer, ko so šli otroci spat, in potem potreboval uro, dve za slovenski zapis, potem vsaj še uro za prevod v angleščino in zatem še približno uro za obdelovanje fotografij in širjenje zapisa po omrežjih. Delo pa se potem sploh ni končalo. Po vsaki objavi so začeli deževati komentarji, na katere je bilo treba sproti odgovarjati in braniti lastno pozicijo.

Tako mi je iz rok vse bolj polzel čas, ki sem ga med karanteno nameraval porabiti zase. Ko je država oznanila, da bomo v naslednjih tednih preživeli večino časa med štirimi stenami, sem si namreč pomel roke in si skrivaj rekel: »Odlično!« Mislil sem, da bom imel končno več časa za branje in sprehode v naravo, in se veselil, da bomo z družino odigrali namizne igre, ki so se leta prašile na omari. Navdušen sem bil nad mislijo, da bova z ženo pogosteje kuhala zdrave jedi, pripravljene iz zelenjave, ki bo zrasla na domačem vrtu, in sanjaril o romantičnih večerih, ki si jih bova privoščila v osami. In kaj se je dejansko zgodilo? Obtičal sem pred zaslonom in pisal predvsem o tistem, kar se mi je pletlo v glavi. In tako dan za dnem. Ko se mi je dokončno uprlo zreti v lasten popek, sem se odločil končati z zapisi in pritisnil zadnjo piko. Občinstvo ni bilo posebej navdušeno, da je »prve sezone« konec, razočaran nad sabo pa sem bil tudi sam. Zdelo se mi je, kot da sem lastno medijsko hišo poslal v stečaj.

Približno mesec zatem, ko sem na 36. dan karantene končal s karantenskimi zapisi in ugonobil medij, ki sem ga poimenoval *Antropologija med štirimi stenami*, sem se zazrl nazaj in ugotovil, da je bil zastoj pravzaprav kar koristen. Med njim je namreč nastala

ta knjiga, ki je dejansko nisem spisal sam, temveč smo jo ustvarili s tistimi, ki so moje pisanje brali in komentirali po omrežjih. Dnevniški zapisi, ki sem jih širil po spletu, so namreč celoviti in pestri prav zato, ker jih dopolnjujejo mnenja ljudi, s katerimi smo se znašli v nenavadnem zastoju, med katerim smo bili sicer sami, a hkrati skupaj – podobno kakor na cesti, ko tičimo vsak za svojim volanom, ujeti v izoliranih celicah na štirih kolesih. Medtem ko nekateri po radiu poslušamo skladbo o času in zraven mrmramo refren, so drugi priključeni na drugačne frekvence. Na vse pa tačas pada isti dež. In vsi stojimo in čakamo, da se spet prižge zelena luč na semaforju. In potem speljemo in se ustavimo in speljemo ...

S sinom sva se po polurni vožnji končno pripeljala na drugi del mesta. Dež je medtem nekoliko pojenjal, kaplje pa so risale kroge v ogromni mlaki, sredi katere sva parkirala. »Previdno stopi na pločnik, da si ne zmočiš čevljev!« sem mu zabičal, medtem ko sem pridržal vrata, da je lahko stopil iz vozila. Tedaj me je prešinilo: pozabil sem vzeti nahrbtnik s škornji! V glavi sem sočno zaklel in sina prijel za roko ter ga previdno vodil med lužami, da bi ostal suhih nog.

Ko sva prišla do tašče in tasta, sem jima najprej pojasnil, da se bom takoj vrnil in prinesel še opremo za dež, ki je ostala doma. »Ni treba,« sta pomirjujoče rekla, »saj ne bomo hodili ven.« Meni pa je bilo jasno, da bo treba še enkrat na pot. Ni bilo dovolj, da sem zastoj doživel enkrat – vajo bo treba ponoviti in znanje utrditi. Tako prepevajo tudi Dan D na koncu pesmi, ki je prej igrala po radiu: »Čas bo rekel stop, čas je za še en krog, čas je za še en krog ...«

5. dan karantene

Jezdecí apokalipse

»Hej, kaj pa počneš?« je blagajničarka z zaščitno masko na obrazu zavpila mladeniču, ki je v eni roki držal pivo, z drugo pa si je v usta basal sendvič. Da sta imela zatem burno debato, sem od daleč zgolj slutil in sklepal po gestah, a očitno je bilo, da je gospa besna na neodgovorneža, ki si je drznil z golo roko tipkati po avtomatski blagajni, in to kar med jedjo. Kljub očitni jezi pa se mu ni preveč približala, da bi ga ozmerjala od blizu, temveč je sledila novemu napotku, naj bodo ljudje meter in pol narazen, ko so v trgovini – tako so opozarjale tudi table ob blagajni.

Nakupovanje je bilo nasploh povsem drugačno kakor prejšnji teden. Vse se mi je zdelo nekako normalno, hkrati pa sem občutil tisto čudno nedomačnost, ki ji je Freud rekel *das Unheimliche* – tak občutek dobimo, ko gledamo na mrliški postelji sorodnikovo truplo, ki je po eni strani domače, hkrati pa še tuje in nenavadno. Tudi trgovina je bila takšna kot vedno in police so bile polne, le nakupovalci smo se vedli nekam nenavadno. Skoraj polovica nas je nosila rokavice in na obrazu masko, premikali pa smo se kot molekule plina: skušali smo biti čim bolj vsaksebi. Še pogledali se nismo, kaj šele da bi se ogovorili. Tudi po opravljenem nakupu mi blagajničarka, ki sem jo izza maske spoznal po očeh, ni niti odzdravila niti pokimala. »Samo pojdi že,« si je mogoče mislila, ko je nepremično strmela vame, in opazovala, kako si vlečem z dlani rokavico, da bi na telefonu odprl aplikacijo, v kateri imam naložene kartice zvestobe. Šele pred blagajno sem namreč ugotovil, da ne morem odkleniti telefona, če nosim gumijaste rokavice, zato sem si eno nekoliko z odporom snel in pritisnil na senzor za prstne odtise.

Ko sem prišel domov, sem se najprej slekel do golega, oblačila vrgel v pranje in se stuširal z vročo vodo. Skušal sem odplakniti morebitne viruse, ki bi se lahko bili prebili do kože. Vsi deli telesa, s katerimi sem se v trgovini dotaknil česar koli, so se mi zdeli onesnaženi, nečisti. Nekoliko bolje sem se začel počutiti, ko sem

se zdrgnil z brisačo in pomislil, da si bom ob kosilu privoščil pivo, ki sem ga med nakupovanjem izbral zaradi položaja, v kateri smo se znašli. Imenuje se po jezdecih apokalipse.

Dan, kdaj se boš lotil pisanja distopičnega romana? Tole je res tvoja (naša) realnost, ampak obljubim, če ga napišeš, da te bom z veseljem spet povabila za gosta 😊 Še prej pa z užitkom preberem tvoje zapise!

V Mercatorju na Vojkovi so prodajalke top, tudi v koronatajmu so ostale človeške.

Saj tudi tu so človeške – kolikor je seveda možno v danih okoliščinah, tj. z novonameščenim pleksi steklom pred blagajno in masko ves čas na obrazu. Pa z mislijo, kdo ga ima, virus namreč. Meni bi se utrgalo. Zato: vsa čast, da sploh delajo. Vsi smo malo malo manj človeški v času korone, to je bil mesidž. Ali pa smo človeški na drugačen način.

6. dan karantene

Golo sonce nad jeklenimi votlinami

»Policija, policija!« je zavpila žena. Kje, zakaj? Stekel sem v kuhinjo in pogledal skozi okno, ravno tako tudi otroka, ki sta prišla hitro preverit, kaj se dogaja, in se nagnetla ob okenski polici. Ob rešetkasti ograji šolskega igrišča je bilo parkirano policijsko vozilo, iz njega pa sta izstopila uniformiranca in se približala vrtečim kovinskim vratom ter nekaj zavpila fantoma, ki sta metala žogo na koš. Večji in – vsaj na pogled – starejši od njiju se je ustavil sredi meta. Žogo je prijel pod roko ter pogumno zakoračil proti policistoma, mlajši pa mu je bolj plašno sledil. Eden od policistov jima je nekaj zabrusil in nakazal z roko v daljavo, proti drugi strani igrišča. Gesto sem razumel kot: »Pojdita domov in tam ostanita. Zdaj ni čas za igro!« Fanta sta sklonjenih glav zapustila igrišče in se vrnila v osamo.

Še prejšnji teden je bilo druženje del normalnosti, danes ne več. Kako se bo to v družbi poznalo na dolgi rok? Bomo spremenili privajene načine druženja in se videvali manj v živo in več po spletu? Se bomo ob srečanjih še objemali, rokovali in poljubljali?

Ob takšnem samo-spraševanju mi vedno znova pride na pamet znanstvenofantastična trilogija Isaaca Asimova, ki se začne z delom *Jeklene votline*, nadaljuje

z *Golim soncem* in sklene z *Roboti jutranje zore*. V *Jeklenih votlinah* spoznamo protagonista Eliaha Baleya, ki nekaj tisočletij v prihodnosti živi na Zemlji, kjer se gnete že osem milijard ljudi – to je bilo za Asimova v petdesetih letih prejšnjega stoletja, ko je pisal to serijo romanov, verjetno nepredstavljava številka, a že danes nas je na planetu skoraj toliko. V romanu ljudje živijo v jeklenih votlinah, varno skriti pod orjaško kupolo, ki se pne nad mestom. Na prosto se zaradi kolektivne in privzgojene agorafobije, torej strahu pred odprtim prostorom, drznejšo podati le redki.

V nadaljevanju z naslovom *Golo sonce* se dogajanje prestavi na planet Solarija, kjer je družbeno življenje še nenavadnejše: ljudi je tam le nekaj deset tisoč, za vsakega od njih pa skrbi množica robotov. Prebivalci in prebivalke se srečujejo in pogovarjajo skoraj izključno na daljavo, in sicer po napravah, ki jim pomagajo ustvariti prepričljive holograme. Še spolnost imajo za nečisto in jo »izvajajo« izključno za nadaljevanje vrste.

Asimov je bil pred več kot šestimi desetletji – to je v času črno-belih televizijskih aparatov – neverjetno vizionarski s svojim zamišljanjem prihodnosti, ki pa se je začela uresničevati bistveno prej, kakor bi verjetno mogel pričakovati. Sočasno sta se pravzaprav uresničila oba scenarija: tisti iz *Jeklenih votlin* in oni iz *Golega sonca*. Bolj kot kdaj koli prej v zgodovini smo nagnjeni in povezani in hkrati pogosto bolj osamljeni in odmaknjeni, kakor smo bili kadar koli. V času covid-19 sta obe težnji še očitneje trčili druga ob drugo. Biti skupaj ali biti vsak zase? Za nekaj časa je drugi scenarij očitno boljši in nujen, da vrsta preživi.

Ko je policija odpeljala, je zunaj zavladala tišina. Od daleč se je slišalo ptičje petje in sonce je sijalo na prazno igrišče. Na čuden način je bilo nenavadno lepo.

V mladih letih sem požiral te knjige 😊

Meni so za zmeraj ostale v glavi. Asimov – totalen car, neverjeten vizionar.

Dan Podjed, pa Druga vlada ... Me veseli, da ste tudi mlajši še brali Asimova. A zdaj je bolj čas za P. K. Dicka ali vsaj dvodelni roman o njem, Philip K. Dick Is Dead, Alas.

Druga vlada – zakon! Briljantno razmišljanje o svetu, ki ga živimo, tj. analiza velikih podatkov (big data). Zdaj sem sicer padel v postapokaliptične trilerje, podobne Cormackovi Cesti. Se takoj bolje počutim 😊

7. dan karantene

Sveža zemlja

Tole bo zelo kratek zapis, ker sem – iskreno povedano – preutrujen za pisanje. Na vrt sem popoldne nasul velik kup sveže zemlje, jo poravnal in potem nekaj časa občudoval narcise, ki so se začele razcvetati.

Mislim, da je fotografija sama po sebi dovolj povedna in da je odveč besedičenje, kako bo iz sedanje »pognojene« situacije zraslo nekaj novega. Kdo bi vedel!

8. dan karantene

Dolgčas in inovativnost

Zmanjkalo nam je čistih krožnikov in kock za pomivalni stroj in smo se morali znajti, kakor je razvidno na fotografiji ... Eh, saj ne! Dejansko smo se za kosilo družinsko lotili priprave bučne juhe, ki smo jo postregli v »izvirni embalaži«. Zanimivo je, kako smo nenadoma dobili čas za polurno dolbenje buč in počasno sekljanje ter kuhljanje. No, in tudi sicer smo postali zelo inovativni. Rezljamo, lepimo, presajamo, igramo namizne igre, prelistavamo albume, čistimo pozabljene mape v računalniku ... in pišemo zapise, kakršen je tale. Če smo še prejšnji teden nekoliko bahavo v javnosti stokali, da je časa premalo, ga je nenadoma preveč. Čudo vseh čudes: tu in tam nam je celo dolgčas.

Dolgčas je danes skoraj srhljiva beseda. Bežno pa se spomnim, da ni bilo vedno tako. Na misel mi pride, kako sem pred desetletji

med šolskimi počitnicami dejansko cenil tiste dolgočasne dneve, ko se je čas vlekel v nedogled. Fenomenalne volje sem bil, ko je na morju deževalo, tako da nismo mogli na plažo. Potem sem lahko ves dan bral stare *Politikine Zabavnike*, ki sem jih našel na polici, in se spotoma naučil cirilice, saj na otoku, kamor smo hodili na morje, slovenskih izdaj Politikinih časopisov in revij niso prodajali – dobilo se je le »izvirne« tiskovine. Če nisem imel ničesar za branje, tudi ni bila težava. Odlično je bilo početi nič, gledati v zrak in premišljati. Dolgčasa sem se tako navadil, da me je bilo prav groza tiste dni, ko smo šli na plažo ali celodnevni izlet, saj sem vedel, da bo dragoceni počitniški dan švignil mimo, kot da ga nikoli ni bilo, če se bom preveč zabaval in kratkočasil.

Nimam pojma, kdaj sem pozabil ceniti dolgčas, ampak verjetno se je to zgodilo enkrat v procesu odraščanja, ko se mi je začelo vse bolj muditi. Ne vem sicer, kam.

V času pandemije se nisem ustavil le jaz in moja družina, temveč je – tako se vsaj zdi – zastal ves svet. Očitno je nastopil čas, da se med dolgočasenjem spet zamislimo in pridemo do novih zamisli. Nedvomno jih bomo potrebovali – če ne za kaj drugega, pa zato, da premislimo, kaj bo jutri na krožniku. Če se spotoma domislimo, kakšen bi bil najboljši recept za družbo prihodnosti, še toliko bolje.

Ostanite zdravi!

9. dan karantene

S toaletnim papirjem proti covid-19

»Nimam dobre razlage za to,« je odvrnil filozof Slavoj Žižek, ko ga je novinarka Nataša Štefe v intervjuju za Val 202 vprašala, zakaj se ljudje v času virusne pandemije pulijo za toaletni papir. Hej, pa prav v tem delu sicer izvrstnega pogovora je dobil Žižek iztočnico za dopolnitev zamisli iz knjige *Kuga fantazem*, v kateri je s psihoanalitičnega vidika med drugim pojasnil, kakšna je »ideološka« razlika med stranišči v različnih kulturnih okoljih, in razložil, kakšen odnos imajo ljudje do izločkov. Stranišče s »poličko« oziroma »tradicionalno nemško stranišče,« kot mu pravi Žižek, naj bi bilo namenjeno pregledu izločkov, ki jih lahko po iztrebljanju povohamo in si jih natančno ogledamo, da bi zaznali morebitne bolezenske znake; »francosko stranišče«, ki se je v Sloveniji po občutku še najbolj uveljavilo, je zasnovano tako, da izločke čim prej odplaknemo iz vidnega polja; »anglosaško stranišče« pa predstavlja sintezo »nemškega« in »francoskega«, saj iztrebki padejo v vodo

in jih lahko sicer vidimo, ne moremo pa jih natančno analizirati. Žižek bi na tej točki priložil samo še toaletni papir in zgodba bi bila popolna.

Ampak res, zakaj smo postali obsedeni s toaletnim papirjem? Hitro razlago lahko podamo na podlagi znamenitega dela antropologinje Mary Douglas *Čisto in nevarno*, ki je v času koronavirusa spet postalo izjemno aktualno. Kot pravi avtorica, izvajajo ljudje po svetu različne očiščevalne obrede, s katerimi ves čas postavljajo v življenju red. In kaj je nakup toaletnega papirja drugega kot prva stopnja obreda, s katerim očistimo telo in odstranimo nevarne nečistoče? Če v boju proti nevidni grožnji ne zaleže nič drugega, si lahko vsaj temeljito in dosledno obrišemo zadnjo plat – in smo potem nekoliko mirnejši. (O tem sva pred dnevi po Skypu kramljala z antropologom Samwelom Mosesom Ntapanta, ki mi je poslal odlično kratko analizo o obsesiji s toaletnim papirjem.)

Ob današnjem obisku trgovine sem, priznam, tudi sam podlegel množični psihozi in v voziček vrgel dva paketa toaletnega papirja, in sicer Palominega, ker v kriznih časih podpiram domačo industrijo, potem pa nakupil še čistila, razkužila, robčke in pralni prašek ter pograbil zadnjo škatlo z gumijastimi rokavicami, ki so bile začuda še na polici. Skoraj polovico vozička sem napolnil z očiščevalnimi pripomočki in se takoj počutil čistejši – morda tudi zaradi vonja mehčalcev in praškov, ki sem ga na oddelku s čistili zavohal celo čez zaščitno masko. Še nikoli prej me ta vonj ni tako prevzel.

Ko sem voziček pririnil na prosto, sem pred trgovino uzrl znanko in jo z varne razdalje pozdravil, ona pa me je čudno pogledala, saj me zaradi maske na obrazu ni spoznala. Končno se ji je posvetilo, kdo sem. Zasmejala se je, ko je zagledala veličastno založen voziček, in rekla: »Ohoho, ti si pa tole vzal resno!« »Ja,« sem zamomljal in se počutil nekoliko neprijetno. Zdelo se mi je, da me je razkrinkala, zato sem ji, napol v šali, skušal razložiti: »Saj veš, tale papir je danes veliko vreden.« Zahahljala se je in prikimala, jaz pa sem ji nakazal, da moram naprej, ker je – kot bi morala oba vedeti – druženje v živo stvar preteklosti. »Se vidiva junija na kavi!« sem ji še zavpil od daleč in prepoten rinil voziček

proti avtomobilu. Potem pa sem se spomnil: »Preklete, kvas sem pozabil kupiti!«

Glej, včeraj je izšel Doom Eternal. Nimam problemov s karanteno 😊

Jaz sem s takšnimi karantenami nehal pri Civilization II. Igral 15-20 ur dnevno, neprekinjeno. Osvojil svet, večkrat, a postal asocialen. Ampak vseeno: a je Doom fajn?!

Dan, tvoje fotke so noro dobre! Moral bi jih poslati na kakšne natečaje. Čisto zares!

Telesne tehnike med pandemijo

Ljudje, skoraj 45 let že imam, pa sem se šele danes naučil, kako si pravilno umijemo roke! Sara, ki celo v karanteni ostaja moja žena, je namreč pripravila kratek izobraževalni tečaj za našo družino in nam odpredavala o kratki zgodovini pranja rok, začenši z dr. Ignazom Semmelweisom, ki je porodničarje silil, naj si pred porodom operejo roke, in končavši z zgovornim posnetkom na YouTubeu o tem, kakšna je pravilna tehnika pranja rok. Na posnetku smo videli roki v belih gumijastih rokavicah, ki imata najprej kapljico črne barve samo na dlaneh, nakar se dolgo drgneta druga ob drugo, se vzajemno ovijata okoli palcev in si nazadnje pobarvata še zapestji. Šele po približno minuti sta bili roki povsem črni, s čimer so avtorji posnetka nazorno prikazali, kako dolgo traja, da si jih temeljito umijemo z milom.

Po predavanju sem teoretična spoznanja, ki so bila med ogledom posnetka precej zabavna, v kopalnici preskusil še v praksi. Prepletal sem namiljene prste, jih motal okoli palcev in zapestij ter si drgnil dlani, zraven pa kot mantra ponavljal najboljši del besedila pesmi »Higijena« (za jezikovne puriste: naslov je dejansko zapisan z dodatno črko J), ki so jo izvajali Strelnikoff in Marko Breclj: »Hojladrija, svinjarija, diareja, gonoreja ...« Po minuti pranja rok in sočasnega zaklinjanja in preklinjanja sem bil povsem izmučen, med brisanjem v brisačo pa me je začelo dejansko skrbeti, ali bo to mukotržno in duhamorno opravilo sploh kdaj lahko postalo telesna tehnika, ki jo lahko izvajam nezavedno in samodejno, ne da bi ob tem preveč trpel.

Odličen esej o telesnih tehnikah, ki je pri nas izšel v knjigi z naslovom *Esej o daru in drugi spisi*, je pred skoraj stoletjem napisal antropolog in sociolog Marcel Mauss. V njem je opisal, kako se od zgodnje mladosti od staršev, učiteljev in vrstnikov učimo, kako neko dejanje opravimo pravilno, dokler ga ne začnemo izvajati samodejno in nezavedno. Predstavil je nekaj zanimivih in zabavnih primerov iz lastne mladosti. Učili so ga, na primer, naj pri prsnem

plavanju oponaša parnik, in sicer tako, da ob vsakem zaveslaju z usti zajame vodo in jo potem puhne visoko v zrak. Dodal je, da se te navade še na stara leta ni mogel znebiti. Šolski učitelj telovadbe pa ga je naučil, kako se »pravilno« teče, in sicer s pestmi visoko ob prsih – takšen slog je v Franciji očitno prevladoval v drugi polovici 19. stoletja. Šele mnogo pozneje je Mauss spoznal, da je bila tehnika zelo nepraktična.

Med karanteno bomo poleg umivanja rok, prilagojenega novim časom, ko je higiena dejansko vitalnega pomena, očitno razvili mnoge telesne tehnike, ki jih doslej nismo poznali: odpiranje vrat s komolcem, potiskanje nakupovalnega vozička z dvema prstoma, sezuvanje čevljev brez dotikanja ... Nove tehnike se v času pandemije oblikujejo tudi pri bežnih in redkih medsebojnih stikih »v živo«. Objeme, poljube in rokovanje tako že nadomešča vulkanski pozdrav iz nadaljevanke *Zvezdne steze*, ki ga je na vesoljski ladji Enterprise prakticiral znanstveni oficir Spock. Od daleč in z resnim izrazom na obrazu vse več ljudi dvigne desnico (razmaknjena sredinec in prstanec mnogi sicer opustijo) in se pozdravijo z nečim podobno kratkim, kakor je znameniti: »Živi dolgo in uspevaj!«

Bo pandemija res spremenila ukalupljene navade in prakse? Kakšne bodo telesne tehnike v dvajsetih letih 21. stoletja, ki jih bodo raziskovali antropologi v bodočnosti? In kakšen bonton bomo ustvarili po novem? Kdo bi vedel. Nedvomno pa je sedanji čas izjemno zanimiv, ker lahko spremljamo nastajanje novih navad, medtem ko postajajo del nas in družbe. Če ne bi ždeli vsak v svoji čumnati, bi bil to pravi raj za antropologinje in antropologe!

Kdaj bo nova knjiga, Dan?

Ko pridemo ven 😊

Prihodnje generacije antropologov ti bodo zavidale, ker si imel priložnost tole doživeti v živo 😊

Dan, prilepi YouTubov link do umivanja, prosim. Drugače pa nas tako zdresirajo (in tako dresiramo, ja, ujeti v vzorce preteklosti), da rabimo leta samodiscipline in ozaveščanj, da postanemo (spet) pravi mi/jaz. Če upamo in si drznemo.

Tako si zdrgnemo dol stare vzorce!

Pa vzgojiteljice in otroške medicinske sestre to tudi obvladajo. Danes mi je mali pokazal, kako traktor pripelje, seno obrača pa pograbi pa naloži pa ... Ne moreš verjeti, skoraj do komolcev se je svetil. 😊😊😊

Se mi zdi, da so tvoji zapisi iz čumnate skoraj edini zapis, ki me v poplavi objav spravi v malo boljšo voljo 😊

O, hvala! Namen torej dosežen! 😊

11. dan karantene

Ljudem vstop prepovedan!

»Smrdokavra je na igrišču!« mi je po telefonu z vznemirjenim glasom sporočil sosed, sicer poklicni biolog in izurjen ljubiteljski ornitolog. V hipu smo se spet vsi družinski člani zbrali v kuhinji in si pulili daljnogled iz rok. Bolj ko smo gledali, manj smo videli. Poiskali smo še priročnik, ki ga hranim iz časov »opazovanja opazovalcev« – pred leti sem namreč z antropološkega vidika raziskoval, kaj počnejo opazovalci ptic. V njem smo si ogledali, kakšna je pravzaprav videti smrdokavra, potem pa smo se odpravili na edini današnji izletek, ki se je prelevil v »lovsko ekspedicijo«.

Ko smo stopili iz hiše, smo zagledali tistega soseda, ki se spozna na ptice, in to z družino. Otroci, ki se sicer pogosto družijo, so si od daleč pomahali, on in njegova partnerka pa sta nam z razdalje zavpila, kje najdemo smrdokavro. Odšli smo na drugo

stran igrišča, ki je že nekaj dni zaklenjeno, na vratih pa visi napis, da je zaradi epidemije vstop prepovedan. Približali smo se rešetkam ograje in s prostim očesom opazili ptici, ki sta skakljali po travi. »Aha,« sem poznavalsko rekel, »tale večja je pa smrdokavra!« Daljnogled sem dvignil k očem, da bi si jo podrobneje ogledal. Zagledal sem čokatega ptiča s črnim perjem in rumenim kljunom. Kje pa je značilen oranžen čopek? In kje so peruti s črnimi in belimi progami? Bolj sem gledal, bolj se mi je zdelo, da je nekaj narobe. »Kos je,« sem nekoliko razočarano zamomljaj in hkrati pomislil, da smo pravkar zamudili enkratno priložnost in da je smrdokavra že odletela drugam. Tedaj pa je Sara poskočila in pokazala s prstom nekam proti robu igrišča: »Tam je, vidim jo!« Pogledal sem skozi daljnogled – in res! Po pesku v bližini nogometnega gola je skakljala oranžno-rjavkasta ptica z dolgim zašiljenim kljunom, ki je še nikoli nisem videl v živo. Nekje za nami je takrat zabevskal pes in mislil sem, da se bo smrdokavra prestrašila in odletela, a ob laježu ni niti trznila. S kljunom je mirno kopala po pesku in verjetno iskala žužke in črve. Vsi po vrsti smo si izmenjali daljnogled in se skoraj voajersko naslajali ob pogledu na pernato lepotic, ki se je »okopala« v pesku.

V samo petih dneh se je šolsko igrišče pred našo hišo povsem spremenilo. Otroci se tam več ne igrajo in odrasli ne mečejo žoge na koš. Namesto ljudi so začela izpraznjeni prostor zavzemati druga živa bitja – podobno kakor je to poljudno-strokovno opisano v knjigi *Svet brez nas*, ki jo je napisal Alan Weisman, ali pa z nekoliko več domišljije v postapokaliptičnih romanih, ki jih v karanteni najraje prebiram. V njih se osamljene skupine ljudi običajno prebijajo skoz preraščena mesta in čez razpokane ceste ter prebivajo v napol porušeni stavbah, ki jih je načel zob časa. Takšni romani se mi zdijo posebej vznemirljivi, ker opozorijo, kako krhka sta naš obstoj in način življenja. Res je, da smo zavzeli planet in si podredili druga živa bitja: od celotne biomase kopenskih sesalcev 36 odstotkov zavzamejo ljudje in 60 odstotkov živali, ki jih redimo za prehrano (predvsem govedo in prašiči), le štiri odstotki pa je delež divjih živali. Po drugi strani pa v kritičnih časih spoznamo, kako smo postali odvisni od infrastrukture, ki smo si jo zgradili, in omrežij, ki nas povezujejo. Ti dosežki nam sicer zagotavljajo hitra potovanja in bliskovit prenos informacij, hkrati pa smo, kot pravi antropolog Thomas Hylland Eriksen, z njimi prispevali k pregrevanju sveta. O tem, da smo obsedeni z eksponentno rastjo, je Eriksen pravzaprav opozarjal že pred dvema desetletjema v knjigi *Tiranija trenutka* (angl. *Tyranny of the Moment*). Danes pa se na žalost še bolj kot takrat zdi, da je takšna prehitra rast naš edini kolektivni cilj in način, da napredujemo kot globalna skupnost.

Nam ponuja pandemija covid-19 priložnost, da za hip postanemo in premislimo o lastni prihodnosti in morebitnih novih poteh? Mogoče. Vsekakor pa nam postanek omogoča, da si v miru ogledamo kraje in bitja, ki jih imamo pred nosom, a jih med hitenjem prezremo.

Been thinking about the young people in Big Brother houses these days. When they emerge, around Easter I think, the world will have changed. They're in for a surprise.

They will all be eager to party and socialise – and there will be no one outside, all pubs and clubs will be closed, there will be no alcohol available. A new kind of post-apocalyptic nightmare.

12. dan karantene

Življenje je igra

Naši otroci so se danes družili s sosedomi – na daljavo, seveda. Povezali smo jih z računalnikom, in sicer s pomočjo Skypa. Najprej sva z ženo mislila, da bodo zgolj klepetali, a so se hitro domislili nečesa novega. »Ati, mi lahko daš Catan?« je prišel vprašat najmlajši Marko. Začudeno sem ga pogledal, a nisem rekel ničesar. Škatlo z namizno igro sem vzel z omare in mu jo izročil. Ves navdušen je odskakljal v sobo.

»Dan,« mi je Sara čez približno četrto uro vsa presenečena sporočila, »dejansko še vedno igrajo!« Kaj? Kako? Stopil sem v otroško sobo in obstrmel od začudenja. Prenosni računalnik so postavili na tla, zaslon s kamero pa nagnili, da sta igralca na drugi strani zaslona videla igralno površino. »Kam boš postavil naselje?« je radovedno vprašal Gregor. »Na tisto petko z gozdom,« se je zaslišal glas iz računalniškega zvočnika. »In kam boš položil

cesti?« »Eno obrni tako ... Ne, v drugo smer ... Tako, ja!« »No,« je rekel eden od naših, »zdaj pa sem jaz na vrsti!«

Po načelu, da ne draži leva, ko spi, sem jih seveda pustil pri miru in si mislil, da jih bo volja do igranja gotovo kmalu minila. Pa jih ni. Odigrali so celo partijo, ki traja skoraj eno uro, in se pri tem večino časa zabavali in smejali in včasih tudi glasno jezili, kakor se za igro spodobi.

Zanimivo, kako znajo otroci tudi v nadležnem času, v katerem smo se znašli, poiskati čas in prostor za igro. Ustvarijo si virtualne prostore, ki niso nujno izrisani na zaslonu, temveč ostanejo pogosto kar v glavi. Prav poigritev vsakdanjega življenja je verjetno tudi najboljši način, da si naredimo bedne okoliščine znosnejše in med njimi ohranimo zdravo pamet. Podobno načelo je odlično predstavljeno v filmu *Življenje je lepo*, kjer glavni junak, ki ga je upodobil igralec Roberto Benigni, poigri življenje v taborišču in navkljub grozotam uspe prepričati sina, da je vse skupaj le igra, v kateri bo zmagovalec tisti, ki bo prvi zbral tisoč točk in za nagrado prejel tank.

Poigritev vsakdanjih dejavnosti – celo najbanalnejših – priporoča tudi Jane McGonigal, ki se je igram posvetila v doktorski disertaciji in o tej temi pisala v knjigah *Resničnost je pokvarjena* (angl. *Reality Is Broken*) in *NadBoljši* (angl. *SuperBetter*). Osrednje sporočilo njenih knjig je, da lahko najbolj zoprne razmere napravimo znosnejše z igrami in domišljijo. Avtorici se je, na primer, z igrami posrečilo prebroditi težak pretres možganov, ki jo je prikopal na posteljo. Vsak korak je spremenila v izziv, za najmanjši napredek si je pripisala nagrado, in to kar namišljeno, tu in tam pa je na pomoč poklicala še superjunake, ki si jih je ustvarila v glavi.

Še bolje je, če se igranja iste igre loti več ljudi hkrati – tako kot so se otroci lotili Catana. Čeprav so tekmovali in se jezili drug na drugega, so med igranjem dejansko ustvarili nov način intersubjektivnega sodelovanja, v katerem so se prepletli dejanski in navidezni, digitalni in analogni svetovi. Prav ustvarjanje novih oblik sodelovanja pa je skrivnost, na katero pogosto pozabimo, in to zato, ker družbeni svet razumemo kot tekmo, namesto da bi ga sprejeli kot igro. »Vajeni smo razmišljati o tekmah, kot je to pri

nogometu ali šahu,« je v eni najboljših knjig 20. stoletja *Evolucija sodelovanja* (angl. *The Evolution of Cooperation*) pojasnil politolog Robert Axelrod. V resničnem svetu pa, kot piše v tej knjigi, redko eden zmagaja in drugi izgubi. »V mnogih okoliščinah je sodelovanje za obe strani boljše od nesodelovanja. Ključ do uspeha zato ni v preseganju drugih, temveč v sodelovanju z njimi,« je pojasnil Axelrod.

Zato si za hip zamislimo, da igramo največjo sodelovalno igro z naslovom *Pandemija*. (Mimogrede, takšna namizna igra dejansko obstaja!) Zmagovalci smo lahko vsi, posebej če se držimo pravil, ki jih postavimo skupaj. Če pa igro spremenimo v tekmo za prevlado, potem bomo – o tem skoraj ni dvoma – po partiji vsi poraženci.

Torej: kdo prvi meče kocko?

Poigritev je fina beseda in koristna dejavnost 😊

Poigritev smo si izmislili v nekem projektu, ker nam je šlo na živce, da prevajamo »gamification« kot »igrifikacija«. Poigritev je tudi meni všeč.

Se strinjam, čeprav ima poigritev tak hudomušen prizvok. Gamification je v praksi vse kaj drugega kot to.

To nagrajevanje in pohvale jaz uporabljam pri mami, ki slabo požira ... Kot pri majhnem otroku sem vsakič vesela, ko pogoltne ... Bravo, mami, bravo!!!!!! In ko bere naglas otroške slikanice in prebere bolj dolgo besedo, isto pohvala. Življenje je res krog. Je pa zanimivo, da ko so bili moji otroci majhni in so spoznavali ta »komunikacijska orodja«, tista čisto prva, se je moj oče aktivno vključil v debate in se učil njihovega slanga ... Pa se je kdaj slišal totalen smeh iz sobe, ker je ata Lojze tako »spustil«. Uporaba besed v generaciji je lahko različna in iz tega razloga tudi zabavna 😊

Fajn slišati, kar praviš! O nagradicah priporočam sicer še knjigo Tiny Habits, ki jo je napisal BJ Fogg. Res zanimiva.

13. dan karantene

Ves svet je oder

Jutri imam načrtovana dva sestanka na daljavo, zato si moram nujno urediti pričesko in zlikati srajco. Hlače imam lahko tudi zmečkane, saj me ne bo nihče gledal pod pasom. Ker bom za likanje in friziranje porabil ves večer (pa še poglavje postapokaliptičnega romana bi rad prebral do konca), tokrat namesto svežega zapisa v *Antropologiji med štirimi stenami* objavljam nekoliko prirejen odlomek iz knjige *Videni*, ki se mi zdi tematsko primeren za karantenski čas. V enem od poglavij z naslovom »Jaz, sebe, selfi« sem namreč pisal o tem, kako radi se ogledujemo v zaslonih svojih telefonov, ko delamo selfije.

Izkušnje z lastnimi selfiji, ki sem jih lani in letos med predstavami knjige na odrih skupaj napravil skoraj toliko kot Kim Kardashian na lep sončen dan, so me spomnile na prva konferenčna srečanja na daljavo. Leta 2005, ko sem si v računalnik prvič

namestil Skype in ga preskusil, je bila izkušnja zelo okorna, in to predvsem zaradi počasnega prenosa podatkov po modemu s klicnim dostopom do spleta. Takšna povezava je komaj zadoščala za škrtajoč in zatikajoč prenos zvoka, nikakor pa ne za prenos videa v živo. Nekaj let pozneje, ko smo v gospodinjstvih in na delovnih mestih dobili hitrejše povezave, je bilo že povsem drugače. Ko sem se pridružil pogovoru, sem sogovornike jasno slišal in tudi videl. Nove projektne sodelavce iz tujine sem med sestankom natančno opazoval in na zaslonu spremljal, s kakšnimi grimasami reagirajo na moje besede. Oprezal sem, kakšno opremo imajo v pisarnah, in skušal ugotoviti, ali ne delajo morda kar doma. Gledal sem, ali imajo mizo razmetano ali pospravljeno, ali pijejo kavo ali čaj in ali si zapisujejo vsebino pogovora v računalnik ali v zapisnico.

Bolj kot obrazi in pisarne projektних sodelavcev me je prevzelo nekaj drugega: lastna podoba, ki sem jo videl v navideznem okencu ob robu zaslona. Namesto da bi gledal naravnost proti kameri prenosnika in dajal videz, da sogovornike pozorno gledam v oči (kar je seveda zgolj utvara), mi je pogled uhajal drugam. Med pogovorom sem se ves čas oziral poševno navzdol, torej proti lastni podobici, in po malem obračal glavo, da bi se drugim – in seveda tudi sebi – pokazal v najlepši podobi. Kdaj bom videti najbolj resen, urejen in zbran? Se mi še vedno vidi podbradek, če privzdignem glavo? In, kdaj sem postal tako plešast?

Takšno očaranost z lastno podobo v knjigi *Spletna kamera* (angl. *Webcam*) opisujeta antropologa Daniel Miller in Jolynna Sinanan, ki sta v različnih kulturnih okoljih preučevala uporabo Skypa in podobnih tehnologij za sinhrono komuniciranje. Ko začnejo ljudje uporabljati tehnologijo za videoklice, so sprva manj pozorni na osebo, s katero govorijo, in bolj na lastno podobo, ugotavljata avtorja in pojasnjujeta, da je navzočnost podobe govorca na zaslonu pomemben in morda celo prelomen družbeni pojav. Prvič v zgodovini nam tehnologija omogoča, da se v živo gledamo med vsakdanjim pogovorom, poleg tega pa dopušča, da spremljamo, kako nas v vsakem trenutku vidijo drugi. Zaradi te izhodiščne »narcistične« izkušnje se ljudje tudi temeljiteje pripravijo za naslednje pogovore, in to bolj fizično kot mentalno. Nadenejo si boljša oblačila, uredijo si pričeske, ženske pa se pogosto naličijo.

Tudi sam sledim temu načelu in pred službenimi sestanki po Skypu navadno oblečem zlikano srajco in se obrijem, tudi takrat, ko delam doma. Še vedno pa pogosto obdržim spodnji del trenirke ali kratke hlače, pri čemer posebej pazim, da med pogovorom ne vstanem in se sogovornikom ne razkrijem v celoti. Z izgovorom, da imam slabo internetno povezavo, včasih sploh ne vključim kamere, posebej kadar sem neobrit in prelen, da bi se preoblekel ali celo vstal iz postelje. Potem imam pogosto slab občutek, saj bi drugi lahko mislili, da jim kaj prikrivam. In če razmišljajo tako, imajo v bistvu prav. Dejansko skrivam svojo zasebnost, ko se po Skypu pokažem v javnosti, in pri tem skrbim, da sodelavci iz tujine ne bi opazili, da se z njimi dejansko pogovarja zaležan, napol oblečen in rahlo zanemarjen član projektne skupine. Prikriti želim tudi, kako razmetano kuhinjo imamo in koliko navlake se nam je nabralo v shrambi ter kako našarjen kuhinjski pult imam, saj se poleg govorca po Skypu vidi tudi ozadje, torej stanovanje ali pisarna.

Vsak videokonferenčni pogovor je torej tudi javni nastop, predstava za javnost, pred katero si nadenem »masko«, preden stopim na »oder«, če uporabim še izrazje, ki ga je pred več kot pol

stoletja v knjigi *Predstavljanje sebe v vsakdanjem življenju* vpeljal kanadski sociolog in socialni psiholog Erving Goffman. V tej prelomni knjigi je razkril dramaturgijo vsakdanjega življenja, in to v najbanalnejših okoliščinah, od obiska plaže do pogovora z natakarjem. Vsakič se predstavimo v vlogi, ki se jo naučimo igrati med neskončno vajo, ki ji pravimo življenje.

»Ves svet je oder, in vsi moške in žene zgolj igralci,« pa je davno pred Goffmanom razložil William Shakespeare – in imel je seveda prav. Sloviti dramatik pa si verjetno ni mislil, da bodo štiri stoletja po njegovi smrti ljudje nosili v žepu ali torbici komunikacijsko napravo, s katero bodo med službo, na avtobusu ali pred turistično znamenitostjo na hitro posneli avtoportret, ki mu po novem pravimo selfi, in potem svojo masko in trenutno vlogo v vsakdanjem življenju postavili na ogled širnemu občinstvu. (Mimogrede, Shakespeare bi bil gotovo presenečen tudi, če bi lahko videl, kako priljubljene so maske v letu 2020 ...)

Tako! Srajca je zlikana, pričeska urejena, hlače pa popackane. Zdaj pa na oder!

Vrhunski zapis 😊

14. dan karantene

Mlečni zombiji!

Sinoči nam je zmanjkalo mleka. Da bi se izognil trgovskemu središču, sem sklenil, da bom stopil do bližnjega mlekomata – tudi zato, da se prezračim in sprehodim, preden se povsem znoči. Preden sem se odpravil ven, sem si nadel hlače, trenerko in bundo ter si na glavo poveznil slušalke ter čeznje potegnil še kapuco. Tako sem se skušal vidno in zvočno izolirati od okolice in preprečiti, da bi me na cesti kdorkoli spoznal in začel prijateljski klepet. Zdaj ni čas za prijateljevanje. Položaj je resen.

Preden sem zapustil dom, sem se pogledal v ogledalo. Groza! V temni bundi in hlačah ter s kapuco na glavi sem bil videti kot kriminallec. »No, pa saj ne bom nikogar srečal,« sem si mislil in odžvenketal po stopnicah. Steklenici v vrečki sta namreč trkali druga ob drugo, da je zvenelo, kakor da prihajajo kurenti.

Preden sem stopil iz hiše, sem na telefonu vključil zvočno knjigo, ki jo trenutno poslušam: *Svetovna vojna Z* (angl. *World War Z*). Res je, lotil sem se branja – no, poslušanja – še enega postapokaliptičnega romana, ki opisuje virusno pandemijo. Ta viroza je bistveno nadležnejša od covida-19, saj se okuženi preobrazijo v žive mrtvece, ki skoraj iztrebijo človeštvo. In kje se začne pandemija? Na Kitajskem, seveda, potem pa se razširi po vsem svetu. Roman je izjemno zanimiv z antropološkega vidika, saj je napisan kot zbirka intervjujev z ljudmi, ki so preživeli pandemijo in t. i. zombijsko vojno, z njimi pa se pogovarja agent povojne komisije Združenih narodov, ki skuša analizirati, kdaj in kako je okužba ušla spod nadzora. Zgodbo spremljamo z večglasjem, ki ga v zvočni knjigi fenomenalno uprizorijo Alan Alda, Mark Hamill, John Turturro in drugi znani igralci ter tudi avtor knjige Max Brooks, ki se postavi v vlogo raziskovalca in skuša dojeti, kaj od tega, kar pripovedujejo sogovorniki, je res in kaj ni.

Med sogovorniki je zlobni zaslužkar Breckinridge »Breck« Scott, ki v času boja proti pandemiji obogati z lažnim cepivom phalanx, ki naj bi ljudi zaščitilo pred »afriško steklino«, kot ljudje pravijo bolezi, še preden postane jasno, kakšne so njene posledice in od kod je sploh prišla. In zakaj so ljudje kupili phalanx? Zaradi strahu, pravi Breck. »Strah je najdragocenejša dobrina na svetu,« pojasni Brooks in doda, da so ljudje zaradi strahu pred staranjem, strahu pred osamljenostjo, strahu pred revščino, strahu pred neuspehom in zaradi drugih strahov pripravljani kupiti vse, kar jim ponudiš. »Strah je najbolj temeljno čustvo, kar jih imamo. Strah je prvinski. Strah se prodaja,« pribije izprijeni bogataš.

Kaj bomo pripravljani kupiti, da bi preprečili okužbo s covidom-19? Kako nas bo strah preoblikoval? In kdo bodo zaslužkarji nove pandemije, ki nas je spremenila v zapečkarje namesto v zombije? O tem sem razmišljal med poslušanjem zgodbe in v mraku opazil postavo, ki se je iz daljave pomikala proti meni. Skoraj prepričan sem bil, da je moški. Začel sem se umikati na eno stran pločnika, da bi se mu izognil. Tudi on se je začel pomikati, in to na isto stran pločnika. Umaknil sem se na drugo stran. On tudi. Postal sem živčen, saj me je skrbelo, da bi lahko – če bi šlo tako naprej – trčila in se dotaknila drug drugega. V teh dneh to seveda

ni priporočljivo. Ko sva bila le še tri, morda štiri metre narazen, sem ga pogledal in zaznal strah tudi v njegovih očeh. Oba sva za hip zastala. Zdelo se mi je, da želi nekaj povedati, zato sem dvakrat potrkal po slušalkah – tako jih namreč izključim s senzorjem dotika, ki je vgrajen vanje. Prestrašeni možakar je še bolj izbuljil oči. Očitno je mislil, da mu s trkanjem po sencah skušam sporočiti, da je zmešan. Z mešanico presenečenja in odpora na obrazu se mi je izmaknil v širokem loku in s pospešenim korakom odšel naprej.

Ko sem prižvenketal do mlekomata, me je oblival hladen pot. Strah, strah, strah ... S sabo sem imel dva evra, tako da sem lahko natočil samo dva litra mleka. Če bi imel več drobiža, bi verjetno nabavil še dve, tri steklenice za rezervo, da mi ne bo treba že jutri spet zapustiti varnega brloga.

Še dobro, da si imel kapuco, če bi jo spustil in bi mimo-
idoči zagledal tvojo zabrito glavo, bi šele cviknil.

WC papir in mleko – zaradi tega dvojega ljudje so
ljudje kljub temu, da so pod vplivom vcepljenega
strahu, malodane pripravljene tvegati svojo prisebnost.
Prepričana sem, da bodo avtorji v prihodnosti, ko bodo
navajali izsledke antropoloških raziskav, zelo cenili ta
prispevek 😊

Super prispevek k nestrahu 😊

Tokrat sem bolj parodično napisal – v upanju, da bo
učinek spodbuden, tako kot pri zombijskih filmih in
knjigah. Mene ti dejansko poživijo. No, upam, da ne bo
po prebranem koga res strah iti po mleko. Velika večina
jih po obisku mlekomata bojda preživi, posebej če ga
prekuhajo, da ne fašejo še bruceloze 😊

In tako sem razumela. Literatura, nekaj je poznam,
ampak me še ni strah in ostajam zdrava.

Misliš, da bo to ostalo tudi potem, ko bo kovikrize konec?

A zombiji? Seveda bodo 😊

Zares pa: nimam pojma. Mislim, da ja. Vsaj nekaj let se še ne bomo tako brezskrbno objemali in poljubljali in rokovali, kot smo se v predkarantenskem obdobju. »Strah je gospod,« je rekel naš stari ata.

Jaz pa sem včeraj podobno začutila prvič in na novo povezavo »mleko in strah«. V trgovini nisem bila že 14 dni, sicer pa mleko jemljem na kmetiji v sosednji vasi, kar sem do včeraj čutila kot »safety zone«. Dokler nisem dobila zvečer odgovora na svojo prošnjo za tri litre mleka, da ga je za nas zmanjkalo. Naj poskusim naslednji dan. Isto presenečenje, kot da bi srečala zombija. Mleko me je vrglo iz varne zone. Drugače sem pa izbrala za branje v tem času realno apokaliptično pisanje: Astrid Lindgren, Vojni dnevniki 1938–1945. Zanimive paralele.

Kaj si prekršil samoizolacijo?

Vse za 2 litra mleka 😊

15. dan karantene

Tuširanje steklenic

Navadno tuširam sebe, pred leti sem tuširal otroke, danes pa sem prvič v življenju stuširal steklenice.

Dopoldne je namreč po pošti prispel paket, ki sva ga z ženo pričakovala že nekaj časa. Poštar je pozvonil samo enkrat in pošiljko odložil kar pred vrati ter naglo odpeljal. Odvečna birokracija – preverjanje pošiljke, podpisovanje in prevzemanje listkov – je očitno stvar preteklosti. In še vsi smo ves čas doma, tako da nihče več ne kliče, ali lahko čez pol ure dostavi paket.

Sledilo je svečano odpiranje sredi hodnika. Sara si je nadelala gumijaste rokavice in mi zavpila, naj prinesem nož. Vzel sem ga iz predala, stopil na hodnik in spretno prerezal lepilni trak, ne da bi se dotaknil škatle. V njej jih je bilo pet – steklenic namreč. Eno po eno sva vlekla iz kartonaste škatle in pri vsaki rekla: »Ohoho!« Najprej sva potegnili na svetlo steklenici vina: sivi pinot in zelen. Pobrskala sva malo globlje in na dan privlekla pivi, ki po obliki spominjata na razvpito coronu. Čisto na koncu se je prikazala še primadona: steklenica džina domače izdelave.

V dobrem starem svetu bi steklenice romale v hladilnik, v krasnem novem svetu pa sva jih odnesla v kopalnico, jih položila v kabino za tuširanje in jih pošteno namilila, pri čemer sva dosledno sledila lekciji o umivanju rok, ki smo jo poslušali pred nekaj dnevi. Sara je potem odšla v kuhinjo, sam pa sem še minuto ali dve steklenice ljubkujoče čehljal, da bi jim zdrgnil morebitno umazanijo okoli vratu, in jih potem z mlačno vodo stuširal, da se jim etikete ne bi odlupile. Nazadnje sem jih še nežno otrl z brisačo ter za hipec pomislil, da bi jih lahko še namazal z losjonom za telo, a se mi je zdelo, da bi bila to kaplja čez rob. Namesto tega sem jih zavil v krpo in jih previdno odnesel v kuhinjo ter jih odložil na pult, da se povsem posušijo.

Alkoholnim pijačam se že dolgo nisem tako celostno posvetil in jim namenil toliko pozornosti. Morda sem še največ v tej smeri

postoril pred skoraj desetletjema, ko sem pripravljaj diplomsko nalogo z naslovom *Moč nevidnega duha* (ta je namigoval na izvor besede alkohol: »al-kuhl« v arabščini in »spiritus« v latinščini namreč predstavlja duha) in podnaslovom *Alkohol kot totalno družbeno dejstvo*. V tem delu sem sledil zamislim antropologa in sociologa Marcela Maussa, ki je v svojem temeljnem delu *Esej o daru* (fr. *Essai sur le don*), izdanem leta 1925, uvedel pojem »totalno družbeno dejstvo«. S tem izrazom je skušal opisati pojave v družbenem življenju, v katerih se prepletajo religiozne, pravne, moralne, politične in ekonomske institucije. Mauss se je osredinil na preučevanje Polinezije, Melanezije in na ameriški severozahod, kjer je opisoval obrede, kot sta kula in potlač, ter pojasnil, na kakšen način ti pojavi povezujejo tamkajšnje prebivalce. Mene pa je zanimalo, ali bi lahko uživanje alkoholnih pijač označili za slovensko totalno družbeno dejstvo.

Ugotovil sem, da uživanje alkoholnih pijač dejansko ustvarja mrežo ritualov, ki zaznamujejo pomembnejše in tudi vsakdanje dogodke v življenju, in deluje podobno kot kula in potlač, torej po načelu t. i. ekonomije daru. Takšna obredna menjava pride do izraza v skupini, ki se sreča v gostilni ali podobnem prostoru

za druženje. Med osebami, ki se srečajo, namreč velja nenapisan dogovor, da si udeleženci v pivski seansi izmenično plačujejo pijačo oziroma poravnajo zapitek – podobno kot pri obredni menjavi zapestnic in ogrlic v obredu kula, ki so mu sledili na Trobriandskih otokih. Plačevanje zapitkov, ki se mu pri nas reče »čáščenje«, se tu in tam sprevrže v tekmovanje, kdo bo plačal več in kdo bo večkrat dal za rundo – podobno kot pri drugem obredu, namreč potlaču.

Takšno razmišljanje o alkoholnih pijačah bi bilo treba v sedanjem položaju pošteno prevetriti. Kako naj si izmenjujemo alkoholne darove in trkamo s kozarci, če pa se ne smemo družiti? Najdružabnejši med nami že imajo odgovor. Moj prijatelj iz otroških let z medvedjim vzdevkom je, na primer, takoj po razglasitvi karantene odprl virtualno krčmo, namenjeno večernemu druženju ob kozarcu vina ali piva, ki si ga natočimo vsak na svoji strani zaslona. Ker človeška iznajdljivost nima meja, se bodo v naslednjih tednih ali morda celo mesecih, ko bomo ždeli v karanteni, verjetno razpasle takšne spletne krčme in točilnice, čáščenje in plačevanje v rundah pa bosta dobili novo obliko – morda z neposrednim nakazilom mikro-donacij na račune članic in članov virtualnega

omizja. Čez leto, dve morda sledi druženje s čelado ali naočniki za navidezno resničnost, za novo leto 2045 pa bomo po napovedih Raya Kurzweila, slovitega futurista in direktorja inženirskega razvoja v Googlu, kozarce dvignili v zrak v matrici, kamor bomo vsi naloženi – podobno kot v filmu *Matrica*. Karantena takrat verjetno ne bo več potrebna.

Do splošnega prenosa v matrico imamo očitno še nekaj časa. Že zdaj pa si lahko nalijemo nekaj vina iz sveže oprane steklenice in nazdravimo tistim na drugi strani. Na zdravje!

Čevlje pustila zunaj?

Zunaj je čedalje več čevljev.

Vse je genialno, gospod VIDENI, osebno pa mislim, da že malo pretiravamo z vso to virusologijo. Pojdi na sonce in sprejemaj njegovo pozitivno energijo.

Vsak dan gremo na sonce in svež zrak, razen danes, ko ni ravno svež. Če pretiravamo, bo pa pokazal čas ...

Hotel sem reči samo to, da je v vseh medijih preveč novic o tem virusu in kako se temu izogniti. Preveč je raznoraznih kvazi-svetovalcev. Ukrepi naše vlade so zaenkrat na mestu, treba se je držati navodil. Dokler ne bo zdravila za covid-19, preventivni ukrepi, ki so zaenkrat edina možna pot, da preprečimo širjenje, niso nikakršno pretiravanje, upam ...

Vse je res, kar praviš. Ostajamo doma, to je ta hip najboljši recept. Na mlekomat in v trgovino pač moram, ampak pazim 😊

Kje pa naročata tele dobrote? 😊

16. dan karantene

Nadzor v kroksicah

Tole bo zelo kratek zapis, ker imam čez pol ure sobotno druženje po Skypu – ob kozarcu koktajla, ki se mu reče tom collins. Kljub stiski s časom pa moram vsaj omeniti današnji konflikt med notranjci in zunanji.

In kaj se je zgodilo? Skoz kuhinjsko okno, ki je postalo moje – no – glavno okno v svet, sem dopoldne opazil, da na zaprtem in zaklenjenem šolskem igrišču trije mladeniči brezskrbno igrajo košarko. Njihova brezbržnost v času pandemije me je precej pogrela, nisem pa vedel, kaj naj storim. Liberalni jaz mi je govoril, naj jih pač pustim igrati, saj menda še vedno živimo v svobodni državi, v kateri lahko ljudje mečejo žogo na koš, če želijo. Konservativni jaz mi je sočasno prišepetaval, da moram pomagati postaviti red in poskrbeti za varnost, zato naj nemudoma pokličem policijo. Telefon sem že držal v roki in vtipkal 113, ikonice za klicanje pa nisem mogel pritisniti. V precepu sem bil še minuto, dve, potem pa sem se odločil za tretjo pot: ljudski upor.

Na hitro sem se oblekel tako, da bi se sosedov pes ustrašil, če bi me opazil, in si obul svetlomodre kroksice, da sem bil videti še bolj neprepričljiv med svojim edinim javnim nastopom zunaj varnega doma na ta dan. A bes v meni je očitno zalegel več kot smešna oprava. »Hej, fantje!« sem zavpil skozi rešetkasto ograjo, »prosim, da takoj zapustite igrišče!« Dva, ki sta metala na en koš, sta brez besed pobrala žogo in splezala čez ograjo ter odšla, tretji pa je še naprej igral in preigral proti samemu sebi. »Prosim, da tudi ti zapustiš igrišče!« sem mu zavpil. Od daleč je nekaj zagodrnjal nazaj in potem pobral žogo ter splezal čez ograjo. Ob tem sem ga kar nekoliko občudoval, saj je res spretno preskočil kovinsko oviro. Nekaj časa sem gledal, ali se bo res napotil domov – ali pa bo morda zavil na drugo igrišče.

In kaj je pravzaprav nauk te zgodbe? Najprej to, da zaradi svojega dejanja nisem občutil posebnega zadovoljstva, ki me sicer preveva, ko odženem nadležneže, ki pustijo vozilo na našem parkirnem mestu. Fantje so pač samo igrali košarko na lep sončen dan. (Odmislimo onesnaženost zraka z delci, ki jih je te dni prineslo iz Sahare – to je že druga zgodba.) Morda je nauk še to, da bomo morali v času pandemije ustvariti nove načine sodelovanja in sobivanja in se spomniti njihovih oblik, ki obstajajo že dolgo in so najučinkovitejše. Poleg nadzora, pri katerem nas oblastniki gledajo »od zgoraj«, in samonadzora, pri katerem se spremljamo in nadzorujemo sami, obstaja namreč še tretja oblika: medzor oziroma lateralni nadzor. In prav ta je lahko najučinkovitejši, ko uveljavljamo navade, prakse, vrednote in norme v skupnosti.

Aja, mimogrede, ko sta tista prva dva fanta odhajala mimo mene, me je bilo nekoliko strah, da me bo kateri od njiju udaril. No, bila sta povsem prijazna in sta mirno in tiho odšla. Jaz pa sem se lahko odšel domov petelinit, kako sem v kroksicah odgnal zlikovce, ki se rekreirajo na lep sončen dan.

In tako si v kroksicah rešil svet.

Tom Collins? To je praktično edini alkohol, ki ga pijem, od lani v poenostavljeni verziji, brez dodanega sirupa 😊 Sicer pa tudi mene pogreje, ko vidim, kako pri nas nekateri še vedno uporabljajo streetworkout poligon, ki je postavljen ob igrišče, ki je sicer zaprto. Po eni strani jim zavidam brezskrbnost, po drugi strani pa imam zelo moteč občutek, da prispevajo k temu, da se naša izolacija podaljšuje. In večkrat razmišljam o tem, kako ljudje reagiramo na sedanje stanje tudi na tak način, da smo drug drugemu najstrožji nadzor. In tukaj ne gre samo za panoptik, dejansko opazujemo drug drugega in damo vedeti, da so drugi opaženi v svojem vedenju in dejanjih in je zdaj tak nadzor popolnoma legitimen v imenu preventive pred koronavirusom. In včasih me je prav groza tega, kam lahko vodi tovrstno razmišljanje, če se pandemija ne bo umirila v doglednem času. V glavi se mi z mojo bujno domišljijo vrtijo čisto nori scenariji 😊

Tebi se pa resno dogaja v tej karanteni!

Iz petnih žil vlečem te »dogodke«.

Zdaj veš, da ko/če ne boš več antropolog, z lahkoto postaneš občinski redar 😊😊

Če bom lahko imel kroksice.

Prvič sem lajkala post s kroksi 😊

Zanimivo, kako v krizi vsi spustimo standarde 😊 V kroksicah sicer ne bi nesel ven niti smeti, po novem pa v njih šerifujem po Viču.

Moramo narediti karantensko ne-modno revijo, jaz obračam dve scufani trenirki že tri tedne ... Je pa res, da tudi šampona manj porabimo 😊

Kakor kdo. Jaz ga več, ker sem bolj lasat.

Medzor. Fina beseda. Jo prakticiramo pri vzpostavljanju vrednot 😊

Ne morem lajkati, najgrša zadeva ever.

Če bi verjel, da si tole res naredil, pa ti ne, bi ti napisal, da si postal stara tečnoba gnjavatorska.

Pa sem naredil točno to, vključno s kroksicami. Kaj bi bilo po tvojem prav?

Na Švedskem so odprte gostilne in šole, v Srbiji pa imajo policijsko uro. Tole zgoraj pa je naravna reakcija. Pustil bi jih pri miru. To je po mojem prav.

Ja, ampak pri nas potem izolacija velja za ene, za druge pa ne. Na Švedskem so pravila enaka za vse.

Pravila so vedno enaka za vse. Tudi v Tretjem rajhu so bila.

Potem bi si moral obuti usnjene škornje namesto kroksic. In verjetno jim ne bi rekel: »Fantje, prosim, da zapustite igrišče!« Tudi oni bi lahko rekli, da ne gredo, in igrali naprej.

17. dan karantene

Osem nasvetov za ohranitev zdrave pameti v družini

Čeprav nisem najboljši naslov za delitev nasvetov, kakršne objavljajo *Cosmopolitan*, *Jana*, *Lady* in podobne revije, bom vseeno skušal strniti nekaj misli, ki so se oblikovale med dvotedenskim bivanjem v karanteni z ženo in otroki.

Preden začnem modrovati, naj poudarim, da smo v primerjavi z marsikom drugim v Sloveniji in tujini v tem nadležnem položaju privilegirani, saj imamo na voljo približno 80 m² bivalne površine, precej založeno shrambo, podporo delodajalcev pri delu na daljavo in se za nameček celo dobro razumemo. Kljub temu se spoprijemamo z najrazličnejšimi problemi, ki jih sproti in po svoje rešujemo. In kaj se je doslej pokazalo?

Prvič, tudi najbolj družaben človek potrebuje prostor zase. Zaklepanje staršev na stranišču je tako postalo obvezno, obisk

tega svetega prostora pa je trenutek za kontemplacijo in poglobitev vase. Ker pa težko delam na stranišču, čeprav me je že zamikalo, si skušam zatočišče za pol urice poiskati še kje drugje, kjer ni otrok. Zanimivo, precej pogosto je to v otroški sobi.

Drugič, za odklop so izjemno učinkovite slušalke, po katerih poslušam zvočne knjige – pretežno o zombijih in drugih post-apokaliptičnih prikaznih. Zgodba me pogosto tako pritegne, da povsem pozabim na okolico. Poleg tega si na slušalkah vključim opcijo izničenja zvoka, tako da sem vsaj za nekaj časa izoliran od družine. Temu bi lahko rekli zvočni dopust.

Tretjič, z ženo v času karantene spiva v ločenih sobah – pa ne zato, ker bi se bala okužbe, temveč zato, da se čim bolje naspiva. Ona je namreč šibkega spanca, jaz pa v spanju menda godrnjam, tu in tam po nepreverjenih govoricah smrčim ter občasno celo vpijem (verjetno zaradi prepogostega poslušanja postapokaliptičnih zgodb), kar jo vsakič zbudi. Naspana starša sta v našem primeru ključ do uspeha, ločeno spanje pa pri tem pomaga.

Četrtrič, pri ohranitvi dobrega razpoloženja koristi gibanje. Ker se skušamo čim več držati v stanovanju, se znajdemo po svoje. Otroci bezljajo po kavčih in skačejo po posteljah, žena divje telovadi in dviguje uteži, sam pa delam sklece vsakič, ko v kuhinji vključim grelnik za vodo – in to je precej pogosto. Kava je namreč edino, čemur se celo v postapokaliptičnem svetu ne bi mogel odpovedati. In če prepletem eno rutino, namreč pripravo kave, s sklecami, se bolje počutim, že ko zaslišim brbotanje vode.

Petič, po prebrani knjigi *Navadice* (angl. *Tiny Habits*), ki jo je napisal B. J. Fogg, si skušam v glavo vcepiti tudi druge drobne rutine, ki jih brez težav izvedem in prispevajo k boljšemu počutju. »Danes bo dober dan!« si, recimo, rečem zjutraj, ko vstanem in se pretegnem, sebe in druge pa skušam sproti pohvaliti in nagraditi za malenkosti, na primer za počiščeno kuhinjo ali opravljeno nalogo. Ja, saj vem, da gredo takšne motivacijske vaje marsikomu na živce – pravzaprav pogosto tudi meni. A v tej čudni situaciji dejansko delujejo in pomagajo pri ohranjanju pozitivnega razpoloženja.

Šestič, sebi in otrokom skušam odmerjati čas z digitalnimi napravami, kar mi pogosto ne uspeva najbolje. Medtem ko otroci gledajo risanko *Wall-E* (in to je pravkar), imam urico časa, ko lahko postorim kaj smiselnega, recimo napišem tale prispevek. Vseeno pa se mi zdi izjemno pomembno, da med izolacijo zaslon ne postane naše edino okno v svet.

Sedmič, družabni mediji so se v kriznem času izkazali kot smiselno orodje za medsebojno podpiranje, bodrenje in spodbujanje ter tudi kot kanal za izlivanje vsega, kar se v osami nabere v ljudeh – dobrega in slabega. Če sem v predkarantenski dobi zagovarjal odklop, se mi zdi zdaj smiseln tudi priklop, ki si ga še vedno lahko vnaprej odmerim s pripomočki, kakršna sta Siempo in Cold Turkey.

Osmič, pisanje tega dnevnika oziroma bloga je zame odlična terapija. Ko pišem, povsem pozabim na svet in okolico, zato se potem, ko pritisnem zadnjo piko, počutim podobno sveže in prenovljeno kot po telovadbi. Poleg tega se mi zdi pomembno, da delček svoje zasebnosti redno delim z drugimi. Zaradi tega se kljub fizičnemu odklopu še vedno počutim kot »dividuum«, torej del skupnosti, in ne le kot »individuuum«, ki je obtičal v svoji opečnato-betonski votlini.

Sami skupaj (angl. *Alone Together*) je naslov knjige, ki jo je napisala sociologinja in psihologinja Sherry Turkle. V njej je opisala, kako postajamo zaradi informacijskih in komunikacijskih tehnologij – predvsem zaradi družabnih omrežij – vse bolj osamljeni in oddaljeni drug od drugega. Naslov te knjige mi pride zadnje čase pogosto na misel, a v nekoliko drugačnem kontekstu. Občutek imam, da smo zaradi sedanje osame dejansko bolj povezani, kakor smo bili, saj imamo skupen problem in se zavestno spoprijemamo s tragedijo skupnega (ali vsaj skupno tragedijo) – morda se nam to prvič dogaja na globalni ravni. Na nenavaden način mi tudi občutek, da smo v tej zoprni situaciji skupaj, pomaga pri ohranitvi zdrave pameti. Zdi se mi namreč, da smo se kot svetovna družba končno skupaj nekam premaknili, čeprav dejansko ne smemo zapustiti doma.

Ooo, Zimbardo ... In? Jaz zdaj pooočasi Luciferčka na obroke 😊

Ta je bolj za foto šuting – zaradi naslova in sličice. Sicer zanimiva knjiga.

Aha, me zanima, ali si jo pojedel ali počasi grizljaš.

Luciferka – zanimiva kombinacija z Zimbardom.

Huh, dandanes poslušam, da ljudje nimajo doma kaj početi. To so ponavadi ljudje, ki imajo dve levi roki in niti enega hobija. Tudi kot otrok nisem divjal po stanovanju, temveč sem se zakopal v raznorazne zadeve. Kaj češ, sem bolj asocialen in nimam rad ljudi, ker človek je prav tečno bitje, kadar nima kaj početi in je brez domišljije 😊

Zaradi te situacije smo vsi po malem mizantropi, eni celo mizantropologi 😊

Hehe, jzt imam to v genih 😊

Jaz sem se pa prevzgojil 😊

Jaz te spremljam kot nadaljevanko ... Priznam, da me nobena serija še ni pritegnila kot tvoj blog 😊 Sem ravno (slučajno) prebrala mladinski roman Geneza (2075, na otok so se izolirali, ker je po svetu vladala kuga, kdor je prišel samo blizu, so ga sestrelili), in mi je fajn, da odpiraš vprašanja preko prakse (ko npr. napizdiš mladce), a bi jaz tudi ali ne, ali je prav, koliko smo odprti in koliko smo zapadli v paranojo, koliko je potrebno biti kritičen in tako delovati 😊 Je pa dovolj možnosti, da se imamo kljub vsemu dobro ... čeprav 😊

O, sem ponosen v konkurenci hudih serij, ki jih te dni gledamo 😊 Geneza – naslednje na spisku! Hecno je zvečer, ko ne vem, o čem bi pisal, ker se mi zgodi 10x manj kot sicer. Ampak po mojem je prav ta monotonija na neki način zanimiva. In stalne dileme, ja, kaj je prav

in kaj ni. Ali biti paranoičen ali strpen – in ali si lahko oboje hkrati.

18. dan karantene

Kužne novice

Komu verjeti? Med neustavljivim pohodom koronavirusa po svetu si to vprašanje postavim večkrat na dan. Novice zadnja dva tedna spremljam obsedeno, skoraj histerično, in nenehno klikam na povezavo do spletne strani univerze Johns Hopkins, ki redno posodablja podatke o številu obolelih, mrtvih in ozdravljenih.

Na tej strani primerjam, kakšni so trendi naraščanja števila obolelih po državah, in skušam razumeti logiko bolj ali manj eksponentne rasti krivulj. Kdaj in kako so ga, recimo, polomili v ZDA, Italiji in Španiji, da je število obolelih tako skokovito naraslo? Zakaj je Kitajcem uspelo uspešno zmanjšati število okuženih in zaježiti širjenje bolezni? In kaj se dogaja v Rusiji, kjer je okužb glede na število prebivalcev še vedno razmeroma malo? Ali te države o obolelih in mrtvih poročajo po resnici ali nam skušajo dejstva prikriti?

Še bolj me zanima, komu verjeti pri nas. Kateri medijski hiši naj zaupam, ko pa ene poročajo o množicah ljudi v priljubljenih turističnih krajih v času karantene, medtem ko druge zanikajo te novice in pokažejo prazne ulice in trge.

Ne vem niti, komu od ljudi, ki jim sledim na omrežjih, naj verjamem. Naj zaupam tistemu, ki že leta alarmistično teži, da se bliža konec sveta, ali komu drugemu, ki od prve okužbe s koronavirusom v Sloveniji po omrežju miri, da bo vse v redu, saj je tole, kar nas je doletelo, bistveno blažje od običajne gripe?

In komu od prijateljev in znancev, ki jih poznam tudi v živo in ne samo po spletu, naj verjamem? Naj zaupam tistim, ki mi pošiljajo šaljive meme in zatrjujejo, da je smeh pol zdravja? (Ti za nameček pripomni, naj ne zganjam panike in naj raje zjutraj, opoldne in zvečer zvrnem kozarček žganja, ker se je treba v tem času »razkuževati od zunaj in od znotraj, seksati pa od zadaj«, kot je dejal poslanec Zmago Jelinčič.) Ali naj raje verjamem onim, ki mi – verjetno v dobri veri – pošiljajo ominozne napovedi, kakšna bo Slovenija čez dva tedna, ter priložijo fotografije ljudi v skafandrih in s plinskimi maskami, ki v sosednji Italiji hodijo po nakupih?

In, naposled, kako naj verjamem drugim, če ne verjamem niti sebi? Ko zjutraj preberem novice, sem prepričan, da so vladni ukrepi pretirani in da nas skuša država vpreči v totalitarni jarem. Popoldne se že zalotim, kako razmišljam, da se je Kitajski in Singapuru prav z drastičnimi prijemi posrečilo preprečiti najhujše. Zvečer pa se znova vrnem h grafom na spletni strani univerze Johns Hopkins in jih gledam ter klikam na rdeče pike, ki me spominjajo na ošpice, ter skušam sam dojeti logiko pandemije in širjenja lažnih novic. (Mimogrede, kot antropologu mi je dokaj jasno, da resnica ni zgolj ena in da ima lahko vsak svojo, ki se sčasoma tudi spremeni. Kljub temu pa zdaj pričakujem en in edini pravilen odgovor, ki bi me razsvetlil.)

»Prva žrtev vojne je resnica,« je med prvo svetovno vojno dejal ameriški senator Hiram Warren Johnson. Resnico, ki je temelj vsakega uspešnega razmerja – pa naj bo medosebno ali meddržavno –, smo pred strelski zid postavili tudi v kužnih časih.

Žrtev bolezni bo še veliko, a občutek imam, da bi lahko bila glavna žrtev v tem času dejansko prav resnica, ki je eden od temeljev demokracije. Ta pa je zdaj bolj ogrožena kot človeštvo.

Tudi jaz rdeče pike neprijetno povezujem z ošpicami 😬

Tukaj se lahko izogneš ošpicam: Worldometers.

Hvala! Samo še krivulje ostanejo – precej bolje!

Pravijo, da je statistika ena velika laž, sestavljena iz majhnih resnic 😊

We feel you.

Ja, res je en tak cocktail mešanih občutkov. Jasno je, da JJ orgazmira v dani situaciji, še bolj je jasno, da je potrebna hitra in učinkovita reakcija vseh v družbi. Glede na psihologijo množice je nujno potrebno umirjanje splošne atmosfere, vsekakor pa spet ne ležerno (ne) upoštevanje pravil. Jaz (preveč?) optimistično mislim, da je goden trenutek za privzgojo neke splošne samoodgovornosti. Do svojega zdravja, na primer, in odnosa do skupnosti. Stanje duha, ki ga furaš, tudi ko te nihče ne gleda. (Seveda ob tem pomislim na Videne 😬) Ohh, samo da bo že konec tega ...

This, my friend, has been the exact conversation for days now. And even this morning I look at the graphs of the reported infected in China against their timeline – considering that was new and they did not know this was coming, unlike the rest of us around the world – the reported numbers make no sense. I am more confused and yet stay more optimistic than most people around me. My fear has always been, and continues to be human behavior – people do unpredictable and terrible things when desperation takes over. And it seems like in my geographical region many are getting there after years of economic downturns.

V tem navalu »izrednega stanja« v naših glavah smo predvsem izgubili zmožnost kritičnega presojanja in diskusije. To pa ne more prinesiti dobrih izidov. Že samo na asimetrijo izida bi lahko kdo opozoril. Za stanje epidemije odgovarja oblast, za stanje ekonomije v tej družbeni psihozi pa ne (je samo nujna stranska škoda) – optimum modela odločanja je v maksimalnih ukrepih.

Upam, da skozi to krizo pridemo tudi s kakimi spoznanji, kaj je optimalen pogled na situacijo. Ker pogledov ne manjka.

Točno to se jaz že nekaj časa (let) sprašujem. Zdaj še toliko bolj. In dolgo časa sem za ultimativno in zadnjo resnico imel znanost. Pa me je na koncu tudi ta prepričala, da je cesar lahko oblečen, čeprav je gol. (Pa pustimo aksiome v matematiki.) Ko ti znanost ponudi dva povsem nasprotna odgovora, oba podprta z dokazi po znanstvenih metodah, takrat začneš biti resnično v dvomih. Ostane samo še lasten občutek, pa še ta nas večkrat prevara, ker nas vse bolj vodi razum in vse manj instinkt. Ostane nam samo še to, kar vidim in občutim, to je resnica. Moja lastna. In narava seveda, ta je vedno brez fake news.

Bravo! Sem čakala na en tak zapis! Več ne veš, komu verjeti, ali je res to vse potrebno, pa taka panika ... Delim!

Haha, sem se našla v tvojih skupinah 🤔

Samo brez panike in nekaj poštene samodiscipline ter družbene odgovornosti. Država naj pa poskrbi za bolnišnice in socialne ter ostale ustanove.

Sori tstar, sam ti si s tem granpa imidžom direkt ogrožena skupina, umetno.

A potem misliš, da najprej odpeljejo tiste s klobukom?

Samo bič ti še manjka.

Še zdravniki nimajo celotne slike, obenem se trudijo delovati, kot da poznajo vse odgovore.

19. dan karantene

Ljubezen v času karantene

Verjetno je do vas že prispel tisti posnetek, ko moškega vprašajo, ali bi si izbral – možnost A – življenje v karanteni z ženo in otroki ali ... »B,« izstrelil kot iz topa, še preden sliši drugo možnost, »izbral bi si B.« Njegove žene žal nihče nič ne vpraša – ali pa vsaj do mene takšen vic še ni prispel. Mislim pa si, da bi odgovorila enako. V teh dneh sem prejel še druge podobne meme, ki krožijo po omrežjih, in kažejo, da ženske v teh zapletenih razmerah razmišljajo podobno. Na enem od memov starejša ženska pleče zanko za vislice, zraven pa piše, da je sedmi dan karantene možu spletla šal.

Psihoterapevtka Esther Perel v nekoliko plehki knjigi *Eros v ujetništvu* (angl. *Mating in Captivity*) parom sicer priporoča, naj si v zvezi omogočijo veliko svobode in se čez dan, če je le mogoče, vsaj za nekaj ur ne vidijo. Še bolje je, če eden od partnerjev občasno za nekaj časa odpotuje in se potem vrne domov. Tako naj bi se med partnerjema na dolgi rok ohranjala medsebojna privlačnost, strast pa bi vedno znova vzplamtela.

Kaj pa za ljubezensko razmerje pomeni izolacija v družinskem krogu, ko smo večino časa skupaj, in to med štirimi stenami? Za par je to nedvomno preskušnja, zlasti če sta osebi zaposlena starša. Potem morata nenehno menjavati vloge in biti nekaj ur starša, zatem učitelja, nato delavca, vmes pa se urita še v kuharskih spretnostih in skušata počistiti kaos, ki nastaja v stanovanju. (No, vsaj pri nas je tako, verjamem, da se mnogi bolje znajdejo in imajo doma več reda.)

Sedanja situacija me nekoliko spominja na dopust, kamor se odpravimo polni zagona in z vizijo, kako bomo uživali in prebrali vse romane, ki jih nismo med letom, dokončali znanstveni članek ali dva in poleg tega obudili ljubezensko življenje. In kaj se dejansko zgodi? Proti koncu dopusta sta starša izmučena od dnevne priprave hrane in nakupovanja ter vedno bolj razočarana, ker knjige še vedno stojijo na istem mestu kot ob prihodu, članek se še vedno ni spisal, ljubezensko življenje pa je zastalo.

Kaj torej storiti z ljubeznijo v času karantene? Osebno mi najbolj pomaga misel, da nama z ženo ta hip gotovo ni najhujše. Zamišljam si lahko namreč vse mogoče situacije, zabavne in grozljive, ki so bistveno bednejše od naše. Predstavljam si, da je po svetu ogromno ljudi, ki so obtičali v štiriindvajseturnem ujetništvu s človekom, ki jim gre neskončno na živce. Gotovo jih je vmes tudi veliko, ki so v stiski, ker že devetnajsti dan ne morejo videti ljubimca ali ljubice. Marsikdo, ki si še ni ustvaril skupnega gospodinjstva, je zaradi novih vladnih odlokov ločen od svoje ljubezni, ki je morda pravkar vzplamtela in bo v mesecu, dveh brez fizičnega stika zamrla. Variant na temo je ogromno, rešitev zadreg pa verjetno tudi, saj ljubezen, kot pravijo, nima meja, sovraštvo do bližnjega pa verjetno tudi ne.

Če ne drugega, se inovativnost kaže pri ustvarjanju memov. Eden, recimo, prikazuje ženo, ki si pere lase nad umivalnikom in z zaprtimi očmi naroči možu: »Vinko, daj mi fen!« On pa ji v roke potisne pištolo. Na drugem je skupina ljudi, zamaskiranih od glave do pete, ki odnašajo nekoga na nosilih, zraven pa piše, da za 500 evrov pridejo tudi po vas na dom in vas za dva tedna odpeljejo k ljubimcu ali ljubici in potem dostavijo nazaj.

Ustvarjanje in obsesivno razširjanje takšnih memov lahko razumemo kot skrite želje ljudi, ki so v stiski in si želijo trenutka odklopa. In ravno splet je postal priljubljeno zatočišče za odmik, med katerim lahko partnerja pridobita nekaj distance, da se zvečer spet zaljubljeno pogledata. Druga možnost so osamljeni sprehodi na samem – kjer in dokler je to še mogoče. Če ne pomaga

niti to, vam ne preostane drugega, kot da stisnete zobe in si s partnerjem ali partnerico že šestnajstič ogledate katero od romantičnih komedij s Hughom Grantom in Georgom Clooneyjem. Lahko se tudi skupaj nasmejita ob komediji *Svižčev dan*, ki je tematsko nadvse primerna za ponavljajoče dni v karanteni, ali pa si ogledata odličan prikaz odtujenosti v filmu *Izgubljeno s prevodom*.

Če sledimo nasvetom Esther Perel, je v sedanjih okoliščinah tudi smiselno biti pragmatičen in zmenke načrtovati ter si jih zapisati v tedenski koledar. Marsikomu to zveni preveč tehnično, vendar tudi v normalnih okoliščinah načrtujemo večerjo s prijatelji ter nakupimo vse sestavine, počistimo stanovanje in prižgemo sveče. Glede na to, da tovrstni zmenki s prijatelji te dni odpadejo (razen seveda po Skypu ali Zoomu), je karantena izvrstna priložnost, da ob romantični večerji in kozarcu vina, ki so vam ga dostavili na dom, znova spoznate tistega ali tisto, ki je z vami že leta. Kdo ve, morda boste presenečeni, kako krasna oseba je to. (Ja, tudi ta vic je po spletu krožil že v prvem tednu karantene ...)

Mene je danes spravila v smeh tista verižna, ko se dekleta naga sprehodijo do svojih moških sostanovalcev, ki

zavzeto igrajo igrice, in so njihovo reakcijo snemale ...
Smešna stvar na polno ...

Tega pa ne poznam!

Odlično! Delim!

In hvala za dopoldanski dialog po FB, ki je bil spodbuda
za tale prispevek!

Malenkost! O posledicah pa niste nič spregovorili ...
Ločitve ... Nataliteta ...

Uf, to je tema za cel mesec objav 😊

Dopust, ja 😊 Moja najstnika bi rekla: rilejtam 😊 Odličen
zapis. Morda pa res kak zmenek v prenatrpan urnik
stlačim 😊

Piši: sobota, 9. maj, 21:50-22:20 😊

Za skupinski seks si je treba pa sinhronizirati urnike ...

Krasni nasveti, bom poskusil nekaj od tega.

20. dan karantene

Minutka

»Minutko ti dam,« je rekla novinarka in odložila telefon. Minutko?! In v tem času naj strnjeno odgovorim na vprašanje, komu naj verjamemo v času pandemije? Pred dvema dnevooma sem o tem na dolgo in široko razpredal ter napisal, kako nimam pojma, komu naj zaupamo, zdaj pa naj to mnenje strnem v šestdesetsekundni recital? Krasno!

Še bolj kot to, kaj bom povedal, me je zaskrbelo, kakšen sem videti. Pogladil sem se po strnišču, ki mi je zraslo po licih in bradi, in pomislil, da se bo treba dlačevja znebiti. Pred približno tednom dni sem se namreč nehal briti tudi pred sestanki in druženji po Skypu in predavanji po Zoomu, saj sem ugotovil, da se prek kamere mojega prenosnika sploh ne vidi, ali sem gladko obrit ali ne. Po britju sem si moral zlikati še hlače in srajco ter obrisati prah s čevljev, ki jih nisem obul že nekaj dni. Med kratkimi sprehodi po »ozunju« namreč nosim le še kroksice.

Oblekel sem si zlikano srajco in hlače. Ups, kaj pa je to? Gumba nisem mogel zapeti, dokler nisem globoko zajel sape, kakor da se grem potapljat. Očitno zadnjih nekaj tednov, odkar smo v samoizolaciji, ne jemo samo bolje kot običajno, temveč tudi več.

Medtem ko sem si zategoval pas, je že zazvonil telefon. »Smo že tle-e!« je s prepoznavnim ljubljanskim naglasom in podaljšanim zadnjim samoglasnikom, ki me vedno spravi v dobro voljo, rekla novinarka, s katero se pozna že vrsto let. Odpravil sem se pred garažo, kjer je bil parkiran televizijski avto, in zagledal dva tehnika in novinarko. Običajno se objameva, ko se zagledava, tu in tam celo poljubiva na lica. (S tehnikoma nikoli.) Tokrat sva se le kislo nasmehnila drug drugemu, in še to z varnostne razdalje. Tehnika sta tačas že pripravila kamero. Oddahnil sem si, ko sem ugotovil, da mi nihče od njiju ne namerava zatakniti mikrofona na ovratnik srajce in vdeti oddajnika v notranji žep suknjiča ali ga pripeti za pas. Zaradi varnosti so namreč imeli s sabo drugačen mikrofona

kot navadno. Ta je bil videti, kakor da bi perzijsko mačko nekdo nabodel na sulico in mi jo pomolil pod nos.

Novinarka si je v tistem hipu, ko so vključili kamero in mikrofon, nadela profesionalen videz – masko, če hočete – in me nekaj vprašala z resnim glasom, nižjim skoraj za oktavo. Ljubljansčina je izpuhtela. V takih položajih pred kamero imam vedno ta problem, da zgolj napol poslušam, kaj me sprašujejo, ker se skušam zbrati, da bom modro misel oddrdral v minutki. Pred kamero sem zrecitiral besedilo, ki sem ga vadil že med britjem, ter pogledal novinarko, ali jo zanima še kaj. Za hipec je imela spet običajen izraz na obrazu in je zamišljeno rekla z ljubljanskim naglasom: »Ja, ne vem, mogoče sva pa še kaj pozabila?« Potem se je v hipu spet zresnila in me še nekaj vprašala. Kaj natančno, ne vem. Tudi sam sem si nadel masko in ji resno odgovoril – brez celjskega naglasa. Kaj pravzaprav, se ne spomnim več.

Potem sva se pred kamero še nekaj časa pogovarjala, saj v prispevke v poročilih pogosto vključijo še posnetek sproščenega klepeta med novinarko in sogovornikom. A kako naj bova normalna in sproščena, če pa morava stati več kot dva metra narazen? Po

načelih proksemike, ki jih je v šestdesetih letih prejšnjega stoletja predstavil antropolog Edward T. Hall, sva stala že skoraj v javnem prostoru, ne pa v osebni prostoru, kot sva bila navajena klepetati doslej – po Hallu bi namreč lahko stala največ 1,2 metra narazen, če bi želela imeti bolj osebni klepet, zaradi varnostnih predpisov pa sva bila dva metra in pol vsaksebi.

»Nič,« sem ji rekel, »zdaj pa moram nazaj gor, k otrokom.« Novinarka mi je pomahala v pozdrav in rekla, da se še vidimo. »Pa dobro zmontiraj,« sem ji rekel v slovo ter dvignil roko v pozdrav še tehnikoma ter mački na sulici.

In kaj je nastalo iz obljubljenega minutke? 30 sekund, seveda. In če vas še vedno zanima, komu naj zaupamo v tem času: strokovnjakom, seveda. Tako v televizijskih poročilih zagotavlja dr. Dan Podjed, antropolog.

Dobro, da sem zamudil tv prispevek. Bi bil čisti dolgčas v primerjavi s tem branjem. 😊

Odlično pisno ubesedeno. Izjava pa ... Je ne morem odpreti. A če so te prepolovili, niti ni pomembno. Očitno si bil za mašilo. Da nekaj pač imamo ...

Upam, da nisem bil samo za mašilo – razen po postavi 😊 Pa saj sama kot novinarka dobro veš, kaj pomeni »minutka« in kako je v medijih čas in prostor odmerjen. Meni ta tiranija »minutke« v bistvu pomaga, da zberem misli.

Dabest dnevni zapis! Nismo samo zmedene žrtve koronapolike, tudi koronažurnalizem vodijo (bivši) prekarni reporterji.

Tudi sam sem bil nekoč med prekarnimi reporterji, zato vem, kaj je minutka. In zato cenim novinarsko delo, posebej v tem času. Mislim še, da prispevki RTV Slovenija v krizi (ne le tej, vsaki) odstopajo od povprečja, in to v pozitivni smeri.

Si me s perzijsko mačko spraviš že navsezgodaj v jok 😊

Ozadja mi amaterji ne opazimo. Zakaj si pa brez maske, Dan?

Ker jo hranim za nakupe.

Ampak srajca je pa res lepo zlikana. A si jo ti zlikal? 😊

Seveda!

A je še kdo najprej prebral »s tehnikoma tudi«? 😊 😊

Pa napudran tudi nisi 😊

Hahaha, mačka na sulici! Ga pa pihneš! Ti pa maske nisi imel? Se ne bi rabil brit! Za brit awards!

V bistvu me najbolj zanima ali si se res znebil celjskega naglasa 😊

Pred kamero se trudim govoriti zborno, doma pa se trudim govoriti po celjsko. Ves čas se trudim 😊

Meni od nekdanj vlečeš na velenjsko špraho.

Ker je bil foter Gorenjec, nastane taka kombinacija.

Jaz sem ponosen nate, ker se nisi navlekel ljubljansčine 😊

Še huje je: celo družino sem navlekel na celjščino 😊

To stari, to! 😊

Haha, jaz tudi. Oba sinova štejeta po celjsko.

Od 12 naprej, domnevam 😊

Točno tako 😊👉

Če ne rečeta ednajst, to ni prava celjščina 😊

To je samo tam na Klanjšekovi 😊

Če se lotim samega vprašanja v prispevku: problem je dejansko identificirati te »strokovnjake«, zato odgovor sploh ni trivialen in je žal precej zamotan. Kriza dezinformacij je še posebno dobro pokazala, da tudi med strokovnjaki – se pravi, osebami, veščimi neke stroke – obstajajo velike razlike, tako v kvaliteti dela kot etiki ravnanja. Niti slučajno ni dovolj, da nekomu pred imenom stoji »dr.« in je kar naenkrat kredibilna oseba. Primer: pred tedni se je nek egotripperski doktor mikrobiologije na Facebooku metal ven s pametovanjem, kako koronavirus ni dosti nevarnejši od gripe, kako na NIJZ nimajo pojma, da je dovolj, če si umivamo roke. Njegova objava je bila široko deljena po slovenski FB sceni. Ko smo se nekateri pod objavo oglasili s kritikami, da kot mikrobiolog iz naravovarstvenega dela stroke in ne epidemiologije ter brez dostopa do kritičnih podatkov ne more in ne sme nastopati s takšnimi objavami, se je na nas usul hudournik gnojnice, češ da »on je doktor, kaj si pa mislimo, da sploh ugovarjamo, on bo že vedel«. No, ko je drek zadel ventilator tudi v Sloveniji in je nastopila karantena, je dotični osebek jadrno pobrisal svoje objave in se potuhnil. Tako da, štorija je žal bolj zapletena. Bi jo bilo fajn razplesti naprej, ampak moram spat 😊

Se strinjam. Dr. pred imenom morda pomeni, da je nekdo strokovnjak za neko področje, pa še to ne nujno, nikakor pa ne, da je mojster za vse, čeprav so mnogi z nazivom tega mnenja. In to je bilo tudi sporočilo tega prispevka, namreč da poslušajmo tiste, ki se spoznajo na reči. Če me zanima 5G, vprašam elektroinženirja, če me zanima koronavirus, se pozanimam pri zdravnikih in epidemiologih, če me zanima, zakaj ljudje tako blaznijo po spletu in manično nakupujejo toaletni papir, vprašam

strokovnjake za ljudi, npr. antropologe, psihologe, kulturologe, sociologe ... Tako dobimo jasnejšo sliko. Vse pa je bolje od gugljanja in širjenja kvazi-informacij od kvazi-poznavalcev. Ta kult amaterizma je v tem času napravil ogromno škode. Žal ti psevdo-strokovnjaki ne bodo verjetno nikoli odgovarjali.

V prvem postu okrog tega nisem bil dovolj jasen, ampak jaz bi šel še dlje: ne gre zgolj za to, da je treba v iskanju odgovorov najti strokovnjake iz prave stroke, temveč, da je tudi med strokovnjaki iz iste stroke lahko ogromna razlika v kvaliteti dela. Tudi med fiziki in elektrotehniki obstaja folk, ki meša drek okrog 5G, in v medicini obstajajo zdravniki, ki ribarijo v kalnem glede cepiv. To so tisti odpadniki, ki jih je sicer generalno gledano peščica, a vseeno so, in potem lahko njihove študije podivjano citirajo teoretiki zarot. Hkrati je znanost v zadnjih nekaj desetletjih dokončno prešla iz romantično razumljenega iskanja resnice o naravi v hladno masovno industrijo. Kako javnosti vcepiti sigurnost v znanost ob hkratnem zavedanju, da so znanstveniki zmotljivi in da sistem znanosti ni popoln ter ima lastne probleme, zna biti ogromen izziv. Edini odgovor, ki ga trenutno vidim, je v izobraževanju, ki pa bi moralo za dosego takšnega cilja doseči čisto nove ravni. Mi bi morali že v srednjih šolah razlagati, kaj je peer review in kakšne so razlike med teorijami in hipotezami, v resnici pa danes prevladujočemu delu odraslih ljudi ni niti najmanj jasno, kako to deluje, zaradi česar je tudi pri tolmačenju sporočil toliko zmot in negotovosti. Zato bo naloga komunikatorjev znanosti in medijev iz leta v leto samo še težja – ker bodo morali na svoja pleča prenesti velik del sortiranja informacij po veljavnosti in vrednosti. Tako da – ko/če bomo premagali kult amaterizma, ki ga omenjaš, se bo boj šele prav začel, ker se bo treba lotiti tudi boja za moč znotraj znanosti same.

21. dan karantene

Svet čez pet let

Kje se vidite čez pet let? Pred dvema mesecema smo imeli vsaj en odgovor na to vprašanje, ki ga pogosto postavijo med zaposlitvenim intervjujem. S pandemijo covid-19 so se nam načrti postavili na glavo, odgovore pa si moramo izmisliti na novo. Kaj pa naš svet? Kakšen bo čez pet let, torej leta 2025 oziroma leta 5 p. kor., torej po koroni? Tokrat ponujam svoje tri predloge, vi pa lahko izmed teh izberete tisto, ki se vam zdi najverjetnejša, ali pa si izmislite še četrto, peto in šesto možnost.

Možnost A – Druga vlada planetarne države: Pri tej viziji se vračam k Isaacu Asimovu, ki sem ga v teh zapisih omenjal pred dnevi. V seriji znanstvenofantastičnih del z naslovom *Fundacija* (v slovenskem jeziku je najbolj znan del te serije z naslovom *Druga vlada galaktične države*) je osrednji lik Hari Seldon, začetnik vede, ki ji pravijo psihogodovina, namenjena pa je uporabi matematike

pri napovedovanju vedenja celotne interplanetarne družbe in nje-
nega upravljanja. Leta 2025 so ljudje podobno vajeni načrtovanja
prihodnosti s pomočjo analize velikih podatkov. Upravljanje po-
datkov je prevzela centralna mednarodna institucija – Planetarna
država. Oblikovala se je leta 2022, ko so na Zemlji uspeli zajezi-
ti pandemijo covid-19 s cepivom, ki so ga razvili kitajski strokovnjaki
in njegovo »recepturo« prosto ponudili za uporabo. Vseh 195 držav
sveta je takrat sklenilo pakt o izmenjavi podatkov o prebivalcih, ki
jih pridobijo prek telefonov, računalnikov in drugih naprav. Da bi
zagotovili preglednost cepljenja, uvedejo sistem centraliziranega
nadzora ljudi, ki pa se izkaže kot izjemno uspešen za načrtovanje
družbenih procesov in urejanja mednarodnih problemov, od
zmanjševanja toplogrednih plinov do ustavitve rasti človeške
populacije. Leta 2025 se lotijo prvega skupnega mega-projekta
človeštva: stalne naselitve Marsa, kamor bodo v naslednji petletki
poslali prvih 20 tisoč prebivalcev.

Možnost B – Razsuta sestavljanika: Pandemija covid-19
je bistveno prispevala, da so se po svetu spet utrdile meje med
državami, ki so se v 20. stoletju postopno zabrisovale. Evropske
unije tako leta 2025 ni več, razpadla je dve leti prej. Prva padla
domina je bila Velika Britanija, in to že pred pandemijo, tej pa so
sledile odcepitve številnih drugih držav, ki so želele zaščititi svoje
gospodarstvo pred krizo, ki je nastopila že konec leta 2020 in je
najbolj prizadela države, ki niso dovolj zgodaj sprejele ukrepov
za preprečevanje širjenja bolezni. Nič bolje ni v drugih deli sveta.
ZDA, na primer, so razpadle leta 2022, ko je tedanji predsednik
nameraval uvesti monarhijo. Tudi večina drugih držav zaostaja
ali celo nazaduje v primerjavi z letom 2020, in to tako tehnološko
kot družbeno. Edino Kitajska ostaja svetilnik, h kateremu se vsi
obračajo in se po njem zgledujejo.

Možnost C – Kolektivno tolčenje plavega: Konec leta 2020,
ko je bilo konec pandemije, so bili delodajalci prepričani, da se
bodo zaposleni vrnili na svoja delovna mesta. V prvem mesecu
se jih je vrnilo le približno 20 odstotkov, pa še od teh so mnogi
poniknili. Ljudje so se namreč tako navadili dela od doma, da se
jim je pot na delo in z dela začela zdeti povsem nesmiselna. Absen-
tizem se ne popravi vse do leta 2023, ko je na delovnih mestih šele

54 odstotkov zaposlenih, drugi pa še vedno iščejo najrazličnejše poti, da se izognejo prihajanju na delovno mesto. Najnenavadneje pa je, da se gospodarska rast sočasno okrepi, izpusti toplogrednih plinov pa na svetovni ravni drastično padejo, in to ne samo zato, ker se ljudje ne vozijo na delo, temveč tudi zato, ker ne hodijo več na počitnice v eksotične kraje. Raje ostajajo doma, okopavajo vrtničke in skrbijo za živali, ki jih začnejo gojiti tudi v mestih: koze, ovce, perutnino ...

Kam nas torej nese čas? Proti A, B ali C? Ali morda proti D?

Dam glas za C.

Jaz tudi. Pa btw, v tem svetu bi bilo nekaj čudakov, ki vseeno potujemo – ampak ni problema, ker bo takrat že povsod dovolj polnilnih postaj za električne motorje 😊

Želim si C, bojim se, da bo B.

Zanimivo, da je v dveh scenarijih Kitajska pozitivec. Ravno prej nekje prebral »šalo«, kako so dobili 3. svetovno vojno brez izstreljene rakete 😊 Zna pa biti scenarij D, ki bo še najbližje stanju pred epidemijo (tega si večina brezkompromisno želi) – edino jeze bo še več ...

Ja, ne vem, zakaj se je Kitajska v teh mojih blodnjah tako dobro odrezala. In ja, tale šala o 3. sv. vojni ni kar tako. Mislim sicer, da sem še pod vplivom Kai-Fu Leeja, ki je v knjigi AI Superpowers označil Kitajsko za absolutno zmagovalko v tekmi z ZDA. Itak pa je najbolj verjeten tvoj scenarij D, ampak se splača malo fantazirati. Morda dobimo kakšno dobro idejo. Zdaj je čas 😊

V modernih časih se kolonizira s kravato, ne orožjem. Je bistveno lažje. Definitivno pa si nihče normalen ne želi scenarija D, ker so ga že vsi naveličani, razen psihopatov in strahopetcev, ki takšnim lezejo v rit in se jim po domače reče šef.

Jaz sem kar žrebala in je padel C 😊😊😊

Mislim, da se bo večina oprijela starih naučenih vzorcev. Varianta C je malce utopično socialistična, čeprav pa se fajn sliši. Bo pa verjetno kovi-kriza res imela daljnosežne posledice. Ena, o kateri razmišljam, je uvedba UTD. To vprašanje se bo verjetno sprožilo na osnovi megapaketa finančne pomoči, ki so se kar naenkrat skoraj čudežno pojavili, čeprav so vse vlade v časih pred krizo jamrale, da denarja ni, ko se je govorilo o socialnih in drugih pomočeh ogroženim.

Vsaj nekateri deli v B so verjetno neizogibni, ampak ne vse. »A« je verzija utopije ki se lahko zgodi samo če bo »planetarna država« umetni razum, in tudi v tem primeru so precejšnje možnosti za manj ugoden izid za človeštvo na splošno. »C« je predvsem odvisen od stolpca »B« (če se bodo meje res izrazno poglobile ...).

Če povzamem: $A \times B + C = D$.

Optimist v meni bi rad tudi videl da se bodo podatki po 3–6 mesecih socialnega distanciranja pokazali na merah globalnih emisij CO₂ in potencialno pokazali človeštvu direkcijo, ki mogoče lahko še prepreči (ali vsaj omili) naslednjo eksponentno krivuljo, ki prihaja ...

Tole si zelo dobro povedal. Ne smemo se osredotočiti samo na pandemijo kot zlo, temveč moramo gledati širše – celo na prednosti covid-19 za svet in človeštvo. Kot sem že nekajkrat omenil, zdaj prvič vzpostavljamo planetarno sodelovanje.

22. dan karantene

Maček brez meja

Naš maček, ki mu pravimo Mucek, je globoko v sebi še vedno potepuh. K nam je prišel pred desetimi leti in ostal. V prejšnjem stanovanju smo mu puščali odprto okno, da je lahko kadar koli odšel na potep, ko smo se preselili, pa smo mu naredili loputo na vratih, da lahko zapusti stanovanje. »Tonk, tonk,« zaropotajo vratca, ko se maček vrne in navadno še zamijavka, da je lačen. Našega mačka pandemija covid-19 niti najmanj ne zanima. Ravno nasprotno, zdi se mi še bolj zadovoljen, ker lahko zunaj brezskrbno hodi, saj ni nikjer nobenega avtomobila, in preverja, ali so njegovi tekmeci – teh ima po bojnih ranah sodeč precej – slučajno vdrli na njegov teritorij.

Naš maček se, če je treba, tudi izseli iz stanovanja. Pred leti, ko smo dobili – no, ne ravno dobili, prej pridelali – še enega otroka in sočasno prenavljali stanovanje, je Mucek sklenil: »Zdaj pa je tega

dovolj!« Oddrvel je skoz vrata in ni ga bilo več na spregled. Čakali smo ga teden, dva in polepili sosesko z njegovimi fotografijami, Mucka pa od nikoder. »Kje pa je Mucek?« so spraševali otroci. »Odšel je v Bosno,« sva jim razložila ...

No, ob tej razlagi je potrebno razkriti nekaj ozadja. Nekdanji sosed je imel simpatičnega in nekoliko nevzgojenega psa, ki mu je bilo ime Majki. Spuščen je tekal po mestu in tu in tam koga oblajal, zvečer pa se je vedno vrnil domov. Nekega dne sem proti večeru šel mimo njihove hiše. Sosed je bil zunaj s svojimi otroki. »Kje pa je Majki?« sem ga vprašal. »Šel je v Bosno,« mi je odgovoril z resnim izrazom na obrazu. »V Bosno?« sem ga začudeno pogledal. »Ja,« je potrdil in z glavo zmignil proti otrokom, »Majki je šel v Bosno.« »Aha,« sem pokimal in dojel sporočilo.

Skratka, tudi Mucek je odšel v Bosno – in mislili smo, da ga ne bo nikoli več nazaj. Po desetih mesecih od njegovega odhoda sva z ženo stala pred hišo in v temi zagledala znano pojavo. »Mijav!« in prišel je k nama. »Mucek je živ!« sva bila navdušena, on pa je švignil mimo naju v stanovanje, kakor da se ne bi nič zgodilo. Iz Bosne se je vrnil lepo porejen, a vseeno izjemno lačen. Celo tako je bil sestradan, da je začel jesti kos kruha, ki je ostal na mizi. Postregla sva mu še z biološko pridelano mleto teletino, ki sva jo hranila za otroka. Takrat je očitno sklenil, da bo še nekaj časa ostal.

In zakaj omenjam to zgodbo v teh »avtoetnografskih« zapisih iz samoosamitve? Zato, ker je Mucek zdaj edini med nami, ki ima prost izhod. Ko se vrne, nam redno poroča o vtisih s terena in sitnari za hrano. Za vse nas pa je sobivanje z Muckom pomembno še zaradi navezanosti na živa bitja, ki ji filozof in psiholog Erich Fromm ter biolog Edward O. Wilson pravita biofilija. V času, ko imamo manj stikov z ljudmi, opažam, da se v družbi živali in rastlin počutimo bolje. Morda nas prav zato še vedno navdušuje smrdokavra na osamljenem igrišču (glej 11. dan karantene) in verjetno zato žena tako rada prekopava vrt. Zato se tudi vedno znova razveselim Mucka, ko priropota skoz vratca, in si oddahnem, da ni spet spokal culice in odšel v Bosno.

Živali so dobre za misliti, je dejal antropolog Claude Lévi-Strauss. V času pandemije pa so živali pomembne še zato, ker ob njih za trenutek pozabimo na tisto, kar imamo sicer ves čas v glavi.

Ma opet rilejtam 😊 K nam se občasno priklati mačka, ki je zelo zgovorna in me je prečitala, da rada poklepetam, pa je za žlico hrane zgovorna še bolj. V bistvu živi v naši ožji soseski, malo pri enem, malo pri drugem. V koronacajtu so se njeni obiski pomnožili, za kar sem ji hvaležna, saj me antistresira, pa četudi teh nekaj minut klepeta za žlico hrane. Druga ljuba žvalca te dni pa je svakova borderkolika, ki je čisto mahnjena na teniške žogice, ki jih ji moramo dvonožni metati ali brcati, da jih ona lovi. Desno nogo sem že prilično ojačala, zdaj moram še levo 😊 Postala bom Ronaldinja, ona pa je že sedaj boljša od vsakega vratarja 😊😊 Kaj vse človek ne počne. And I like it. 😊

Khm 😊 bioRxiv: »We found that SARS-CoV-2 replicates poorly in dogs, pigs, chickens, and ducks, but efficiently in ferrets and cats.«

Zato ga pošljemo po nakupih z masko.

Tvoji zapisi so postali moje redno večerno branje ... Uživammm, pa četudi z drugačnim mačkom 😊

Vsakič znova z največjim veseljem prebiram te koronadnevniške zapise in se hkrati vedno znova zraven nasmejim. Ja, priznam, tokrat malce zavidam tej mačji svobodi, s culico ali brez 😊👉👆

Poleg tega, da je tale vaš Mucek cel car in da so tvoji zapiski prav zabavni ter poučni, sem prvič slišala za termin BIOFILJA in že googlam 👉🔍 Pa spet vem nekaj več!

23. dan karantene

23 dni samote

»Koliko časa smo že v samoosamitvi?« sem vprašal svoje tri otroke. »Pet tednov,« je izstrelil najmlajši. »Ja, pet tednov,« je ponovil srednji in pokimal. »Triindvajset dni,« je resignirano dodal najstarejši in mi pojasnil, da ves čas vestno zapisuje dneve. Vprašal sem še ženo, ki najprej ni hotela odgovoriti, saj je ravno pripravljala malico za otroke, potem pa je izstrelila: »Triinšedemdeset dni!« Zraven se je še zahajljala in me pogledala s čudnim sijajem v očeh. V roki je držala nož, s katerim je lupila jabolka. Pri njej nisem poizvedoval naprej, Mucka pa sem preskočil, ker vem, da je zaposlen s pomembnejšimi vprašanji. Nazadnje sem izprašal še sebe: »Dan, koliko dni si v karanteni?« Odgovor ni bil preprost.

Bolj ko sem razmišljal, bolj se mi je odgovor zdel podoben oceni nizkih temperatur, ko piha močan veter: dejansko je 23 stopinj pod ničlo, zdi pa se nam, da je minus 50. Podobno je s karantenskimi dnevi: občutek za čas je čudno iztirjen. Danes, na primer, je sobota – to vem, ker sem preveril na koledarju. Kljub temu naše dejavnosti niso bistveno drugačne kot ob torkih ali četrtnih. Če hočemo ujeti delovne in šolske zadolžitve, jih nekaj prenesemo na konec tedna, ob delovnih dnevih pa se prosti in delovni čas podobno pomešata.

Med karanteno pri meni še vedno velja znana formula osmih ur dela, osmih ur spanca in osmih ur prostega časa in rekreacije, ki jo je na začetku 19. stoletja zasnoval družbeni reformist in socialist Robert Owen. V tem času spim več in, zanimivo, bolje kot običajno, in to dejansko osem ur v enem kosu. Bolj zamešana sta druga dva dela dneva, namreč delo in prosti čas. To dvojje se je povsem prepletlo. Težko bi sploh določil, kaj je prosti čas in kaj ni. Ali sodita kuhanje in strežba sinovom, ki jedo kot kobilice, v kategorijo dela ali prostega časa? Kam sodijo nakupi in večurno razkuževanje hrane, ki jo prinesemo domov? In kam sodi pisanje teh zapiskov? Je to zgolj prostočasna dejavnost ali morda tudi raziskovanje?

Prav danes me je po telefonu poklicala novinarka in me spraševala za mnenje o poučevanju v tem čudnem času. Razložil sem ji, da z veseljem odgovorim na vprašanja, naj pa mi ne zameri, ker bom vmes pospravljaj kuhinjo. Povsem jasno ji je bilo, o čem govorim: večopravnost je v teh dneh očitno nova normalnost. In morda sva zato imela celo boljši pogovor, kakor bi ga v starih časih, torej pred karanteno. Med odgovarjanjem sem namreč divje ropotal s posodo in ji s primeri iz domače prakse skušal razložiti, da smo starši v teh dneh izjemno obremenjeni zaradi žongliranja

z opravili, ravno tako pa so obremenjeni tudi učitelji. Občutek imam, da mi je ob vsem hrupu, ki sem ga zganjal, verjela na besedo.

In ja, dejansko mi čas te dni mineva podobno kot med dopustom v apartmaju, pa ne zato, ker bi imel premalo dela, temveč prav nasprotno: ker si ga po neumnem naložim preveč. Tudi takrat, ko se odpravljamo z družino na morje, načrtujem, da bom v prostem času prebral več knjig, napisal vsaj en članek, otroke naučil prepoznati morske živali in rastline ter bil ljubeč partner. Vse te visokoleteče zamisli in obljube samemu sebi nekako skopnijo med nenehnimi nakupi, pripravo hrane, čiščenjem ter drugimi nujnimi opravili. Za knjige in pisanje ter vse drugo, kar sem nameraval še storiti, časa preprosto ni toliko, kolikor bi si ga želel.

Res pa je, da sem potem, ko je konec dopusta, vesel kot tisti racman iz nekega kratkega stripa, ko razširjenih rok zavpije »Pozdravljena, služba!«, ko se vrne v pisarno s podaljšanega vikenda. Računam, da bom podobno vesel, ko se bom po triinsedemdesetih dneh izolacije (ta čas je v celoti izmišljen!) vrnil na delovno mesto, kjer bo stara formula, torej »8+8+8«, veljala vsaj približno.

Pa bo res? Ali pa bo čas v pokoronski dobi morda tekel drugače?

Dan, še eno vprašanje za starše (če ga nisi dobil že od novinarke): prvi dan službe – bomo vsi pijani ali prvič/končno trezni? ☺

Pijani od svobode in trezni od kupa, ki nas bo čakal na mizi.

Dan, pa si se zamislil ob ženinem odgovoru? O kakih 73 dneh ona to govori??? Ccccc ...

Sem se zamislil, seveda!

Če imaš dovolj denarja in nisi zadolžen in daš odpoved v službi, je praktično enak občutek. Ne veš več, kateri dan je oz. ti je vseeno.

Saj veš, da ni vse v denarju 😊 In upam, da nas je ta situacija tudi kaj na to temo naučila 😊

Sem zadolžen, posledično ves čas plujem tik nad gladino. Ne morem dati odpovedi in si tega niti ne želim, ker me veseli to, kar počnem. In v bistvu se nimam kaj pritoževati. Nekateri zdajle res tonejo in odštevajo dneve in točno vedo, kateri dan je, in se sprašujejo, kaj se bo zgodilo na plačilni dan. Teh ni malo, si mislim.

Fanta, govorim iz lastnih izkušenj. In dal sem samo primerjavo, kako je, ko nimaš nobene skrbi. Ja, ni vse v denarju, to jaz zelo dobro vem. Brez njega pač ne moreš, če »retorično«, želiš pisati po FB.

Itak vem, da pišeš iz lastnih izkušenj. Enako jaz. Pravim samo, da nismo vsi v istem čolnu, kot nekateri pravijo. Enim se zdaj potaplja, drugi si ga nadgrajujejo z novim motorjem. Pritisk časa: ta pa je manjši, če nisi zadolžen. Blagor tistim!

Zato pa je skrajni čas, da se človeštvo znebi tega pritiska. Monetarni sistem mora izginiti z »obličja zemlje«.

Se strinjam. Ali pa je treba poskrbeti vsaj za UTD.

Jaz sem osebno tako daleč prišel, da rečem šefu gladko NE, ko vidim, da gre za nekorektne zadeve.

24. dan karantene

Narastek

Z urejanjem pričeske nimam posebnih težav. Ko začnem v zgornji del glave spominjati na severnokorejskega predsednika Kim Jong Una, prosim ženo, naj me ostriže. »Bzzz, bzzz,« zabrni strojček in delo je končano v desetih minutah. Ta postopek zlahka izvedeva tudi med karanteno.

Moji otroci tačas postajajo podobni članom skupine Beatles, in to v njihovi pozni fazi. Frizerja prav nič ne pogrešajo in tudi žena ga ne, saj pravi, da si lahko končno v miru pusti dolge lase in bolj ali manj neopaženo preide nadležno vmesno fazo med daljšo in krajšo pričesko.

Morda še najbolj pogrešajo urejanje pričeske moja mama in druge gospe, ki so vajene rednih obiskov pri frizerju, in to ne samo zaradi barvanja las in striženja, temveč tudi zaradi pogovora.

Eden takih frizerjev, ki ga gospe rade obiskujejo, dela blizu nas. K njemu hodi žena in tja včasih peljeva tudi otroke. Ta frizer je »mudel«, kot bi rekli nekateri domačini v mestu, kjer živimo. Ko hodi po salonu v natikačih in nogavicah, včasih zgrabi časopis, ga zvije in tuli skozenj, kot bi rupal jelen. Gospe, ki prihajajo v salon, ga imajo rade tako zaradi spretnih rok kot tudi zaradi sproščenih debat. Z njimi med striženjem namreč klepeta o vsem mogočem: od kuhanja do spolnosti. Gospe se ob tem hihitajo, on pa glasno razpreda svoje misli pred občinstvom, torej ljudmi, ki še čakajo na striženje. Le tu in tam za nekaj minut prekine delo in preneha zabavati ljudstvo, ko mu zmanjka »l'inspiration«, kot sam temu pravi.

In zakaj je v teh dneh pomembno imeti urejeno in pobarvano pričesko brez narastka? Med drugim zato, da lahko nakupite tisto, kar potrebujete. Po omrežjih je te dni zakrožil pripetljaj neke gospe, ki je varnostnik ni hotel spustiti v trgovino, saj bi po njegovem morala priti v terminu za upokoјence. Rekel ji je nekaj podobnega kot: »Tod mimo ne pojdeš!« Ko mu je zabrusila, da zgolj po njenem videzu ne more presoditi, ali je upokoјenka ali ni, in za nameček poslala državo v tri krasne, je varnostnik poklical policijo, ta pa jo je nato oglobila. Njena pripoved o zapletu pred trgovino je dolga, ampak za tole pisanje je bistveno, kako je varnostnik ugotovil, da je gospa prišla v napačnem terminu in da je stara več kot 65 let. No, kako? Po gubah in sivih laseh, pravi avtorica zapisa.

Nauk zgodbe: zaradi lasnega narastka lahko v teh dneh ostanete brez riževega narastka, ki ste ga nameravali pripraviti za večerjo. Čudni časi.

Pa prav rižev narastek si moral omeniti? 😊

A ga pečeš?

Jem. 😊 Če ga imam.

A, daj? Torej imaš pričesko na mestu!

Sem prebrala opis dogodka, ja ... Sem tudi jaz začela dobivati sive lase!

Jaz pa sem si jih začel puliti.

To je naslednji korak, če ne bodo že sami prej izpadli!

Pa ajde, narastek še gre, pač kupiš nek cenen L'Oreal al pa kej ... Samo špice, to je pa problem, meni nemoteno rastejo in se cepijo že od začetka potovanja (januarja), in sem računala na frizerja v Sydneyu (u Cjelu pol pa sploh), zdej zarad korone bom morala pa menda sama z mačeto nad njih 😊

Jutri bo rižev narastek zadišal v moji kuhinji. Mož se že veseli 😊

Brez narastka nam živeti ni! Pri nas ga bomo tudi spekli.

Zvečer smo ga pomlatili.

Že nekaj dni iščem žrtev, ki me bo čez dva ali tri tedne pobarvala. Frizerko bom naprosila za nasvet, katero barvo naj kupim, Asjo bom naprosila, da jo kupi in odpošlje, ker z narastkom pa mi tudi v izolaciji živeti ni 😊

Že nekaj časa se nisem tako sproščeno nasmejala kot ob tem zapisu, kako prej samoumevno postane pomembno in zaželeno. Kdo bi si pred korono mislil, da je frizer tako pomemben.

Junakova pot v trgovino

»Bom šla jaz v trgovino,« je iz spalnice zavpila žena. »Ni treba,« sem ji odvrnil, »bom šel kar jaz.« Samega sebe sem presenetil, od kod ta nenaden napad solidarnosti in zaščitništva? Običajno me niti najmanj ne mika, da bi šel v trgovino, in to opravilo z veseljem prepustim drugemu. Doma to nadoknadim pri drugih gospodinjskih opravilih, kot so pospravljanje posode, likanje in kuhanje – vse to počnem precej rad, posebej kadar ob tem poslušam zvočne knjige. Bolj monotono je opravilo, raje ga opravljam.

Še pred mesecem sem se tudi v trgovino odpravil s slušalkami, saj sem skoraj na pamet vedel, kaj potrebujemo. Pa danes? Seveda ne. Namesto slušalk sem si že v avtomobilu nadel masko in rokavice in pogumno zakoračil v džunglo ljudi in virusov in hrane, ki se ji reče trgovina. Spretno sem švigal med policami, metal izdelke v voziček in se izogibal morebitnim stikom z drugimi kupci. Čez približno pol ure sem se prebil do blagajne, večče zmetal hrano in druge izdelke na tekoči trak in iz žepa potegnil kartico. Ves čas sem bil popolnoma zbran, le takrat, ko sem moral plačati, sem postal nekoliko zmeden. »Kaj? Spet toliko?« mi je zvonilo po glavi.

Domov sem se vrnil z osmimi vrečami, ki sem jih odložil na hodniku. »Ti pomagam oprati in razkužiti?« me je vprašala žena. »Ni treba!« sem odvrnil. Stvari sem znosil v banjo in jih pobrizgal z razkužilom, spral z vodo in osušil s krpo. Vmes sem razmišljal, kako neumno se vedem in v kaj se spreminjam med samoizolacijo: v patriarha, ki ravna po načelu »žena naj bo doma, čaka naj na moža«, sam pa medtem stopam po junaški poti, kakor jo je opisal Joseph Campbell, poznavalec primerjalne mitologije in avtor znamenitega dela *Junak tisočeri obrazov*: zapustim čist in varen dom, odidem v neznano, se spopadem z nevidno pošastjo – virusom – in se kot zmagovalec in junak vrnem domov, kjer me na pragu pričakajo žena in otroci ter mi mahajo v pozdrav. (No, vsaj v domišljiji.)

Sociologinja Yolande Strengers iz Laboratorija za nastajajoče tehnologije, ki deluje na avstralski univerzi Monash, je ravno danes na portalu ABC News objavila zanimivo mnenje o tem, da se zaradi karantene in dela na domu spet ustvarja ločnica med moškimi in ženskami. V prispevku pojasni, da se morajo ženske pogosto odpovedati svojim delovnim zadolžitvam in skrbeti za gospodinjstvo in otroke, medtem ko moške opravljajo bolj plačana dela.

In kaj lahko v tem »liminalnem času« storimo za enakost spolov? Kako lahko prispevamo, da ne bomo med osamo slavili moška junaštva in častili njihove nakupovalske podvige ter pokroviteljsko trepljali žensk za njihove dosežke v kuhinji? Odgovor je zelo preprost: redno in pravično menjavanje vlog in nalog.

Zanimivo postaja tole – tudi pri nas doma sem bila jaz tista, ki je hodila v trgovino, od 13. 3. naprej pa vedno mož. (Res je sicer, da je v tem času šel le trikrat 😊)

Jaz tudi samo trikrat, skupno pa zapravil čez 600 evrov.
Doma imamo strašne požeruhe. 😊

Po začetnem branju sem se oddahnil, da nisem edini ...
na koncu pa se zgroženo zdrznil, da postajam eden od ... 😊😊 Ali je samoopazovanje hkrati tudi opazovanje
drugih? Kadar seveda živimo v družbi z enakimi
vrednotami in načinom življenja. 😊

Zdaj pa firtoh gor in za štedilnik! 😊

Dan, samoizolacija ne pomeni biti v hišnem zaporu.
Izkoristita lepo vreme in sonce za izboljšanje in
aktiviranje imunskega sistema, ker smo le-tega ljudje
razvili v več tisočletni ko-evoluciji in sodelovanju z
imunskim sistemom gozda, narave. Zapiranje med
štiri stene ga krepko načenja. Ne moreš si misliti, koliko
ljudi me kliče, da rabijo nekaj proti depri, za spanec.
In ko jim rečem »kaj pa sonce, kakšen potoček ...«,
nastane tišina na drugi strani in čutim, da bi marsikdo
takrat hotel zaključiti ta pogovor s čudakom. Večkrat
jim celo predlagam, da preskočijo informativne oddaje,
ki so večinoma prežvečene dezinformacije. Rajši se
sprehodite skozi gozd, pogovorite se s partnerjem,
objemite drevo, povohajte zemljo in rastlino. Strahu ne
bo več in lažje boste zaspali. PS: Umakni pivo in mlečne
izdelke iz nakupovalne košarice in popek se bo malce
približal hrbenici 😊

Pa saj nismo notri ves čas. Se mi zmeša. Vsak dan smo
vsaj eno uro zunaj. Ko grem po nakupih, grem pač na
veliko.

Ena ura je malo več kot nič. V teh pogojih bi samo
popoldan moral biti vsaj dve uri.

Saj pravim, vsaj eno. Držimo se tvojega priporočila in
izvajamo fototerapijo na soncu.

In tudi stanovanje »zadiha«, ko vas ni 😊

Sicer bi bila jaz z največjim veseljem zunaj šest ur dnevno, ampak: dva starša, ki delata od doma »full time«, dva otroka, ki imata šolske obveznosti in potrebujeta asistenco, tretji, ki mora bit ta čas nekako zaposlen, nekaj manj računalnikov kot oseb, ki jih potrebujejo za opravljanje teh nalog, 4-5 obrokov dnevno, kar vključuje pripravo in pospravljanje, itd. itd. itd.

Da. Razumem. Moji so že veliki in v samoizolaciji v svojih stanovanjih. Good luck 😊

Ampak tuširanje vsega, kar nabaviš, je pa malo ekstremno po mojem ...

Držimo se samo nasvetov strokovnjakov: odvijemo, kar je zavito, očistimo, kar se da.

Saj vem, meni se zdi ekstremno, tumač ...

Mene spominja na Pascalovo stavo. Se splača verjeti v boga ali ne?

Hju, morala pogooglat ... Ne vem, kljub vsemu je ok biti razmeroma sproščen, »stroki« z dnevnimi umotvori niti slučajno več ne zaupam.

Pa saj sem razmeroma sproščen, malo se celo za(je) bavam. Upam, da je iz zapisov to še razvidno. Če bom šel čez mejo normalnega, javite!

Moja teorija glede tega: če bi bila sama doma, skoraj zagotovo ne bi čistila embalaže. Si pač umiješ roke, ko hendlaš reči in preden hrano nosiš v usta. Tole je bolj preventivni ukrep, ker niti približno nimamo nadzora nad mulci in potovanjem njihovih prstov od vrečk do nosa in ust 😊

Midva pa zdaj tekmujeva komu bo pripadla čast, da gre malo v svet – trgovino. Včeraj sva si končno priznala, da so nakupi postali ena najbolj vznemirljivih stvari.

Nov adrenalinski šport, ko se sprašuješ: bom fasal al ne bom fasal ta virus v trgovini? Res je ...

Living on the edge!

Skret papir hoarderji!

To so brisačke, papirja imamo do junija 😊

Tud pir si ves pobrau 😊

Hrana je na fotki samo na vrhu, spodaj samo pivo.

Ja, Dan, meni se tudi zdi tuširanje vsega malce pretirano 😊

Ob vsem ostalem, kar se dogaja, mi je to še najmanj v napoto.

Saj ne kritiziram 😊 In se strinjam. Vsak si mora neke specifične rituale za čas prehoda izmisliti 😊 Še vedno uživam ob branju. Res moraš združiti zapise v knjigo.

Mogoče pa res. Me prav zanima, kako se bo tole bralo čez 50 let. Po mojem se nam bodo zanamci čudili in smejali in ne bodo mogli verjeti, da so ljudje v začetku 21. stol. dejansko trpali hrano v banjo.

Dan, ne pretiravaj s tuširanjem 😊

Sebe sem nehal.

Mogoče boste pa ti in tvoja družina čez toliko in toliko let edini, ki boste lahko take reči pripovedovali, ker odgovorno očistite izdelke? 😊

Dan, a si ti ziher, da si navodila za tuširanje dobro prebral in nisi kaj pomešal? 😊🧑 Sicer te pa sošolci očitno redno beremo 🙌

Bizarno Dan, bizarno – tole z umivanjem špecerije 😊 Sem se pa začel spraševati, kakšne vse patološke naplavine bodo ostale po tej epizodi 😊

Freud se vrti v grobu, ker ne more napisati nadaljevanja O psihopatologiji vsakdanjega življenja.

Kar pomeni, da so ti vrata na široko odprta. Keep on 😊

Samo še psihoanalizo dam čez, pa bo. Ali pa psihoterapijo 😊

Tu se malo kaže tudi akademska zavzetost.

Whatever makes you comfortable 😊

Meni je rekla prijateljica, da eni ljudje kruh dezinficirajo, pošpricajo in ga dajo v zmrzovalnik ... Ljubi bog, kam smo prišli ...

No, mi ga še ne dezinficiramo in zmrzujemo 😊 Sem ga pa enkrat dal v pečico na 100 stopinj za 15 min, po nasvetu zdravnika, ki to počne. Sicer pa imajo ljudje doma očitno cel kup kvasa in moke, tako da ga lahko pečejo po mili volji.

Res ... Pa saj vsi razumemo, da človek malo ubeži domu!!!

Ko potegneš črto – virus se prenaša predvsem aerosolno. Da ga dobiš preko špecerije, je prekleto malo verjetno. Prej ga boš od nekoga, ki je kihnil pod masko zraven tebe.

No, glede emancipiranih odnosov in pravične menjave vlog: kdo pomaga otrokom pri delu za šolo, kuha in pripravlja vmesne obroke, pomiva posodo, pospravlja posodo, pere obleke, obeša perilo, sesa, vzdržuje minimalni red in čistočo v stanovanju, striže otrokom nohte, jim umiva lase, miri spore med sorojenci itd. itd. Seveda, če so otroci majhni. Predpostavljamo, da naj bi starejši otroci bili že samostojni in vsaj pomili posodo za sabo za vsemi svojimi malicami, ker šele sedaj vidimo, koliko pojejo 🤔 Se pa strinjam, da ne vem, kakšen smisel ima nalagati si še dodatne naloge s tuširanjem embalaže.

Seveda se trudimo, da pri opravih pomagajo tudi otroci in predvsem pospravljajo za sabo. Po nakupih jih sicer ne pošiljamo, sem pa videl tudi ljudi, ki še vedno nakupujejo v družinskem krogu. To se mi zdi ta hip res nepotrebno.

Prebiranje teh tvojih zapisov polepša dan 😊 To je postal eden od mojih ritualov v ladijski karanteni. Hvala ti!

Na ladji? Resno?

Ja, čisto resno. Smo bili na poti okoli sveta z ladjo, uživali od januarja. Ampak zadnjih mesec dni smo ves čas na ladji. Pa ni slabo, ampak malo manj zabavno kot prej 😊 Verjetno pa še vedno dosti bolje, kot če bi bili zaprti doma ... Čeprav smo »zaprti« na ladji, je gibanje in druženje dokaj svobodno.

Banane si tudi razkužil?

Olupil sem jih. Dam pa vse v banjo, kar prinesem domov. Potem odvijem karton in ga vržem stran. Kar je v plastiki oz. steklu, stuširam.

Warning: This post contains product placement 😊

Powered by Facebook.

Koliko časa je treba za sušenje? Ali sta uporabila fen?

Ne, fena ne uporabljava, ker varčujeva z energijo 😊 Samo spereva tisto, kar je v plastični ali stekleni embalaži, in obriševa s suho krpo. Skupno zdaj traja postopek približno pol ure, sicer bi zlaganje takšne količine hrane v shrambo in hladilnik trajalo 10–15 minut.

A si plačilno kartico kaj razkužil, ko si prišel domov? Oziroma si vzel rokavico dol v trgovini, preden si iz žepa potegnil kartici?

Brezstična je, potem jo pa v trgovini malo poškoprim.

Priden si!!

Če pa ni spreja, pač pljunem in poribam z majico.

Prej rukni en šnops ...

Če nas ne ubije virus, nas ubije količina kemikalij, ki jih te dni uporabljamo!

Kot so rekli v Alan Fordu: »Preživjet ćemo, pa makar crkli.«

Zelo se strinjam z ugotovitvijo, da trenutna situacija ne vpliva blagodejno na enakost spolov. Deloma zaradi razlike v plačah, ki pri nas niso tako velike kot drugod po Evropi, deloma zaradi panog, v katerih delujemo. Četudi je par prej bil enakopraven, smo ženske pogosto v storitvenih dejavnostih, ki so zdaj onemogočene (razen zdravstva in šolstva), medtem ko proizvodnja, gradnja ipd. še dihalo. Da ne omenjamo manjše prisotnosti žensk na vodilnih položajih, kar nas zdaj tudi pogosto porine v vlogo gospodinje, učiteljice in domačega policaja.

Upam da vse zaliješ z varikino 😊

Dokler ni vse belo, sploh ne dam v hladilnik. 😊

26. dan karantene

Vrhunske navade v usranem času

Danes mi je zmanjkalo navdiha za pisanje, zato prepuščam prostor drugim. V komentarju napišite, katera je najbolj čudna ali najboljša navada, ki ste jo v času karantene vzgajali ali opazili pri sebi in drugih.

Sicer sva z mojo drago to začela malo prej početi, ampak sedaj pa pride še bolj do izraza, in sicer, da pred spanjem vsak pove tri pozitivne stvari iz tega dneva. Tako se odpre debata o preživetem dnevu in pozitivno naravnana. Druga pa je ne gledanje televizije, kar sicer traja že 4 leta, ampak smo s pojavom epidemije pogledali dnevnik, ki se nam je zopet zagabil po parih dneh.

Dve top shit navadi! Tale prva mi je sploh všeč v teh mračnjaških dneh.

Ta navada ni niti nova niti (zelo) čudna, se mi pa zdi dobra: vsak dan, ko lahko, se po končanem delu (čeprav nisem nikoli prepričana, kdaj to res je) usedem na kolo, prepotim med približno 15-minutnim vzponom na bližnji hrib, nato pa se iz tamkajšnjih množic ljudi, ki se jim že na navaden dan izogibam, zlijem z gozdom in ptičjim petjem. Ko prispem do jase, ki je vsaj za zdaj uspela ostati nekoliko skrita pred gručami, si včasih odprem pivo, včasih pa spijem domačo kombučo. Nato nekaj minut le poslušam zvoke in vonjam vonjave gozda ter srkam pijačo tistega dne, nato pa iz torbe privlečem še bralnik e-knjig in preberem včasih nekaj strani, včasih celo kako poglavje. Vmes pogledujem na telefon in občasno kako fotografijo svojega popoldanskega paradiza delim s sledilci na Instagramu. Takole nekako.

Mene že ta opis s fotko pomirja 😊 Temu se reče idila. Javi, če kaj zanimivega prebereš!

Trenutno nimam prave osredotočenosti za načenjati kaj novega, zato že tretjič ali četrtič prebiram Capitalist Realism. Težko se domislím česa bolj primernega času in razmeram.

Super – pa še neka špehurina ni, kot vidim. Dodajam na seznam!

Ni, ni, prebereš na dušek, če se obveznosti, delo, otroci, mačke, planeti in vse drugo prav postavi 😊

Pri nas pa ena nova navada, da si že zjutraj v pojstli dava z možem zaobljubo, da se potrudiva cel dan se ne razjeziti nase in kregati, tudi če bova spet cel dan skupaj 😊 Če je to že tri dni zaporedoma, se lahko šteje kot navada, a ne?

Itak, tri dni zapored je navada, zakaj pa ne? 😊 Ta mi je tudi všeč. Pa vama uspe držati obljubo? Na druge se

sam večinoma ne jezim – to bi še zdržal. Ampak da se ne bi na sebe ... Uf!

Ja, točno, zaenkrat nama uspeva, ker ni tako težko. Ta drug izziv, ki ga omenjaš, to je pa drugo 😊 S tem imam tudi težave!

Hobijev vam manjka, hobijev.

😊 Tega mi pa res ni strah. Imam ze obkvačkane pol hiše ...

Jaz za hobi kvačkam karantenske prigode. Upam, da šteje 😊

Karkoli. Če človek nima kaj za početi, potem mu gredo čudne stvari po glavi 😊

Ja, recimo pisati začne 😊

Hm Popijem precej manj kave 😊

Zakaj?!

V resnici ne vem. Verjetno pitje kave v službi predstavlja trenutke pavze – med malico in tista dva požirka ob računalniku ... Tiste sekunde, ko premisliš, pomisliš ali samo odmakneš pogled od ekrana. Doma za to skrbijo otroci ... 😊

Jaz spijem kave trikrat več 😊 Kot rečeno, je to edina reč, ki se je ne bi želel odpovedati ob kakršni koli kataklizmi.

Naša nova družinska navada je natančno planiranje seznama za trgovino – samo enkrat na teden in res kar rabimo. Moja nova slaba navada pa je, da jutraj dolgo spim in se vržem v življenje zelo pozno. Mogoče pa je to dobra navada 😊

Nakupovalni sezname: enako pri nas! Pot po Intersparu znam na pamet.

Oboje sta lepi navadi. Največji geniji so spali najdlje, Trump pa spi le 3–4 ure na noč. Zato zjutraj besno tvita.

Haha, zjutraj besno samo poskušam odložiti moment, ko je treba vstati ... Pa še eno novo navado imam: doma pijem kavo – prej je nisem nikoli – kava je bila samo za v službi zjutraj in espresso v kavarni, zdaj pa jo veselo nalivam tudi doma!

Bravo, sva že dva! Spijem toliko kave kot kak Šved, le da močnejše.

Najboljša: da si vzamem kanček časa zase, za stvari, ki jih obožujem delati. Druga najboljša: da oba otroka učim novih stvari – tamala se je naučila rolati, tamali se je naučil voziti skiro. Tamala mi skoraj vsak dan skuha kavico pa vsak drugi puding (za katerega se zdila z očijem, da lahko še njegovega pojé).

»Tamala mi skoraj vsak dan skuha kavico« ... Kakšna ideja!! jutri začnemo z novimi navadicami 😊

5 je stara - zaenkrat to še z veseljem naredi 😊 Zaenkrat.

Kateri priporočaš naj mi odslej kuha kavico: 13-, 8- ali 6-letnik?

6, definitivno! druga dva verjetno ne bosta hotela ...

Že jutri bo 6-letnik povišan v vodjo kavne strežbe.

Mogoče pri 6-letniku ne boš niti rabil zraven stati zaradi skrbi, da mu ne pade cela posoda sladkorja na tla ali pa da se ne opeče (?!), pa te bo sveža kava že iz sanj zbudila ...

Sladkorja ne uporabljaj, vodo zavremo v grelcu. Poenostavljena turška – tako so nam pokazali sosedi iz Bosne. Nič tistega počasnega vzhajanja in trikratnega odstavljanja v džezvi. Samo skodelica, čez voda in – bum – kava je tu.

Pa daj mu malo zakompliciraj, no! Če ne, bo imel preenostavno službo 😊

Saj mu bom naročil, naj mi postreže z mlačnim mlekom – pa čisto malo penice. Tako slišim naročati ljudi po lokalih.

Ha, ha, ha, Dan ... A veš, da sem pravkar pisala dalje eno neskončno pesem in se mi je sestavil tale del:
Človek na povodcu sprehaja domačo žival.
Domača žival počepne in se napne.
Ko se ravno premakneta dalje, starejša človeška samica jezno zakliče za njima, čigav je ta kakec?!
Vinska mušica se iz človekovega očesa ozre nazaj in ob kupčku pomisli: »Ni od muh!«
Človek se poserje na pasje govno.
Tako nastane le še večje sranje med njim in samico.
Med čakanjem na policista mimo prinese antropologa,
ki o tem napiše esej.
Policaj se en drek spozna na humanistiko in vsem trem
napiše le kratek listek s številko.
Antropolog doma z veliko radovednostjo vtipkava številko
v Cobiss, a ne dobi nobenih uporabnih zadetkov.
Slednjič se naveliča tega posranega sistema in gre sam v knjižnico.

Hahaha, lepa! Zadnje štiri vrstice so povzetek življenja. Zlato = gnoj, gnoj = zlato. Itd. v neskončnost.

Jaz sem pa pristala na izziv 25 sklec 25 dni, pa sklec drugače ne delam niti jih nimam želje delati 😊

Moja top navada karantene: manj internetov in brezumnega scrollanja (videoklici izvzeti 😊).

Bravo! Jaz medtem ravno nasprotno 😊

Jaaaa, jst ne moooorem! Od preveč informacij bi mi glava eksplodirala. Pa še moje delo od doma zglada tko, da cel dan govorim po telefonu/zoomu. Zdej sem pošteno dojela, da se od pon-pet od 9h do 5h non stop pogovarjam! In ob 5h mam že čez glavo dost ekranov 😊

Čudna navada: skoraj obsesivno poslušanje dnevnih novic preko podcastov (3x dnevno). Dobra navada ali morda boljše učinek: ponovno navezovanje stikov s številnimi ljudmi, s katerimi sem v bistvu že izgubil kontakt. Navada pri drugih (in delno tudi pri sebi): tek in/ali kolesarjenje; izgleda, kot da se vsi pripravljajo na maraton.

Tudi midva sva začela ful športat, zvečer se pa najedava in napijava.

Ej isto ... #praznaboca 😊

Moja nova potencirana navada je ugotavljanje zgodovine, lastništva ter originalna in subverzivna funkcija predmetov, ki sobivajo z menoj. Čokolino, wc papir, vaza, stol, časopis, vrata, kava, lastništvo narativov fotografij, itd. itd. Druga je pa mapiranje najljubših filmov mojih prijateljev in gledanje le-teh v tem kontekstu. Aja, pa še ena stara nova navada: za v »službo« v soba-pisarni oblečem hlače (ne več trenerke) in obujem čevlje. Tako ločujem službo od prostega časa. Kr smešno.

Ta zadnja mi je zelo všeč! 😊

Nova korona navada je, da vsak dan ob 10:00 dekleti začneta z delom za šolo. In pa da vsak dan kuham (no, to je bolj mus posledica tega, da je pač treba neki čez

dan v pisker dat). Slaba navada je postala pa povečana doza cukra in kave. Pa slaba navada je tudi, da spet kupujem več zapakiranih izdelkov in s tem pridelamo ful embalaže. Pa že tako dobro mi je šlo pred korono.

😞 Mea culpa! 😞

Mene tudi zanima, koliko več plastike se bo nabralo zaradi korone!

27. dan karantene

Pavza

»In kaj je bilo potem?« je vprašal Oskar svojega dedka, starega ribiča, ki je sedel na stolu in šival ribiško mrežo. Dedek ga je pogledal, se nasmehnil, dolgo molčal in potem začel pripovedovati zgodbo ... Mali Oskar sem bil jaz, dedek pa je bil dejansko moj oče. Leta 1984, torej pred več kot tremi desetletji in pol, sva bila skupaj na odru celjskega gledališča, vsak v svoji vlogi, in nastopila v predstavi *Oskar in morska deklica*. To je bil moj prvi in zadnji profesionalni nastop na odrskih deskah, oče pa je odigral še ogromno vlog, dokler ni leta 2012 za vedno sestopil z odra.

Gledališče mi je že od malih nog izjemno ljubo, a ne samo zaradi odrskega dogajanja. Pri srcu mi je še zaradi dveh stvari, ki jih pogosto ne opazimo: zakulisja in odmorov. Ko sem imel devet let, se mi je zakulisno dogajanje zdelo vsaj tako zanimivo kot tisto, kar se je godilo na odru. V tako imenovani »obrekovalnici«, kot pravijo skupnemu prostoru, kjer se družijo gledališki ustvarjalci, so se igralci, ki so še pred nekaj minutami stali na odru, spremenili v običajne, resnične ljudi in »igrali« predstavo, ki ji pravimo življenje. Poleg tega so mi bile vseč tudi pavze, namreč odmori med dejanji, ko občinstvo zdrvi v preddverje in klepeta in opravlja druge in hvali predstavo. Všeč mi je bil celo prazen avditorij, ki je bil med odmorom videti bistveno bolj urejen. Tišina se mi je zdela celo pomembnejša od hrupa, ki je prihajal iz preddverja.

Šestintrideset let pozneje sem spet bolj povezan z gledališčem, in sicer v mednarodnem projektu z naslovom *Ustvarjaj za povezave* -> *Ustvarjaj za vpliv*, v katerem ugotavljamo, kako umetniške dejavnosti vplivajo na ljudi in spodbujajo družbene spremembe. V tem projektu imam znova možnost pogledati na oder in spoznati ljudi v zakulisju, kar me kot antropologa še posebej privlači. Najbolj pa mi je všeč, da si lahko ogledam tudi zelo neobičajne predstave. Ena takšnih, ki mi bo za vedno ostala v spominu, je lani gostovala na festivalu Mladi levi, ki vsako leto poteka v Ljubljani. Naslov predstave je *V številnih rokah* (angl. *In Many Hands*), njeno

bistvo pa je, da si občinstvo, ki je dejansko del predstave, podaja iz rok v roke različne stvari – od najbolj vsakdanjih do precej ogabnih. Ljudje si vsako stvar lahko natančno ogledajo in otipajo, morda celo povohajo, preden jo podajo naprej. Situacija postane še zanimivejša, ko v dvorani ugasnejo luči. Potem slišiš samo še šuštenje nekega predmeta, ki se ti bliža, ko si ga sosedje podajajo, in z grozo čakaš, kaj te bo doletelo. »Ne, ne! Bljak! O, fuj!« se je poleg smeha in krikov slišalo z različnih koncev, ko smo si v popolni temi podajali stvari. Tudi sam sem se zaradi občutkov, podobnih tistim, ki jih doživljamo ob gledanju grozljivke, začel nekajkrat smejeti ko ubrisan.

Ko je bilo predstave konec, sem se objokan od smeha in prestrašen od groze v preddverju srečal z ženo in koordinaticama omenjenega projekta, ki so bile med občinstvom. »Tole je bilo pa nekaj najbolj zabavnega!« sem jim navdušen dejal. Začudeno so me pogledale, ena od njih pa je rekla: »Ja, smo opazile! No, meni se ni zdelo niti najmanj smešno.« Presenečeno sem jo pogledal: »Res?« Šele mnogo pozneje mi je razložila, da se ji je zdela predstava predvsem ganljiva, pretresljiva in meditativna. Isti dogodek sva očitno doživela vsak po svoje – in to je tudi bistvo gledališča.

Prav nič smešno pa ni dejstvo, da bomo v takšnih intersubjektivnih gledaliških izkušnjah v bližnji prihodnosti morda težko sodelovali. Kdo si bo hotel podajati stvari iz rok v roke, če pa se ne smemo dotakniti drug drugega? In kdo bo sedel v gledališču in sproščeno spremljal predstavo, medtem ko se bo nekdo blizu njega useknil v robec? Kakšna bo izkušnja gledališča v prihodnje, ni jasno niti ustvarjalcem niti obiskovalcem kulturnih ustanov, od sodelavcev v omenjenem projektu pa že slišim, da se vse več uprizoritev seli na splet. Številne institucije so med pandemijo in samoizolacijo omogočile ogled posnetkov predstav, ki si jih ogledamo na računalniškem zaslonu – podobno kot film.

Pa je izkušnja gledališča na zaslonu enaka kot v živo? Seveda ne. Če si ogledamo posnetek, ga lahko prevrtimo naprej in preskočimo dolge pavze, med katerimi se zgodi bore malo. Te pavze pa so dejansko izjemno pomembne, in to ne samo v gledaliških predstavah, temveč tudi v vsakdanjem življenju, kakor ga zapisujemo antropologi. Dolg premor med pogovorom s sogovornico je lahko povednejši od ure besedičenja; solza v očeh ali nasmešek v tišini povesta več kot tisoč besed.

Zato menim, da moramo med to dolgo pavzo, v kateri smo se znašli med pandemijo, iznajti nove načine komuniciranja, ustvarjanja in raziskovanja, ki bodo ohranili tišino in premore – pa četudi so ti včasih mučni in dolgočasni. Prav povezovanje smisla in nesmisla, dolgčasa in zabave, hitrih in počasnih trenutkov je namreč bistvo predstave, ki ji pravimo življenje. Namesto da pritisnemo na tipko za hitro prevrtavanje, se spleča občasno pritisniti na pavzo in življenje v celoti izkusiti.

Spet odličen zapis. Sam še pomislim na vse trenutke pričakovanja pred predstavami oz. pri meni so to (bili) ponavadi koncerti. Se spomnim, kako si enkrat v srednji šoli pri spisu to opisal s primerom medvedka Puja, ko si je želel med in bil kar malo razočaran, ko ga je res dobil. 😊 No, zdaj smo sicer pod vtisom karantene in ukrepov in stvari izgledajo bolj črne, kot so v resnici. Sem pa radoveden, v katero smer bomo šli.

Tega o Puju se pa ne spomnim več 😊 Se pa še vedno strinjam, da je pričakovanje pogosto boljše od tistega, kar dobiš. Zato, evo, ostanimo še nekaj časa v izolaciji, mogoče je boljše od tistega, kar čakamo ...

Zaenkrat si lahko podajamo samo viruse.

Gledališke predstave na ekranu mi ne potegnejo. Niti slučajno. Ni isto! Pravzaprav ni niti približno podobno (sem gledala eno v trenirki, pa eno v pižami, heh), ravno zaradi vsega tega vzdušja, akustike, pričakovanja, odvisno od karte/sedeža, kdo bo sedel poleg tebe ... in ... ravno to, da moraš zdržati tudi »pavzo« (v predstavi in med predstavo) ... v pričakovanju, kaj bo sledilo. Se strinjam, pavze morajo biti. Sicer si jo pa moramo vzeti. Strinjam se sicer tudi s »forward« po pavzi, nikakor pa ne s »fast forward« – v tem ni nobene elegance 😊

Bravo za tale, zame tokrat posebej odličen zapis, malce teatarske nostalgije s pridihom pričakovanj tistega drugega teatra, ki mu pravimo življenje. 👍

Ta zapis pa je zadetek žeblice na glavico 😊 Ne vem, če sem ti omenila, ampak v Trzinu vodim dramsko šolo, ki združuje mlade igralce iz Trzina pa tudi iz bližnjih in daljnih krajev že sedem let. Ko se je to koronasranje začelo, sem bila poleg zaskrbljenosti za družino in najranljivejših najbolj žalostna predvsem zaradi mojih gledaliških otrok. Pa sem jih povezala po Zoomu in Skypu in za to navdušila še mojo sodelavko in imamo hudo dobre spletne urice enkrat tedensko z vsako skupino. Potem pa do naslednje ure dobijo neko nalogico, dovolj zabavno, da se jim ne zdi dodatno breme, in nadaljujemo naše spletno druženje. Z eno skupino se pravzaprav na njihovo iniciativo pripravljamo na spletno predstavo, samo ugotoviti moram, kako bi to tehnično izvedli 😊 In kljub temu, da pogrešam osebni stik z njimi, je tudi ta izkušnja nekaj posebnega in gledališče ni izgubilo svojega blagodejnega učinka ne zame ne zanje! In ti trenutki gledališčenja so zlata vredni, še posebej v teh časih 😊

Si rekla, ja! Še dobro, da se lahko še vedno družite – sranju navkljub.

Hihi, se ne pustimo 😊

Velikokrat se spomnim na tvojega očeta Mirota, enega izmed slavne garde mojih učiteljev, vzornikov in kolegov na začetku moje odrske poti! Velik, žlahten igralec in krasen človek! ❤️

28. dan karantene

Potovanje

Na potovanjih vse bolj trpim. Dolgočasi me potovanje z letalom, utruja me pakiranje kovčkov, ne da se mi prevoziti več kot sto kilometrov z avtomobilom, zoprno mi je likati srajce, preden se odpravim na službeno pot, neumno se mi zdi zapravljati čas na konferenci v tujini, ko bi se lahko občinstvu oglasil po Skypu ali Zoomu, in to morda kar med sedenjem na odeji, ki bi jo pogrnil pod drevesom. Kljub temu, da sem se potovanj precej naveličal, me je danes prijelo, da bi nekam odpotoval – sam, z ženo ali z vso družino. Nekam pač. Če ne drugam, pa v sosednjo občino.

Svobodo potovanja želijo na ta sončen dan očitno okusiti tudi drugi. Prijatelj mi je pred nekaj minutami po WhatsAppu poslal fotografijo šotora, ki so si ga postavili v atriju svojega pritličnega stanovanja, da bi okusili nekaj užitkov kampiranja v naravi.

»Tole je vaše prvomajsko potovanje,« je bil komentar moje žene na takšno ustvarjanje svobode in počitniških užitkov.

Čeprav si želimo potovati, si verjetno težko zamislimo, kakšna bo videti pot v tujino čez pol leta ali leto. Si bomo upali gnesti se po letališčih, dihati skupen zrak v letalu in se tlačiti v avtobuse ali vagono metroja? Bomo po pandemiji več potovali s kolesi in hodili? Se bomo odpovedali avtomobilom in namesto tega uporabljali javna prevozna sredstva, v katerih bodo posebni prekati za potnike?

Občutek imam, da smo v tem zanimivem času znašli na razpotju v zvezi s potovanji in mobilnostjo – in očitno moramo sprejeti nove odločitve za prihodnost. Z ženo sva se, denimo, pred pol leta odločila, da se bomo znebili avtomobila, ko ga bomo končno poplačali. Pred tednoma sva se že pogovarjala, da v teh kužnih časih morda niso več najboljše razmere za uporabo sistema za deljenje vozil. No, danes pa sva spet resno razglabljala o možnosti, da lahko več kolesarimo in se dokončno znebimo avtomobila, s katerim smo v zadnjem mesecu prevozili manj kot sto kilometrov.

Kaj se je v kratkem času spremenilo? Delo na domu ni več fantazija, temveč za mnoge realna opcija. Večerno druženje po omrežjih je postalo prijetna praksa. Nakupovalni izleti v trgovska središča so, upam, tudi za našo družino stvar preteklosti. Domnevam, da bom v bodoče bistveno manjkrat pakiral kovčke in likal srajce pred odhodom na konferenco v tujini, saj bo ta verjetno potekala po spletu.

Bom v krasnem svetu nove mobilnosti, kot si ga predstavljam, kar koli pogrešal? Hmmm ... Mogoče le hipec svobode in vznemirljive drugačnosti, ki odtehta vse potovalne muke in ju lahko užiješ le na tujem.

Večerno druženje po spletu je fajn, a ne more nadomestiti druženja v živo za nas iz predkoronskega obdobja. Old school, pač.

Tako kot ne more potovanje »s prstom po zemljevidu«, kot smo včasih rekli, nadomestiti prave poti.

I was planning to visit you guys pretty soon, maybe this summer. Now I'm thinking next year. I'm not walking, but we'll see about rollerblades 🙌😁🛼

Would be great to have you here! If you come on rollerblades, even better!

Pozabi na hormone, za stiskanje na klopcah, kaj klopcah, ležalnikih bo še dovolj časa! #jelkotegleda (Komentar se nanaša na fotografijo.)

Kot bi se vračali v otroštvo, ko smo imeli okrog blokov dekice za šotorcke in sanjali o morju. Zdaj ne sanjam več o Portugalski, ampak o izletu na Kum 😊

Yeah, but that sliver of freedom and exciting otherness that outweighs the travel torment and can only be enjoyed abroad is pretty damn cool!

Men je prav fajn. Mir, tišina, skor nobenih avtov, nbenga folka. Tko je kot je bilo v 80-ih. Na šiht še lep čas ne bom šel, men je prav fajn. Če ne bi bil virus tako morilski, bi si ga večkrat želel. Drgač pa, Dan, nameni tvojih potovanj verjetno niso zato, da bi se naužil drugih kultur in pokrajin. Ko boš enkrat začel tako potovati, boš prišel na »žmah« in se ne boš več ustavil.

Jaz sem optimistična ... Julija gremo na Rodos.

Katerega julija?

5. julija

Sem mislil, katerega leta 😊

Letos! Mi gremo tak al drugač!

Mi tudi razmišljamo, da bi za 1. maj prestavili prikolico s parkirišča na trato ...

Čas za umirjen premislek o odpadkih

»Pa tako dobro nam je šlo!« je po omrežju pripomnila prijateljica, s katero sva si dopisovala o čudnih navadah med pandemijo covid-19. Razložila mi je, da je v medčasu, v katerem smo se znašli, spet začela kupovati več hrane v embalaži. Odgovoril sem ji, da ni edina. Tudi sam sem se zalotil, da spet kupujem bolj nerazsodno in namenim več pozornosti izdelkom, ki so na pogled varni pred virusi, kot pa tistim, ki so prijaznejši do okolja.

Vse to postane še očitneje, ko pritorim domov ogromne vreče – v naši petčlanski družini namreč zdaj nakupujemo le enkrat tedensko, da se izognemo prepogostim stikom z ljudmi – in predevam izdelke v kopalno kad ter jih začnem odvijati, če je mogoče, ali pa jih oplaknem z vodo in obrišem. Tak nasvet za preprečevanje okužbe sva z ženo namreč prebrala v nekem dokaj kredibilnem viru na spletu in se ga drživa od začetka samoosमितve. Kaj je v teh dneh pretirano in kaj ne, o tem raje sploh ne razmišljava več.

»Pa to ni res!« večkrat rečem naglas, ko v kopalnici odvijam izdelek za izdelkom in odlagam odpadno embalažo na stran. Iz kartonskega ovitka, velikega približno 15 x 7 x 5 centimetrov, potegnem vrečko iz celofana, v kateri je plastičen podstavek s šestimi piškoti, ki bi jih lahko ovili v dvakrat manjšo embalažo. Takih presenečenj je med nakupljenimi izdelki ogromno, kup odpadkov sčasoma postaja večji, »olupljena« hrana pa kopni. Ko zavrzem vreči plastike, celofana in kartona, se vedno znova vprašam, koga imajo živilska industrija in trgovske verige za norca.

Ni pa vse črno. Pandemija, ki je usekala kot strela z jasnega, ima ogromno grozljivih posledic, prinaša pa tudi marsikaj dobrega. Med drugim nam kriza ponuja boljši vpogled v naše vsakdanje navade in prakse, ki se jih zaradi rutiniranosti niti ne zavedamo več. Ker smo nenadoma začeli kupovati drugače – kupujemo, na primer, več izdelkov naenkrat –, smo postali pozornejši na tisto,

kar je bilo prej manj opazno. Ker preživimo več časa doma, tudi vidimo kup odpadkov, ki se nabira v gospodinjstvu. In ker doma pripravljamo hrano, natančneje spremljamo, koliko je konča v smeteh.

Strokovnjaki za mobilnost, s katerimi sem se pogovarjal, so v tem pandemičnem času izjemno optimistični. Po njihovem pomenu kriza možnost za prehod k vzdržnejšim oblikam mobilnosti. Tako delavci kot delodajalci so v zadnjih tednih namreč ugotovili, da je mogoče učinkovito delati tudi od doma, s čimer se lahko bistveno zmanjša število vozil na cestah in prihrani ljudem ogromno časa, ki ga sicer izgubijo med potjo na delovno mesto in vrnitvijo domov. Lastnikov avtomobilov bo tudi zato v prihodnosti morda manj, več pa si jih bo vozila delilo in se vozilo z javnimi prevoznimi sredstvi – predvsem pa bo na cesti več kolesarjev in pešcev.

Kaj pa se bo spremenilo v zvezi z odpadki? V gospodinjstvih bo kratkoročno, torej v času pandemije, odpadkov verjetno več, med drugim tudi zaradi dostave hrane in izdelkov na dom. Spletni nakupi so med samoizolacijo namreč postali izjemno priljubljeni,

kar je pomagalo, da se je Pošta Slovenije dvignila kot feniks iz pepela, še pred mesecem pa je stavila na prodajo nesmiselnih artiklov v svojih poslovalnicah – od čokoladic v obliki banane do kičastih okraskov. Njihova vozila se pred večstanovanjsko hišo, kjer stanujemo, ustavijo večkrat dnevno in odložijo pakete ter zdrvijo naprej, z vsakim izdelkom pa prispe dodatna škatla ali vrečka. In tu je že nova priložnost, povezana z odpadki. Z uporabo povratne embalaže bi lahko ljudem olajšali nadležno odvijanje, mečkanje in odmetavanje škatel ter seveda razbremenili planet.

Priložnosti za premislek je še veliko. Bistveno pa je, da po koncu ukrepov za preprečevanje okužbe ne zdrvimo nerazsodno naprej – ali pa nazaj. Namesto tega lahko v miru premislimo, kaj sploh potrebujemo in kako lahko tiste, ki živijo od porabništva in ga spodbujajo, prepričamo, da želimo po novem nakupovati in živeti drugače.

Pri nas smo pa po moje zmanjšali embalažo zadnje čase. V trgovino sploh ne hodim (razen za očeta ali pa po kakšno pregreho, kot je čaj earl grey, ki seveda ni v vrečkah), kupujem direkt pri kmetih, tako da je moj avto poln povratnih zabojčkov. Kar nam kmetje pripeljejo na dom, je v kartonasti, papirnati ali stekleni embalaži, vrečkah za recikliranje in sem ter tja kakšni plastiki. Raje poišči na FB, kako do lokalne hrane. Boš presenečen, kakšne dobrote zamujaš 😊 Pa še embalaže se boš v veliki meri znebil.

Imamo Zelene zabojček! Ta ima povratno embalažo – in odlično zelenjavo. Se trudimo tudi sicer poiskati take prodajalce, kjer lahko kupimo lokalne reči.

A Rlfuzl poznaš? Tam je pa itak vse brez plastike. Še WC papir, ki ga noben drug noče prodajati na tak način, čeprav ga delajo v Palomi.

Sama sem glede nabave živil sicer najbolj zvesta. Nakupujmo skupaj, že od prej, se pa trudim v teh časih preizkusiti še druge možnosti. Dobrih razlogov

za kopičenje plastike res ni več. Vem pa, da je pri nakupovanju za družino vseeno malo drugače.

Se strinjam, da ni pametnega razloga za kopičenje plastike, samo opisati sem želel, kako so se stvari tudi tistim, ki se trudijo, malo postavile na glavo v tem času. No, za nekatere stvari pa itak upam, da ostanejo obrnjene na glavo 😊 In ja, imaš prav: če bi z ženo kupovala samo zase, bi bilo verjetno drugače, imamo pa še tri požeruhe, da Mucka niti ne omenjam.

Ja to je pa tudi pri nas največji problem, Pasje konzerve 😊 Požeruhov pa nimamo 😊

Dan, seveda, razumem, nisem želela moralizirati, tudi meni se je marsikatera reč vseeno postavila malo na glavo. Žal tudi brezembalažni avtomati JP VOKA SNAGA še ne delujejo ravno brezhibno, čeprav sem se jih zelo razveselila. Mački pa res vse še ekstra obrnejo na glavo, moj me sili v nakupe hrane v plastiki, in to celo mesa, ki ga sicer v gospodinjstvu ne bi bilo! 😊

Čisto res, Dan! Ko zložim vse iz škatel, vrečk, pladenjčkov ... (drugače vsega sploh ne morem stlačiti v zamrzovalnik ali omaro), od vseh polnih cekarjev, ostane veliko manj, kot je zgledalo v trgovini. Jaz se tudi trudim z domačimi izdelki (meso, jajčka, zelenjava z vrta moje mami ...) in celo z divjimi rastlinami (koprive, regrat, čemaž ...), ampak, glej, zdej k smo doma in vsak dan kuham kosilo, vidim, koliko pojemo in koliko embalaže se kljub vsemu nabere ... 😊 Hodimo pa zato v najbližjo trgovino in nikamor z avtom. Tankala nisem že skoraj dva meseca, ne vem, če znam še avto peljati. 😊🌍

Jaz grem vsak dan z Viča s kolesom v Rifuzl in nazaj, tako daleč pa res ni 😊 Sploh v tem času 😊

Izkazalo se bo tudi, da so komot v nedeljo zaprte vse trgovine.

Še sobota bi bila komot ...

Recimo sobota popoldne, po 13. uri. To pa res komot.

Prav imaš. Če bomo v trajni nevarnosti obolelosti, bomo tako in tako enkrat na teden opravili velik nakup – ponedeljek 1/4 priimkov, torek druga četrtna priimkov, sreda je koronin dan – dela prost dan, četrtek tretja četrtna in petek četrta (kdor mora in more delati od doma). Vsi delamo za 80 odstotkov. Imam pa še en »polovični« plan – polovični delovni čas – pol leta dela ena polovica populacije, druge pol leta druga ... 😊

Prisegam na normalo slej ko prej. Vidim, da se iz mojega prejšnjega posta ni dalo razbrati cinizma in insinucije na neke druge čase. Tudi jaz v resnici upam vsaj na povrnitev prejšnjega stanja ali pa še kaj boljšega ... 🙌👍

Pri nas pa zdaj, ko je problem z nakupovanjem hrane, pojemo tudi plastiko, tako da nimamo več odpadkov.

Mi pa pojemo samo iverne police v špajzi. Z bučnim oljem so dobre, sicer malo suhe.

Škoda polic, rajši se smučk lotite, teh zdaj ne boste rabili. Sicer se pa da vse začiniti z nekaj peska in trave iz okolice. Pa na smrdokavro ne pozabi – z malo klinčki bo prav slastna.

30. dan karantene

Aleluja!

Z avtomobilom sem se pripeljal pred sedež vlade in poklical telefonsko številko osebe, s katero sva bila dogovorjena za prevzem. »Policist me gleda,« sem mu rekel, »zato bom napravil še en krog.« »Prav,« mi je odgovoril raskav moški glas, »čez minuto bom ob cesti.«

Odpeljal sem, zavil trikrat levo in znova prispel na dogovorjeno mesto. Ustavil sem ob cesti in prižgal vse štiri smerokaze. Gledal sem naokoli, kje je neznanec, s katerim sem govoril po telefonu. V vzratnem ogledalu nisem videl nikogar. Cesta je bila povsem prazna, na pločniku ni bilo žive duše.

S sovoznikovega sedeža sem pobral telefon in hotel znova poklicati, ko je potrkalo po steklu. Zdrznil sem se in zagledal moškega srednjih let in mišičaste postave, vlekel je za ročico in skušal odpreti vrata, a jih ni mogel, saj so bila zaklenjena. Pritisnil sem na tipko za odklepanje in mu omogočil dostop. Na široko je odprl vrata na sovoznikovi strani in na sedež položil papirnato vrečko. »Tule je,« je dejal in mi pomežiknil. »Najlepša hvala,« sem z nasmeškom odvrnil in dodal, da greva naslednjič na pivo. »Nujno!« je rekel in dvignil palec. Nisem vedel, ali to pomeni, da bova spila eno pivo ali da je vse v redu. Kljub temu sem mu pokazal isti znak z roko in odpeljal.

Skušal sem zbrano voziti, a misli so mi ves čas uhajale k vrečki. Vedel sem, da je roba prispela od daleč in da je prečkala občinske meje. Privlačila me je, zavedal pa sem se, da mi lahko škodi.

Pripeljal sem pred hišo, vrečko vzel iz avta in jo nesel na hodnik ter jo odložil pred vhodnimi vrati. Pokukal sem vanjo in v hipu mi je postalo jasno, da me čaka težaško delo. Odšel sem v kuhinjo in vzel nož ter se vrnil na hodnik. Iz papirnate vrečke sem potegnil manjšo plastično vrečko, ki je bila prelepljena z lepilnim trakom. Nestrpno sem ga skušal strgati s prsti, a ni šlo, zato sem vzel nož in – sek! – prerezal trak. V vrečki je bilo pet zavitkov,

vsak je bil zavit v celofan, in še paket sumljive podolgovate oblike, ki je bil zavit v aluminijasto folijo.

Vseh šest paketov sem nesel v kuhinjo in jih razporedil po pultu. Čudovit prizor! Sklonil sem se bližje in povonjal. Mmmmm! Po telefonu sem poslal sporočilo mami: »Najlepša hvala za veliko-nočno presenečenje!« Že čez nekaj minut mi je odpisala, naj nam dobrote teknejo, in pripisala: »Aleluja!«

Tri dni pozneje so paketi precej načeti. Zavedam se, da mi škodijo, a se jim ne morem upreti. Posledice so vidne. Danes, na primer, mi je počil pas. Kaj bo šele jutri?

Mama in vlada. Nevarno. 😊

Teh prigod se bo pa kmalu nabralo za eno lušno knjigco 😊

Mama je ena sama. Pozdravček mami. Vsem pa lepe praznike.

Pa naj še kdo reče, da mame niso vsemogočne 😊

Čista kriminalka! 😊👉

Haha, se bere kot kriminalka. Sem mislil, da si Pablo the 2nd postal 😊

Bravo, mama! Vam vsem in njej želim lepe praznike.

31. dan karantene

Kava in knjige

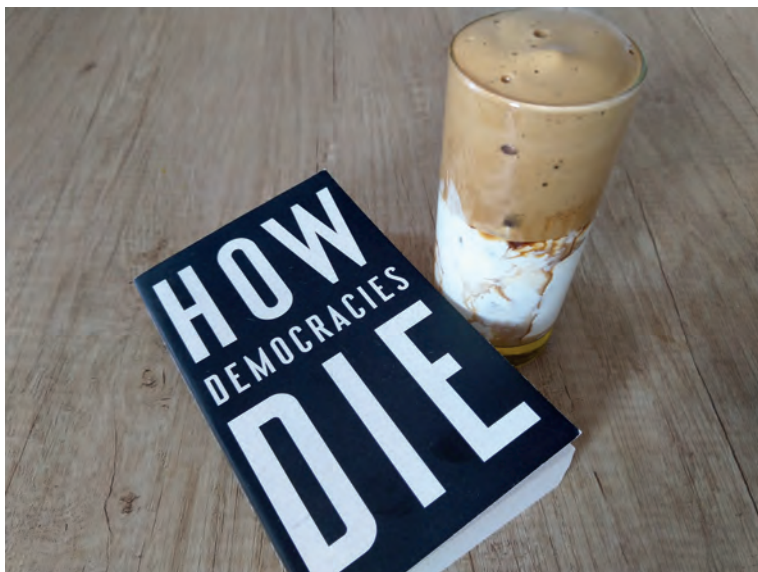
Kava in knjige sta edina »privilegija«, brez katerih ne bi zdržal v karanteni. Kave nam je ravno danes zmanjkalo in smo jo potem šli iskat k ženini mami in očetu, ki na srečo živita v isti občini, zato kontrabant tokrat ni bil potreben. V času, ko so knjižnice zaprte, imam po mobilni aplikaciji zagotovljen tudi reden dotok zvočnih knjig, ki jih poslušam med gospodinjskimi opravili. Skratka, v osami se ne morem posebej pritoževati.

Ker si zadnja štiri leta ob vsaki prebrani – ali preposlušani – knjigi zapišem nekaj vtisov, sem sklenil, da pregledam zapiske in pripravim izbor knjig, ki najbolj »teknejo« v karantenskem času. Izpustil sem poljudnoznanstvena dela, ki jih imam sicer najpogosteje na meniju, in raje izbral romane, biografije in zgodovinske knjige. Mnoge med njimi so skrajno morbidne, izbral pa sem jih namenoma. Najprej zato, ker se po branju počutim bolj optimistično, ko se zazrem v lasten vsakdanjik, poleg tega pa še zato, ker se ob njih zamislim, kako hitro v kritičnih situacijah, kakršna je sedanja, zatavamo v temo – kot posamezniki in tudi kot globalna skupnost.

1. Barbara Demick, *Ničesar ne zavidamo: Vsakdanje življenje v Severni Koreji* (angl. *Nothing to Envy: Ordinary Lives in North Korea*). To knjigo bi moral prebrati vsak, ki zjutraj vstane, poje zajtrk, sede v avto in se odpelje v službo (ali pa v teh dneh dela od doma), zvečer pa tarna, kako je svet krut. Opis polpretekle situacije v Severni Koreji je morda celo grozljivejši od knjig o nacizmu. Tisti nori čas je imel vsaj konec, medtem ko ni videti konca grozi v tej »demokratični« državi, ki obstaja že sedem desetletij.

2. Moby, *Porcelan in Potem je vse razpadlo* (angl. *Porcelain & Then It Fell Apart*). Fenomenalna dvodelna biografija glasbenika, ki sem ga poznal po glasbi, knjigi pa ga predstavljata kot večplastnega človeka: vegana, zagovornika pravic živali, ozdravljenega alkoholika ... V knjigi *Porcelain* predstavi svoje desetletje vzpona, in

sicer od leta 1989 do 1999, v *Then It All Fell Apart* pa opiše mladost in pozna leta. Odličen zapis Melvillovega sorodnika (da, prav po romanu *Moby Dick*, ki ga je napisal njegov pra-pra-prastric, je dobil ime), ki v melanholičnem slogu razkriva svoj vsakdanjik. Ob branju postane jasno, kako se v življenju slavnih prepletata blišč in beda.

3. Anna Funder, *Zloglasni Stasi: Dokumenti in izpovedi obeh strani* (angl. *Stasiland: Stories from Behind the Berlin Wall*). Knjiga me je pretresla še bolj kot *Nothing to Envy*, in sicer zaradi kulturne in geografske bližine Vzhodne Nemčije, ki je skušala biti – tako se zdi – bolj papeška od papeža, namreč od Sovjetske zveze. Vzhodnonemški prijemi za nadziranje in brzdanje državljanov so bili posebej grozljivi, ker so bili utemeljeni na birokratskih odločitvah, te pa so lahko okrutnejše od grobe sile. Mrtev mož, ki si ga je družina lahko ogledala od daleč, za steklom, da ne bi videli poškodb na truplu ... Ločitev pod prisilo ... Onemogočenje staršem, da bi videla otroka, ki je »obtičal« v zahodnoberlinski bolnišnici ... Groza, groza, groza.

4. **Isa Mazzei, *Kamernica*** (angl. *Camgirl*). Surova pripoved o mladi ženski, ki se začne slačiti pred kamero in pri tem vse bolj uživa. Od nedolžnega razkazovanja med klepetom preide k surovejšemu ravnanju, na primer k bičanju, šeškanju in davljenju, in doživlja največ zadovoljstva ob pogledih z druge strani kamere. Največja dragocenost te knjige je, da odstre pogled v zakulisje pornografske industrije, ki vse bolj temelji na prodajanju zasebnosti in intime običajnih ljudi.

5. **Max Brooks, *Svetovna vojna Z: Ustna zgodovina vojne proti zombijem*** (angl. *World War Z: An Oral History of the Zombie War*). Ta postapokaliptični roman bi moral postati temeljni priročnik za antropološko delo, saj izvrstno opiše načelo, da je pri raziskovanju pogosto bolje manj spraševati in več poslušati. Zgodba, ki jo predstavi Brooks, je spletena iz večglasne pripovedi ljudi, ki s sinhrono in diahrone perspektive razložijo, kako so doživeli svetovno vojno proti zombijem. Če že ne knjiga leta, pa vsaj knjiga karantenskega časa!

6. **Yann Martel, *Pijevo življenje*** (angl. *Life of Pi*). Zgodba o »samoosamitvi« na rešilnem čolnu v tigrovi družbi je napisana fantastično – in to v obeh pomenih besede. Stvarno in izmišljeno, resnično in navidezno se pomešajo v nenavadno, a okusno godljo. Konec zadene v živo. Na zadnjih straneh namreč ugotovimo, da je včasih bolje ostati v izmišljiji kakor razkriti resnico.

Tako! Čas je za kavo! Takšno seveda, ki je vizualno primerna za omrežja.

A zraven imaš pa dolgona kavo? 😊 😊 😊

Seveda. Zaradi prijateljev na Instagramu 😊 Pa zato, ker smo dobili instant kavo, ki jo potrebuješ za ta napitek. S turško si je ne predstavljam – bi se moral verjetno preglodati čez zgornjo plast.

Ja, meni je prijateljica povedala, da je ta kava zdaj hit, in sem si šla kupit instant kavo. Meni je samo malo presladko, ker pijem grenko kavo.

Naredi si corretto 😊

Si dal nekaj idej, hvala. Sama čisto brez, pa mi manjka branje.

Daj še ti kako. Meni tudi zmanjkuje!

Si že bral Liščka? Donna Tart. Sem sicer kar nekaj čtiva načela, navdušilo me je bolj malo. Mogoče Kompas, M. Enard.

Čudno obdobje, tudi v bralnem smislu.

Jaz takšnih knjig ne morem brati. Mi vzamejo vso voljo do življenja.

Vse pa niso zamorjene. Zadnja je prava poezija optimizma. Bom morda napravil še izbor nemorbidnih knjig za karantenske čase 😊

Ja, zadnja je res izjema. Zato sem jo pa tudi prebrala 😊

Zanimiva informacija iz prve roke: v Italiji bodo počasi začeli odpirati ustanove. Med prvimi bodo knjižnice, kar zelo pozdravljam. V Sloveniji bomo tudi začeli odpirati ustanove, med prvimi bodo tudi avtomehanične delavnice. O knjižnicah ne duha ne sluha. Dovolj zanimivo za komentiranje s tvoje strani? 😊😊😊

Avto nam stoji že en mesec, servisa ne potrebuje. Otroci pa nujno potrebujejo novo zalogo knjig. Naše prioritete so jasne, državne so očitno drugačne.

MKL ima za nekatere skupine ljudi dostavo knjig tudi domov 😊 Pa založba Sanje ima razprodajo knjig po hecnih cenah. Tvoja kava izgleda prav hedonistično! Ko ti bo zmanjkalo idej za objavo, napiši kaj o njej 😊

Smeh je pol zdravja

»Spusti me noter, kreten!« je nekdo vpil pri vходу veleblagovnice. Za hip sem zastal med odlaganjem hrane na tekoči trak in pogledal prodajalko, ki je bila pod zaščitno masko prepotena in zadihana od nenehnega prestavljanja artiklov. »Tale se je pa razjezil,« sem ji rekel. »Ja, vsak teden pride,« mi je pojasnila. »Verjetno zato, da nam ni dolgčas.« Spogledala sva se skozi zaščitno pleksi steklo ob blagajni, ki so ga namestili pred nekaj tedni, in prasnila v smeh. Njena pripomba niti ni bila posebej smešna, ampak očitno sva oba potrebovala trenutek smeha, ki je prerezal napetost. Ljudje z maskami, ki so stali za nama, so naju od daleč gledali in bili vidno presenečeni.

Smeh in komedijo tudi sicer izjemno cenim. Verjetno sta mi blizu zaradi očeta, ki je bil kot igralec najboljši v komičnih vlogah. O njegovi službi se nisva dosti pogovarjala, mi je pa vseeno razložil, da je komedija zahtevnejša od tragedije. »Vsak je lahko na odru tragičen,« mi je nekoč zaupal, »redki pa znajo ljudi spraviti v smeh.« Komičnost je bila zanj po eni strani vrlina, po drugi pa obrt, ki se je lahko priučimo.

Pri smehu je zanimivo, da privre na plan v najnenavadnejših okoliščinah – ponavadi takrat, ko bi morali ostati resni. Takšno situacijo je pred kratkim opisal igralec Val Kilmer, ki je preboleval raka na grlu. Pripovedoval je, kako se je nekega dne zbudil pri prijateljici, pevki Cher. Videti je bilo kakor v prizoru iz filma *Boter*, je povedal, saj je bila postelja vsa krvava od njegovega bruhanja. Poklical je gostiteljico, da ga je peljala v bolnišnico. Medtem ko so ju sprejeli, si je Cher ogledovala čednega bolničarja, kar je Val opazil in ji namignil z obrvmi: »Opa, opa!« Oba sta se začela rezati kot pečena mačka, in to kljub temu, da je bil igralec videti kot kaskader iz filma *Stekli psi* (angl. *Reservoir Dogs*), torej krvav od nog do glave. Smeh sta v tistem groznem trenutku preprosto potrebovala.

Podobno sva z ženo komaj zadrževala smeh med poročnim obredom, ko naju je zdolgočaseni matičar med praskanjem po kolenu z osladnim glasom spraševal, ali vzameva drug drugega za moža in ženo. Ko smo s pričo stopili iz poročne dvorane, smo vsi skupaj prasnili v krohot. Še danes ne vem točno, zakaj in čemu smo se takrat smejali, ampak v svečanem trenutku, ko bi morali biti resni, se je položaj vsem zdel neznansko smešen.

Podobno mi gre zadnje čase pogosto na smeh, ko spremljam predstavnike oblasti, ki z mrkimi izrazi na obrazu opozarjajo, da so razmere resne. Seveda so resne. Mislim, da se tega zavedamo prav vsi, a ravno zaradi tega se je treba tudi smejati in zabavati in prebiti mrakobnost, podobno kakor je to storila novozelandska predsednica vlade, ki je na tiskovni konferenci povedala, da vlada velikonočne zajčke in zobne vile šteje med nujno potrebne socialne delavce, ki pa imajo lahko v teh dneh nekaj težav z dostavo daril. Priznam, ob tej uradni izjavi so se mi med smehom orosile oči.

Kot je Umberto Eco namignil v romanu *Ime rože*, bi lahko bil drugi del Aristotelove *Poetike*, ki se je nekje izgubil, posvečen ravno komediji. Morda je prav ta manjkajoči del spisa, ki opisuje oblike in bistvo književnosti, pomemben za današnji čas, ko smo pričevalci globalne tragedije. Podlage za smeh je – tragediji navkljub – med ljudmi veliko, na kar nakazujejo memi in šale, ki krožijo po spletu bolj kot kadar koli prej. Tragedijo si očitno prizadevamo uravnotežiti s komedijo, nadležno situacijo pa se trudimo omiliti s smehom, ki je – saj vemo – pol zdravja.

Pri tejle fotki se je težko osredotočiti na besedilo 😊

Najhuje je v trenutkih, ko je treba biti resen, pa te neustavljivo vleče smejeti se. Teh trenutkov je bilo v mojem življenju kar nekaj ... V službi, v šoli in celo tu in tam na pogrebih.

Ja, res. Najbolj hecno je, ko so ljudje ceremonialno resni.

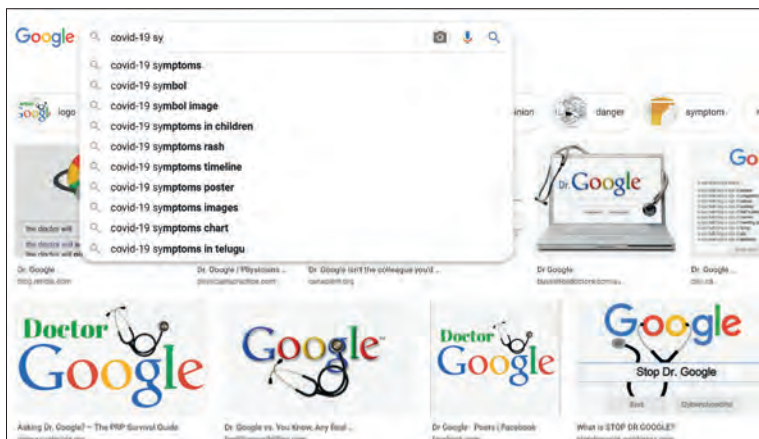
33. dan karantene

Dr. Google

»Kreh, kreh!« sem navsezgodaj suho zakašljaj. Sranje! Očitno sem ga vendarle staknil, in to vsem ukrepom navkljub – od vestnega pranja in razkuževanja rok do nošenja maske v trgovini in doslednega izogibanja stikom. Bi se splačalo k zdravniku? Eh, bom raje še malo počakal ... Zdaj ni čas za to.

Obiskov pri zdravniku sem sicer vaju od malega. V prvem razredu osnovne šole sem namreč dobil škrlatinko, ki je zdravniki niso pravočasno odkrili in zdravili. Posledica je bil miokarditis, kot se strokovno reče vnetju srčne mišice. Najprej sem moral biti nekaj mesecev doma, v karanteni, šolal pa sem se – tako kot moji otroci danes – kar na domu. Da ne bi znova zbolel, sem začel takrat dobivati antibiotike. Po letu dni dnevnega goltanja tablet so mi zdravniki življenje nekoliko poenostavili. V zdravstveni dom sem šel zgolj enkrat mesečno in prejel injekcijo *extencilina*, kot se je reklo pripravku, ki so mi ga vbrizgali v zadnjo plat. Injekcij sem bil tako navajen, da po nekaj letih nisem več niti trznil, ko so me zbodli z iglo.

Po sedemnajstih letih pikanja sem končno prenehal dobivati injekcije. Takrat so se mi začele dogajati čudne reči. Če sem bil prej več kot desetletje in pol pretežno zdrav, je kar naenkrat šlo vse narobe. Na koži sem dobil lišaje, boleti me je začela glava, vrtelo se mi je, peklo me je grlo ... Glavni razlog je domnevno bil, da sem si moral po dolgoletni penicilinski zaščiti pridobiti imunsko ravnovesje. Poleg tega je šlo verjetno tudi za psihološki učinek: brez redne doze penicilina sem se počutil precej nebogljen in nezaščiten. Morda sem tudi zato večkrat mesečno prišel k zdravnici in ji predstavil svojo novo bolezen, ki sem jo odkril z brskanjem po različnih virih. Že takrat mi je bil v pomoč dr. Google, ki je sicer šele dobro nastal, a je znal odlično prepoznati bolezenske znake in postaviti diagnozo. Nekega dne sem tako ugotovil, da me je doletelo najstrašnejše, zato sem se nemudoma naročil na pregled.

»Kaj bo tokrat dobrega?« se je nasmejala zdravnica, ko me je spet zagledala med vrati. Poleg nje je tiho sedela mlada pripravnica s kemičnim svinčnikom v roki in zapisnico pred sabo. Sedel sem na stol, glasno zavzdihnil, sklonil glavo in skrušeno dejal: »Primarna biliarna ciroza.« Skoraj dva tedna je trajalo, da sem si diagnosticiral to avtoimuno obolenje, ki se kaže s simptomi, kot so utrujenost in srbečica, spoznamo pa jo tudi po rumenkastih znamenjih ob očeh. Zdravnica in pripravnica sta se spogledali, potem pa sta me obe naenkrat resno pogledali. »In kako ste to ugotovili?« me je vprašala zdravnica. »Brez problema!« sem ji rekel, zdrdral simptome, ki sem se jih naučil na pamet, kot kronski dokaz pa sem s kazalcem pokazal na znamenje, ki ga imam še danes ob očesu. »Aha,« je pokimala zdravnica, pripravnica pa je tiho nekaj zapisala.

Nekaj let zapored sem si diagnosticiral še kup drugih nenavadnih in redkih bolezni ter večkrat obiskal zdravstveni dom. Pred približno desetletjem in pol pa sem povsem prenehal hoditi tja. Očitno se mi je imunski sistem znova okrepil, kolesca v glavi pa so mi tudi stekla brez preskokov. Zdravje sem postavil na stranski tir in zato očitno postal zdrav – vse do danes.

Potem pa iznenada pride tale čas, ko se – tako se mi včasih zdi – pogovarjamo samo še o bolezni in zdravju. Že jutraj, recimo, najprej preverim, koliko je obbolelih doma in po svetu, ter

preberem novice o tem, kdo od slavnih je čez noč umrl. Prebiram tudi nesmiselne nasvete, kako se ubraniti koronavirusa, denimo z grgranjem tople vode in pitjem sveže iztisnjene limoninega soka na tešče. Potem po omrežjih naletim na preprost preskus, ki naj bi ga priporočala Univerza Stanford in s katerim zlahka ugotovite, ali ste oboleli za covidom-19: globoko vdihnete in zadržite sapo za deset sekund. Če medtem ne zakašljate, ste zdravi, sicer ... (Mimogrede, ta test je popolna izmišljija, omenjena univerza pa nima nobene zveze z njim.)

Poleg lastnega stanja moram zdaj spremljati še družinske člane in budno opazovati, ali kateri od otrok pokašljeje in ali mu teče iz nosa kar tako ... ali pa je morda kaj hujšega. Ko žena kihne ali zakašlja, napol v šali nemudoma rečem: »Aha!« In še celo naš Mucek se mi zdi občasno sumljiv, posebej odkar sem prebral, da se lahko s koronavirusom okužijo tudi mačke.

Pandemija je pri meni očitno na površje izbezala tisto, kar sem pri sebi potlačil in mi je sicer dobro znano: skrb za zdravje. Na srečo sem se svoje hipohondrične težnje naučil precej dobro prepoznati in jih vsakič znova potlačiti. Večji problem pa je, da zagotovo nisem edini, ki je v teh dneh obremenjen s preučevanjem simptomov in opazovanjem sebe in drugih.

In kaj lahko storimo? V normalnem času bi verjetno šli k zdravniku po nasvet, a danes to ni najpreprosteje. Žena je, na primer, ravno danes klicala zdravstveni dom več kot šestdesetkrat, in to neuspešno, potem pa se je odpravila tja in dobila recept za antibiotike kar brez pregleda. Kaj pa nam še preostane, ko potrebujemo nasvet bolj od zdravil? Dr. Google, seveda. Ta ima ordinacijo odprto noč in dan.

Izmišljeni test, ki ga omenjaš kot stanfordskega, je meni prišel pod tipke sicer tudi kot test neke singapurske in kitajske univerze. Sicer pa sem ravno prej pri Mucu opazila rahlo vneto oko in se močno zadržujem, da ne grem brskat za simptomi koronavirusa pri mačkah ...

... predstavil svojo novo bolezen 😊

V bistvu smo alergični ... in se tako odzivamo 😊

Ti pa si pacient 😊

Pacient – trpeči človek, tako da ja.

Vsi smo sedaj takšni, vsaki kašelj, vsako kihanje je kar naenkrat že kar simptom za korono ...

Zdrži! Jaz si kar propolis špricnem v grlo, če zakašljam – zihhr je zihhr! 😊😊

34. dan karantene

Sprosti se!

Prvič po dolgem času sem se na sprehodu – če lahko tako imenujem izlet do mlekomata – počutil povsem sproščeno. Sonce je sijalo skozi krošnje dreves, ulice so bile prazne, tako da mi ni bilo treba odskakovati od sprehajalcev, popoldanski hlad pa mi je zbistril misli.

Redki posamezniki, ki sem jih uzrl med potjo, so se mi zdeli veseli in brezskrbni. Neka ženica, na primer, se je sklanjala skozi okno stanovanja v prvem nadstropju, žvečila kos kruha in se ozirala naokoli. Blizu mlekomata sem videl ženski, ki sta stali precej daleč narazen, ena od njiju pa je imela masko na obrazu. Sproščeno sta kramljali, kakor da bi vse bilo v najlepšem redu. Kot bi bil, recimo, običajen in prijeten postapokaliptični dan.

Sprostili so se tudi vozniki, ki jih je bilo na cesti bistveno več kot pred tednom, zazdelo pa se mi je celo, da vozijo bolj sproščeno, manj previdno. Ko sem čakal pred semaforjem, je mimo pridrvel motorist, ki je v trenutku zanosa divje pospešil, da je zaropotalo in se pokadilo za njim. Zdel se mi je radosten in sproščen. Dolgo sem gledal za njim, ko je izginjal med bencinskimi hlapi.

Po slušalkah, ki sem jih imel na glavi, sem med sprehodom poslušal radio in premišljal, da so se sprostili celo mediji in začeli poročati še o drugih temah, ne le o pandemiji. Radijski voditelj, s katerim sva pred skoraj dvema tednoma resno razglabljala, kako smo v tem čudnem obdobju postali bolj zategnjeni in kako se izogibamo stikom, je tokrat zvenel čisto drugače, bolj sproščeno. Ne le da je zbijal šale. Zbil je celo steklenico, ki se je zakotrljala po radijskem studiu. Niti to ga ni zmedlo. Še naprej je lahkotno zabaval ljudstvo.

Med poročili sem potem slišal, kako so se danes sprostili naši oblastniki, vključno s predsednikom republike in obrambnim ministrom, in na skupinskem »sprehodu« ob slovenski južni meji, ki jo nameravajo dodatno obdati z zaporami, kramljali brez zaščitnih

mask na obrazu. Že prej sem po spletu videl fotografijo, na kateri jih je, takole čez palec, v skupini hodilo približno petnajst, kar ni ravno v skladu z vladnimi odloki, ampak – hej! – med sprehodom ob reki in med drevjem smo lahko manj zadržani, če nas le ne napade krokodil. Aja, pa saj teh v Sloveniji ni! Še sreča. Torej se lahko povsem sprostimo.

Kako se lahko sprostimo tudi med pandemijo, je vrhovni poveljnik vojske in predsednik republike pokazal že pred tedni, ko je »čilal« na soncu in si kopičil vitamin D, včeraj pa je stopil še korak naprej in za sprostitev pripravil še podoknico ob velenjskem domu starejših občanov. Z milozvočnim petjem po megafonu je na balkone privabil približno trideset ljudi, med katerimi številni niso imeli maske. Stali so tesno drug ob drugem, se zibali

in ubrano prepevali pesem Dan ljubezni, ki jo je predsednik v objavi na svojem profilu na Instagramu razglasil za »himno boja proti koronavirusu«.

Ko sem se vrnil s sprehoda, so bili tudi doma vsi sproščeni. Žena je telovadila in zraven glasno prepevala, otroka sta snemala neke filmčke in se smejala kot ubrisana, maček pa je »čilal« na stolu v kuhinji.

Od vse te sproščenosti se mi je po glavi začel vrteti refren znanega hita iz osemdesetih let: »Relax, don't do it when you want to go to it ...« Prvič v življenju sem začel premišljati o besedilu te pesmi, ki smo se jo med poskakovanjem nekoč drli po klubih, in dojel bistvo: če želiš nekaj storiti, se sprosti in tega ne stori. Res, času primerno! Morda bo v to smer naravnani naslednji uradni odlok: sprosti se, če ne jih boš dobil s pendrekom po zadnjici v slogu videospota skupine Frankie Goes to Hollywood.

No, torej? Smo že kaj sproščeni?!

Zanimivo. Jaz se grem po spletu naključij opazovanje z udeležbo v proizvodnji. In sem ravno danes razmišljala, kako se čuti nesproščenost. Nazaj smo drugi dan po enomesečni karantenski pavzi. Z maskami, ki jim pravijo nagobčniki, z rokavicami itak in še očala imamo. Samo čakam, da bo kdo ugotovil, da smo tako bolj produktivni, ker bolj molčimo med delom (itak je težko razumeti koga, ki kaj reče z masko) in da bodo delo z maskami podaljšali tudi v čase, ko bomo nekoč prekuženi ... Bi se dalo res pisati marsikaj ... Plus, ker ni javnega prevoza, moramo priti na delo s svojim prevozom, ampak po dve osebi v avtu, niti slučajno več ... Imeti moramo, jasno, maske, ampak logike pa ni, če lahko dva, zakaj potem ne tudi recimo trije ...

Deklina zgodba se piše.

Zakaj samo dva v avtu? Kje je to določeno? In ker ni javnega prevoza, ali vam bodo sedaj za prevoz dali

kilometrino, polno seveda? Čisto tako me zanima, kako se ti problemi rešujejo v praksi.

Ja, dobili bomo plačan prevoz, koliko točno, ne vem. Da pa lahko delodajalec določi kako priti, s koliko ljudmi v avtu, pa tudi mene čudi ...

Po mojem lahko kvečjemu priporoča. Srečno!

Po mojem tudi, ampak ljudje ubogajo ...

Haha, Dan, kje si ti ta komad našel. Tole je fakt o besedilu te pesmi: The song is essentially a guide to delaying ejaculation. To throw censors off the scent, when Relax first came out, the band claimed publicly that it was written about "motivation." Later, they confessed it was actually about "shagging." Pa kakšno mrho ima na odru 😊

Meni je pa čudna nesproščenost frizur naše vladajoče elite. Vsi so lepo postriženi in urejeni. Za boga kako jim to uspeva? Jaz sem že cel zaraščen.

Morda imajo frizerje vsi v krogu družine? (Gliha skup štiriha ali povej mi, s kom se družiš, in povem ti, kdo si.)

35. dan karantene

7 x 8 = ?

Ko sem bil mlajši, mi je šla na živce, danes jo pogrešam. Vsak dan jo gledam skoz okno in čakam, kdaj bo spet dostopna. Šola namreč.

S sinom sva jo danes obiskala, saj sva posnela kratek film z naslovom Moja pot v šolo. No, pravzaprav bi morala posneti njegov govorni nastop, na katerem bi pojasnil, kako gre v šolo. Ker stanujemo zraven šole, pa se je odločil, da bo govor povedal kar med potjo. »Moj dan se takrat, ko ni karantene, začne takole ...« je začel razlago na hodniku naše hiše. Nato je zdrvel po stopnicah, stopil skoz vhodna vrata, stekel nekaj metrov, in že sva bila pri zadnjih šolskih vratih. Skoznja ga učitelji ne spustijo, je povedal, če pa bi ga, bi bila njegova pot v šolo polovico krajša.

Pot sva nadaljevala ob šolski ograji. Stopal sem po pločniku, on pa po ozkem pasu trave, po katerem gre – no, je šel – navadno v šolo. Še enkrat sva zavila in se znašla pred zaprtimi vrati šolskega poslopja. Pogledal me je in stresel z glavo, saj so mu dolgi lasje silili v oči. »Ko pridem v šolo, zavihtim torbo z ramen in si obujem copate,« je povedal z resnim izrazom na obrazu, pogledal v kamero telefona, ki sem ga držal, in dodal: »No, to je konec!« Ustavil sem snemanje, obrnila sva se in odšla v prostore, kjer dejansko poteka šolanje. Domov.

Na domu otroke šolamo pet tednov, zdi pa se mi, da je minilo bistveno več časa. Ponovili smo poštevanko, ugotavljali, kaj je dediščina, prepevali pesmi v dvo- in tričetrtinskem taktu ter se zraven tolkli po kolenih in butali z nogo v tla ... Kadar pri učenju pomagam jaz, začnem občasno butati z nogo v tla tudi kar tako, posebej takrat, ko vem, da bo treba ta dan napisati krajše besedilo za službo (daljših ta hip ne zmorem niti začeti) in se nenadoma spomnim še, da sem začel pripravljati kavo. Potem stečem v kuhinjo, pripravim malico in jo odnesem v otroško sobo ter med razdeljevanjem krožnikov sprašujem otroke, koliko je sedem krat osem. To vprašanje se mi je vedno zdelo pomembno. Tistim, ki

poznajo odgovor, so bila – tako sem mislil – odprta vrata v svetlo bodočnost.

Za učenje na domu ne potrebujemo table in krede, potrebujemo pa tehnične pripomočke. Na srečo imamo doma kar tri prenosnike in en namizni računalnik, pa še dragoceni tiskalnik s skenerjem, s katerega smo po dolgih letih spihali prah in zdaj obratuje s polno paro. Toliko računalnikov je ravno dovolj, da lahko z ženo oba delava, najmlajši otrok, ki je še v vrtcu, spremlja mladinski program na enem od prenosnikov, najstarejši sin dela naloge na svojem računalniku, za srednjega pa ... Ja, zanj bi potrebovali še en računalnik!

Vsa gradiva, ki nam jih pošljejo iz šole, skušamo natisniti in razvrstiti v mape, da se snov ne pomeša. Ob prebiranju učne snovi, ki jo prejmemo po elektronski pošti, dobim občutek, da se učiteljice in učitelji izjemno trudijo, ko pripravljajo to gradivo. Še več: ob pregledovanju napotkov se mi včasih zdi, da morajo tudi oni redno poročati, kaj vse so naredili čez teden, in morda celo voditi posebno karantensko evidenco, in to ne le zase, temveč za

vsakega učenca: kako napreduje, katere naloge je opravil, kako je pripravil govorni nastop ... Podobne sezname, ki jim pravimo časovnice, moramo namreč tedensko oddajati tudi raziskovalci in s tem potrditi, da nismo ves dan ležali na kavču – četudi dejansko smo. (V pojasnilo: med pisanjem večine besedil, vključno s tem zapisom, sem zleknjen na kavču. Če sedim za mizo in pišem, me začne hitro boleti hrbet in sem bistveno manj produktiven. Da, med karanteno sem se očitno dokončno prelevil v »foteljskega antropologa«, kakor so označili raziskovalce iz 19. stoletja, ki so ždeli doma in zbirali pričevanja od popotnikov.)

Ko pri učenju pomagam jaz, si natisnjene delovne liste na začetku pouka razvrstim v vrstnem redu, ki se mi zdi najbolj smiseln. Po spoznavanju okolja preskočim na matematiko in sprašujem poštevanke števila sedem ter že pogledujem k angleščini, zraven pa občasno pomislim: »Pa zakaj jih ne pustijo teh nekaj tednov pri miru?« Potem malce butam z nogo ob tla v dvočetrtinskem taktu in se spomnim na matematično nalogo, ki jo je treba narediti prek računalnika. Odbežljam v dnevno sobo, pograbim prenosnik in ga nesem na mizo v otroški sobi. Skušam se prijavit v spletno učilnico ... Kako se že vstopi vanjo? Spet sem pozabil geslo! Zdrvim v spalnico, vprašam ženo in odhitim nazaj v otroško sobo. Vmes se spomnim, da sem začel kuhati kavo, zato stečem v kuhinjo in spotoma pripravim še malico ... In takrat ugotovim, da je dejansko čas za kosilo.

Če je kdo ob branju pomislil, da vse gospodinjsko delo in pomoč pri učenju izvedem sam, moram vtis nemudoma popraviti: to seveda ne drži. Štafeto si z ženo redno podajava. Ko jaz kot zmešan tolčem po tipkovnici, medtem ko sem zleknjen na kavču, ona bezlja po stanovanju, kuha in poučuje ter buta z nogo v tla. (Ali pa morda poučuje telesno vzgojo, kaj pa vem.) In tako dan za dnem.

Pa nam je hudo? Niti ne. Na neki čuden način smo se sprijaznili s položajem. Pravzaprav mi je šolanje na domu celo tako priraslo k srcu, da včasih brez pravega načrta izvedem dodatni pouk o naključni temi. Na urniku je takrat vse mogoče: od nastanka črnih lukenj in zasnove jedrskega reaktorja do topologije

druženih omrežij in antropološke metodologije. Priznam, večinoma čista improvizacija. Med temi predavanji butam z nogo v tla kvečjemu takrat, ko občinstvo ne posluša dovolj pozorno in se valja po kavču.

Kar izvajamo med karanteno, je morda največji socialni eksperiment na področju šolstva. Nekatere dejavnosti, ki jih počnemo, se bodo verjetno izkazale za izjemno dobre, druge za katastrofalne. In kaj, če se pokaže, da bodo otroci od šolanja na domu ogromno odnesli?

Nič, to možnost raje že zdaj odmislimo. Kmalu bo spet čas za pot v šolo. Hip, hip – hura!!!

Upam, da bo izšla korona knjižnica 😊 Navdušena sem! Trije pobi? Je kar veliko ravsanja, domnevam 😊 Pri nas sta dve dekleti in en fant, pa je on zadosti za vse tri 😊

»Zgodovina je sestavljena iz dolgih obdobij dolgčasa in kratkih obdobij terorja,« je napisal nekdo. No, tako nekako je pri nas. 55 minut vse super, potem pa: bum! In potem moram vpiti: »Ej, ej, ej! Halo!«

7x8 je bil moj najstrašnejši račun pri učenju poštevanke. Z matematiko sicer nisem imel težav, ampak koliko je 7x8 pa si iz nekega meni neznanega razloga nikakor nisem mogel zapomnit. Če sem že slučajno uganil, pa me je potem dotolkel naslednji: 8x7 ... 🤔🤔

Odgovor je 42. Na vse.

Ta račun po mojih izkušnjah dela težavo skoraj vsem, ali pa drugače – če ti pri poštevanke do deset kaj dela težave, ti bo ta... 😊😊👍

Vedno znova ob prebiranju tvojih zapisov ugotavljam, da sem zgrešila poklic. Če si antropolog, imaš celostno

sliko. Bolj kot si odprt za opazovanje, bolj je vse jasno. In še ... Kaj če se izkaže, da so otroci od šolanja doma odnesli več? Med nama – veliko njih bo odnesli več. 🧑
Že razmišljam, da bi bila učiteljica na daljavo 🧑

Neeee! Rabimo učitelje na bližino 😊

Mislím ... Jaz bi, da moji otroci hodijo v šolo fizično, ampak tržna niša pa to ... Učitelji jih ne odkrijemo pogosto 😊

Lahko te dam na skype za tri ure z njimi in boš videla vraga. Čeprav ... Mogoče bi se pa obneslo 😊

Jaz uporabljam zoom. Ko potrebujem tišino, da kaj povem, razložim, jim rečem, da naj se dajo na mute 😊

Saj jaz imam tudi zoom za študente, ampak toliko govorim, da itak ne pridejo do besede. Bi pa bilo super imeti funkcijo mute tudi v vsakdanji komunikaciji. če še malo počakam, jo bom imel na slušnem aparatu 😊

36. dan karantene

Konec vojne

»Vojna! Razumeš? Vojna!!!« Tako sem v četrtek, 27. junija 1991, dramatično začel svoj zadnji dnevniški zapis, v katerem sem opisal, kako sem se zbudil med preletom reaktivnih letal, in dodal, da je to »v bistvu prva vojna v mojem življenju, ki jo neposredno doživljam«. Vtise in spomine sem pred tem zapisoval vsak dan, in sicer od 23. oktobra 1987. Zakaj sem nehal pisati prav na dan, ko se je začela vojna, niti ne vem, zdi pa se mi, da je življenje onkraj štirih sten, in to v času, ko je nastajala nova država, postalo tako mikavno, zanimivo in vznemirljivo, da mi je preprosto zmanjkalo časa za pisanje.

Danes iz podobnega razloga končujem pisanje teh zapiskov iz karantene: zunanji svet se znova odpira, nenavadnost karantene pa je spuhтела. Na peti dan od razglasitve ukrepov, ko sem začel pisati te zapiske, sem se neznansko čudil zamaskiranim ljudem, ki so se sprehajali po trgovini, danes pa je nasprotno: zamaskiranci so nova normalnost. »Veste,« mi je pred tremi dnevi dejal prijazni prodajalec v bližnji trgovinici, »pred dvema mesecema bi se podelal v hlače, če bi nekdo prišel v trgovino z masko, zdaj pa se podelam, če pride brez nje.« Navade, ki so se nam zdele skrajno čudne, smo ponotranjili. Kar je bilo pred petimi tedni nezaslišano, se nenadoma zdi nujno – od pozdravljanja na daljavo do izogibanja lastnim sorodnikom in prijateljem.

In katere spremembe sem med karanteno opazil pri sebi? Pa pogledjmo!

Prvič, kroksice so edino obuvalo, ki si ga še nadenem, in to na boso nogo. Nogavic namreč ne nosim že od marca.

Drugič, vid se mi je čudežno popravil in spregledal sem kot Esmeralda iz telenovele. Očal si nisem nadel že dva, tri tedne, saj brez njih vidim dovolj dobro – ali pa sem se nekako privadil, da je svet meglen in resničnost zabrisana.

Tretjič, čudežna povrnitev vida je povezana z dejstvom, da sem v času karantene za volan sedel petkrat ali šestkrat in skupaj prevozil manj kot sto kilometrov. Očala sem prej potreboval predvsem na daljših razdaljah, te pa so seveda preteklost.

Četrtrič, avta sicer ne vozim več, si ga pa lastim. Po sedmih letih sem namreč odplačal lizing in postal ponosni lastnik vozila, ki ne stoji pred hišo 95 odstotkov, temveč 99,9 odstotkov časa. Lizinška hiša, ki je tačas končala v likvidaciji, mi je ravno danes poslala posebno plaketo, na kateri z velikimi zlatimi črkami (brez šale!) piše, da sem poravnal vse obveznosti.

Petič, v trgovino hodim največ enkrat tedensko. Ko doma poglodamo dobesedno vse, kar smo strpali v hladilnik in shrambo, in pustimo le gole police iz vezane plošče, saj so presuhe, da bi jih zaužili, se junaško podam na pot (glej 25. dan karantene). Pred nakupom se vedno oborožim s strateško načrtovanim nakupovalnim listkom, doma izdelano masko in gumijastimi rokavicami.

Šestič, več kot mesec dni se nisem z nikomer rokoval – z izjemo članov lastnega gospodinjstva. Otrokom še vedno stisnem roko, ko opravijo domače naloge in pospravijo sobo, z ženo pa si tu in tam da »petko«, ko se nama posreči pospraviti kuhinjo ali zložiti sveže oprano blago na police.

Sedmič, kavč se je oblikoval po moji podobi – ali pa sem se jaz po njegovi. Postala sva kot nekakšen kiborg: pol človek, pol kavč. Ne vem še, ali bi se tudi poklicno preimenoval v »kavčopolog«.

Osmič, ker so mi lasje zrasli skoraj do ušes, sem si jih začel česati čez plešo na vrhu glave. (Če ste za trenutek pomislili, da je to res, potem vam v času infodemije in lažnih novic ni pomoči.)

Devetič, postapokaliptični romani so se mi dokončno zagabili. Po vsej črnini in grozi so me začeli bolj privlačiti kriminalni romani z romantičnimi vložki in filozofske razprave o bistvu in smislu življenja.

Desetič, politika se mi še vedno upira. Nič novega.

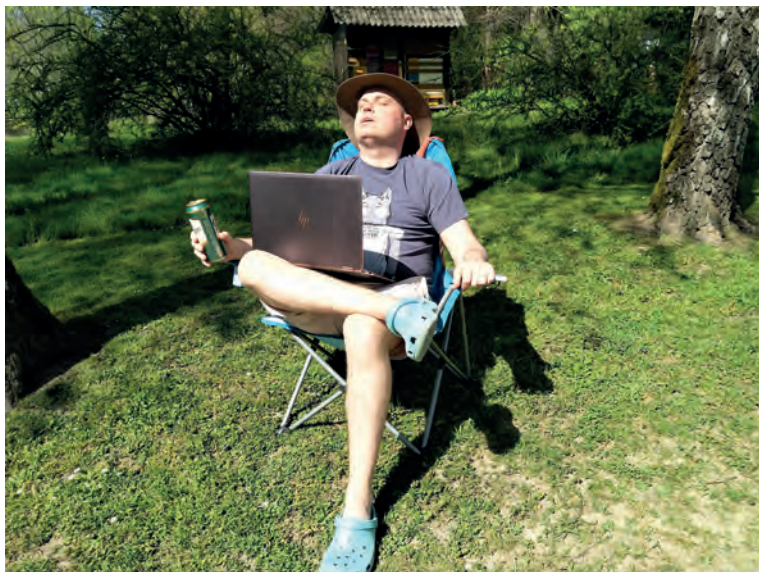
Takšne so torej spremembe po šestintridesetih dneh karantene. Ne znam si zamišljati, kakšen bom čez mesec, dva, ko se spet

vidimo. Bom imel lase do ramen? Se bom v kroksicah odpravil tudi v službo? Se bom s sodelavkami še upal objeti ali rokovati? Bom moral znova opravljati vozniški izpit in kupiti nova očala?

Zanima me tudi, kakšna bo družba, ki nastaja za štirimi stenami. Koliko bo ločitev in družinskih tragedij? Koliko srčno-žilnih in jetrnih obolenj, ki bodo posledica nažiranja in opijanja v osami, bomo evidentirali? Kakšne psihične posledice bo osamitev pustila na ženicah in možakarjih, ki so bili vajeni, da so jih otroci redno obiskovali? Kakšne bodo zdravstvene posledice pri tistih, ki so med krizo raje počakali doma, kakor da bi se odpravili k zdravniku?

V dnevniškem zapisu iz leta 1991 sem med drugim napisal, da me je strah tako za rojake kot tudi za tiste vojake, ki »ne vedo, zakaj se pravzaprav borijo«. Danes imam podoben občutek, le da nas zdaj skušajo prepričati, da smo vsi vojaki, ki se borimo proti nevidni grožnji. Ob tem je jasno, da bodo v »vojni« spet eni zmagovalci, drugi poraženci, nastradali pa bodo navadni ljudje.

Namesto da razumemo pandemijo predvsem kot vojno in krizo, jo je bolje razumeti kot normalen pojav, ki je za nekaj časa prekinil navidezno ravnotežje v svetu in družbi. In ravno med takšnimi prekinitvami, ki so nujne, se zgodijo najzanimivejše in najpomembnejše reči. Takšne, ki jih je vredno pogledati od blizu in jih zapisati.

≈ KONEC PRVE SEZONE ≈

Hvala za zapise in nasvidenje v naslednji »vojni« 😊

Zelo bom pogrešala te zapise.

Bojim se, da si prehitro vrgel pero v kot, saj ena lastovka še ne prinese pomladi. Baje pa je to bila generalka, jeseni bo pa šlo zares. Srečno, dragi Dan!

Saj piše: konec prve sezone 😊

Aja, jutri se začne druga sezona!? Super!!

Se ti zdi, da se pišem Netflix? 😊

Ojoj, kako ogledalo si mi nastavil, sram me je. Zdaj razumem, kaj pomeni, ko se stranke razvadijo in bi te izsesale. Ja, nič, Netflix se tudi plača, obogatel boš. Pa boš lahko plačal učiteljico, kuharico in gospodinjsko pomočnico, ti pa boš cele dneve pisal in raziskoval pa se z družino zabaval.

Zapisi so seveda fantastični. Pripombo imam samo na krokse ... Menda imajo luknje samo zato, da lahko dostojanstvo ven izpuhti. Bil sem strašno ponosen na domislico dokler ni moja draga izjavila, da je z birkenštoktkami enako. No, tu pogorim tudi sam 😊

Jaz sem pred mesecem in pol imel enako mnenje.

Ta šaljivost na udobnost je prelepa 😊

Hvala, Dan, pogrešala jih bom. Zelo. Na to, da jih ne bo več, sem reagirala bolj čustveno kot takrat, ko so nas zaprli v občino. 🙄

Hvala! Sicer smo zaprti, a naša srca ostajajo odprta.

Pesmo, a veš, da kar se tiče moje sociale, ni nič spremenjena. Ne vidim ne manj ne več folka kot pred epidemijo. Mi je prav lušno. To pomeni kaj? 😊

Se ti vidi, da že dolgo nisi bil med ljudmi, ker uporabljaš »pesmo« na začetku stavka 😊

Kaj to se ne uporablja več? 😊

Leta 1987 so to ukinili z uradnim odlokom 😊

Wot? Google praktično sploh ne pozna izraza 😊

Ne, to je bilo nazadnje omenjeno na zadnji strani zgodovinskega učbenika.

Pol človek, pol kavč, ta zmaga! Sem se že bala, da je samo pri nas tako. Lep je ta občutek, da človek ni sam na kavču 😊

Prve sezone, ja! 😊 Pa saj se bomo navadili teh nevidnih sovragev. Srečno, Dan! Upam, da izide tudi knjižica teh tvojih zapisov, v nedeljo pa itak, da poslušamo Drevenska! Rokujem se s tabo z virtualno rokavico. Hawk!

Dan, neskončno sem uživala v tvojih zapisih. FB si spremenil v knjigo 😊 Na zdravje na novo poglavje. 🙌

Se veselim druge sezone 🤝☀️

Namesto objemov in rokovanj se lahko prepustimo nazdravljanju, bil bi namreč čas.

Ja, ja. Enkrat prideš z zapiski na objave na Radiu Slovenia, pol pa »fetriku-lušni« ... Kaj naj pa zdaj beremo, a? Mogoče poročila?!? 😊😊🤝😊😊

Hahaha ... Tako se režim, ko berem, da se kar pomlajujem. Ko bo konec karantene, plis nadaljuj, ker smo postali odvisni od tvojih kolumn 😊

Spremna beseda

Vesna Milek

Nastanek novega človeka

Začenjam kar z avtorjevimi stavkom, ki sem ga že večkrat citirala, to je, da se bo svet začel deliti na tistega pred izbruhom koronavirusa in onega po njem. Da se je z globalno epidemijo začelo novo štetje. Že dolgo v zgodovini nismo bili priče, da bi neki pojav postal tako globalen in sprožil tako radikalne družbene spremembe kot pandemija koronavirusne bolezni. Kdo od nas si je še pred pol leta predstavljal, da se bomo med knjižnimi policami v knjigarni srečevali z maskami na obrazu in si momljali nekakšne pozdrave, da bomo pomerjali sončna očala pri optiku z masko na obrazu in spraševali kolegico, kako nam pristojajo.

Čeprav se nam je maja 2020, ko so se znova odprle knjigarne in frizerski saloni, zdelo, da smo jo na tem koščku sveta dobro odnesli, nam prihodnji scenarij ni znan. Vemo samo, da se posledice že kažejo tako v gospodarstvu kot v naši psihi in da se bodo v vseh razsežnostih pokazale, ko bo ta knjiga morda že prodajna uspešnica.

Čeprav so se vmes pojavili tudi pomisleki o literaturi, ki nastaja med karanteno, češ, da so vse karantenske izkušnje bolj ali manj podobne in zato nezanimive, tega ne verjamem. Niso. Tako kakor nismo vsi v istem čolnu, kot se je nerodno izrazila Madonna, medtem ko se je namakala v banji z rožnimi listi. Naše izkušnje so bile korenito različne, a vsi smo bili uglašeni na skupni imenovalc – strah. Ki je bil v nekogaršnjem interesu. Vedno je.

In poleg tega teh izkušenj nihče ne bo in ne more zapisati na enak način.

Slog antropologa Dana Podjeda je nenavaden, cerebralni, duhoviti, eruditski; med analizo družbenih dogodkov vstopa v

območje osebnoizpovednega, ker, kot pravi, koga naj bi kot profesionalni voajer raziskoval v času karantene, če ne samega sebe in svojih bližnjih. Tako je med karanteno sam kot preučevalec družbenih fenomenov postal nekakšen »vplivnež«, ki bi ga bilo treba raziskati. Njegov blog, ki se je zdaj povezal v knjigo, je dejansko znanstveni, intelektualni resničnostni šov, brez kamere, ki se »bere kot napeta nadaljevanka«, kot je zapisala ena njegovih rednih bralk na blogu. Dan Podjed se je tako dal na razpolago, kot žrtveno jagnje znanosti, njegova zasebnost, najbolj iskana dobrina v tem digitalnem svetu, je v imenu antropološke analize na voljo vsem.

V času karantene so bili njegovi eseji, blogi, dnevniški zapiski, ki jih je objavljajal na različnih družbenih omrežjih, za mnoge nekakšna potrditev, da nismo nori. Z njimi smo se identificirali, bili so kažipot, kam lahko pogledamo za informacije. Stene njegovega doma so postale steklene, njegove izkušnje smo primerjali s svojimi, tu in tam me je prešinila misel: »Aha, tako je bilo tudi z mano!« To velikokrat počne dobra literatura.

Dejansko Podjed samega sebe analizira na tako duhovit, brez-kompromisen način, da so njegovi zapisi vredni mojstra kratkih zgodb, izraelskega pisatelja Etgarja Kereta, ki slovi po absurdnih in surreálnih zasukih. Ob tem so bile bizarnosti, ki jih opisuje Podjed, dejansko dva meseca naša realnost. Najprej prvi pohod v trgovino: patriarh družine, ki se žrtvuje v dobro drugih članov in oborožen z masko in rokavicami prodira po veleblagovnici, gojišču virusov, in se izogiba stikom in pogledom drugih »zombijev«, ki se pod maskami počutijo podobno prestrašeni in zmedeni. Pa tesnoba prvih tednov in obsedeno spremljanje novic, slalomiranje med nasprotujočim si poročanjem različnih medijev, nihanja števila smrtnih žrtev po svetu, »švedski model«, analiza evidentiranja vzrokov smrti, nasprotujoče si informacije strokovnjakov in oštevanje neposlušnih državljanov uradnega govornika vlade, grožnja italijanskih registracij na meji, nato ljubljanskih registracij v slovenskem primorju, pa tuširanje steklenic vina, ustvarjanje zalog toaletnega papirja ... Ne bom šla v podrobnosti analize, saj navsezadnje zdaj berete to knjigo. A moram povedati, da sem se na glas smejala ob opisu nekaterih dogodkov, na primer snemanja njegove izjave za nacionalno televizijo. Predigra razkuževanja,

čudni pogledi pri stiskanju rok televizijske ekipe, gumb na sveže zlikani srajci, ki se ne da več zapeti (ugotovitev mnogih v karanteni), in mikrofona, ki je zaradi varnosti videti, kakor da bi »perzijsko mačko nekdo nabodel na sulico in jo pomolil pod nos«. Ali pa opis hamletovske dileme, ko so ga že po nekaj dneh karantene vznemirili fantje, ki so brezkrbno igrali košarko na igrišču pod blokom; podžgan od skrbi za javno zdravje, malo pa tudi iz čisto človeškega vzgiba, namreč zavidanja užitka, si je obul kroksice in jih nagnal z igrišča.

Zdaj, ko smo v nenehnem pričakovanju drugega vala, se zdi, da so ljudje veliko bolj sumničavi. Na plan so prišle resne duševne in socialne stiske, nasilje v družinah, čakalne vrste v zdravstvu se daljšajo, odpuščanja se množijo, vse bolj se vsiljuje občutek, da se nekdo tam zgoraj igra z nami. Vse bolj dvomimo o informacijah, iščemo nove razlage, kaj se dogaja, in to največkrat iščemo prav po spletu. Po spletu organiziramo revolucije, vstaje, podpisujemo peticije in ne razmišljamo o tem, da je splet v lasti tistih, ki živijo od prodaje naših zasebnih podatkov. Ali, kot mi je natančneje rekel Podjed v intervjuju za Sobotno prilogo: platforme, po katerih skrivaj kujemo zarote, so dejansko zasebni prostor, ki si ga lastijo podjetja, kot so Google, Facebook in Amazon – ali pa Alibaba in Tencent za »velikim požarnim zidom« na Kitajskem. Ljudje, ki so ustvarili ta podjetja, si namreč lastijo največji arhiv vseh časov. Do podatkov, ki jih zberejo, pa imajo dostop tudi vladne institucije, kot sta razkrila žvižgača Edward Snowden in Christopher Wylie. Zato je dejansko bolj kakor kdaj prej aktualna Orwellova misel iz romana *1984*: »Kdor nadzoruje preteklost, nadzoruje prihodnost. Kdor nadzoruje sedanjost, nadzoruje preteklost.«

Med karanteno smo se znašli tam, kjer nas je nekdo želel imeti. Vsak v svoji celici, iz katere nismo smeli, nadzorovani s pametnimi napravami, s pomočjo katerih so nas opazovali in poslušali nadzorniki in se odločali, ali smo pridni.

Tak totalni nadzor bi pomenil konec demokracij, mi je pojasnil v omenjenem intervjuju. Ali, kakor sam zapiše na osemnajsti dan karantene: »Žrtev bolezni bo še veliko, a občutek imam, da

bi lahko bila glavna žrtev v tem času prav resnica, ki je eden od temeljev demokracije.«

Tega besedila sem se, kot je morda razvidno iz že zapisanega, lotila s strahospoštovanjem, analizirala sem vsak avtorjev zapis v blogu, in ko sem mu poslala svojo mojstrovino, mi je rekel: »Čisto kul je tole, Vesna, ampak malo si vse skupaj zakomplicirala, malo preresno si se lotila teh mojih zapisov. Res nočem klasičnega predgovora. Piši raje o tem, kako si ti doživela karanteno.«

Prosim?

»Ja, začni s svojo zgodbo iz karantene, sploh me ne omenjaj.«

Prav antropolog, ki je v svoji prejšnji knjigi *Videni* tako inteligentno razgalil kulturo opazovanja in razkazovanja, voajerizma in ekshibicionizma, me zdaj vabi v to isto past.

Priznam, če se ne bi ponovno sprehodila skozi to knjigo, bi določene karantenske izkušnje pospravila v temačen kot svoje psihe. Kdo ve, kdaj bi spet prišle na površje. Tako pa so se hkrati z njegovimi duhovitimi in analitičnimi zapisi vrnile kot bumerang.

Nisem tuširala steklenic, nisem razkuževala vsega, kar sem prinesla iz trgovine, nisem podila fantov z igrišča, nisem urejala vrta, ker ga nimam, niti nisem pospravljala knjižnih polic ali prenavljala stanovanja, ker za to ni bilo časa. Nisem odgovarjala na zoom, malo iz snobizma, ker bi bile v ozadju »spet tiste knjižne police«, a žal so vse proste stene v mojem stanovanju obložene z njimi. In spet se je pokazalo, kot je opozoril avtor te knjige, da Shakespearjeva znamenita misel – »svet je oder« – drži bolj kot kdaj koli prej v zgodovini, le da je danes svet zgolj virtualni oder, vsak iz svoje sobe pošilja signale v svet. In tako smo se med karanteno vrteli na vrtljivih odrih ... Tu, moram priznati, je bil moj edini upor, nisem se šla videoklicev, z intervjuvanci sem govorila po telefonu, tudi z avtorjem te knjige, v zdrasani trenirki, s skuštranimi lasmi, medtem, ko mi je moj najstnik, naveličan mojega in svojega »dela od doma«, metal v glavo rojstnodnevne balone.

A bila je tesnoba ... in potem spet dvom ... in žgoče debate po telefonih ... in potem televizijski dnevnik, ki me je spet preplaval s tesnobo. Med gledanjem poročil, grozečih napovedi, podob s krstami, ki se skladiščijo v severnoitalijanskih cerkvah, sva oba z otrokom dobivala vse mogoče znake virusa, kašljala sva, težko dihala.

Ko sva se čez nekaj tednov, tako kot mnogi, ob večerih raje preselila na Netflix, sem se zalotila, da se zdrznem ob nepremišljenih pozdravih, objemih ali celo poljubih akterjev v televizijski seriji. Spoznanje, kako hitro se človeški um vda novi realnosti, ni bilo ravno laskavo.

Sprehodila sem se tudi na Rožnik in okrog tega sprehoda se je potem vrtel ves dan. Tam so se začele dogajati čarobne stvari – na primer to, da ti na gozdni poti prečka pot srnjak. Zdi se skoraj nadrealistično, ko se ustavi sredi poti in se zastrmi vate in se gledata, ti in žival, morda traja celo minuto, morda več, samo ti in gozdno bitje, ki se te ne boji, za hip se zdi, da čutiš njegovo dihanje, in si zaželiš, da bi ta mali čudež trajal in trajal.

Bile so veverice, ki so prihajale bližje in bližje, in zvok detlov ob debla, in siničke in taščice, pa hrošči rogači, metulji drugačnih barv, ki so bili tam najbrž od zmeraj, a smo se jih zares začeli zavedati šele zdaj. Narava je oživel. Bil je ukraden piknik na vrtu, dve družini, glasba iz zvočnikov, smeh, gledanje v oči, vse pod nadzorom, razdalja in razkužila in maske, a še nikoli niso kozarci z vinom ob trku tako lepo zazveneli, in otroci niso bili še nikoli videti tako srečni, ko so se prvič po dveh mesecih podili za žogo. Nekaj sto metrov stran sta čez barje preskakovali čredi srnjadi, z belimi repki, kot počasen posnetek v oddaji na televizijskem programu National Geographic.

Bili so samotni sprehodi po prazni Ljubljani, ki bodo ostali v kolektivnem spominu kot podoba, ki je še nikoli nismo videli, a smo jo prepoznali v podzavesti, kot drobci uskladiščenih podob iz znanstvenofantastičnih filmov.

Bilo je tudi nenavadno občutenje ljubezni, ki je prihajalo v valovih, sočutje do ljudi v domovih za starejše, skrb za domače

v drugi občini, skrb za prijatelje, samozaposlene v kulturi, klici prijateljev v Španijo, Italijo, Francijo ... Kot da smo vsi ujeti na isti imenovalec, sočutje, občutek povezanosti. Enkrat takrat sem poslušala pogovor s Slavojem Žižkom na Valu 202, ko je presenetljivo rekel, da se moramo »nekaj naučiti iz trenutka iz Nove zaveze Svetega pisma, ko Marija Magdalena vidi vstalega Jezusa Kristusa nekaj dni po smrti, se ga skuša dotakniti in potem ji v latinščini Jezus odgovori 'Noli me tangere', ne dotakni se me.« Paradoks se je zaostрил. V tistem času si ljubezen do drugega pokazal tako, da se ga nisi dotaknil. Nedotik je bil izraz čiste ljubezni, sočutja, altruizma. Tako smo živeli.

Zdaj se ljudje delijo na tri vrste: na tiste, ki se pozdravljajo od daleč, previdno in z nelagodjem, na tiste, ki med smehom kleno nastavijo komolec, in tiste, ki si med srečanjem padejo v objem, kot bi se začeli zavedati, da objem nikoli več ne bo tako samoumeven, zato si ga moramo vzeti z vso strastjo. Kavarne ob Ljubljani so polne, ljudje sedijo v popoldanskem soncu, se smehljajo, pijejo ledeno limonado in kavo, vse je videti enako, a v knjigarnah in lekarnah in trgovinah in taksijih in frizerskih salonih nosimo maske in vdihavamo lastni CO₂ in tu in tam švigne skoz glavo, kako čudno je to. To je torej naša nova normalnost. Nikoli več ne bo čisto tako, kakor je bilo. Morda ne bomo več tako prestrašeni, pa čeprav prihajajo nove in nove grožnje, žarišča so enkrat v enem mestu, drugič v drugem, nevarnost je povsod okrog nas, pravijo. Nekateri se uklanjajo, drugi se upirajo. Če na spletu kdo podvomi o dejanski smrtnosonosti in razsežnosti virusa, ga ne čaka več spletni linč. Vse več ljudi je prepričanih, da se nekdo ali nekaj igra z nami. Vstopili smo v distopijo Margaret Atwood *Deklina zgodba*, kjer ženske v totalitarnem sistemu, zreducirane na stroje za rojevanje, nosijo nagobčnike, ali v Huxleyev *Krasni novi svet*, kjer so ljudje razdeljeni po kastah, uspavani z občutkom umetne droge sreče, ki ji sam v romanu pravi soma, mi pa vsakič znova, ko zadršamo po zaslonih telefonov vemo, da ima zdaj drugo ime. Nič čudnega, da so se ti romani prav v tem času ponovno povzpeli na lestvice najbolj prodajanih.

Ob branju *Antropologije med štirimi stenami* znova premišljam o besedah italijanskega filozofa Giorgia Agambena, ki je sredi vrhunca pandemije opozoril, da je zelo verjetno, da bomo po tem izrednem stanju nadaljevali eksperimente, ki jih vladam prej ni uspelo uresničiti: zapiranje univerz in šol z nadomestkom predavanj na daljavo, prepovedi vsakršnega zbiranja in govora zaradi političnih ali kulturnih razlogov, zahteva, da si med seboj izmenjujemo zgolj digitalna sporočila, pri čemer bodo stroji nadomestili vsak stik med človeškimi bitji – vsako okužbo. A hkrati trdi tudi, da si v imenu zdravja in varnosti ne moremo dovoliti odvzeti pravice do svobodnega gibanja, izražanja, druženja, umetnosti, kulture. In navsezadnje, tudi zaradi te knjige se začneš spraševati, ali je vredno? Pomisliti moramo tudi na prihodnost novih generacij. Jih bomo pred vedno novimi grožnjami z mutiranimi virusi v prihodnje prepustili tehnologiji in jih vzgojili v orodja *Krasnega novega sveta*, da bodo z dodatkom droge sreče, uspavani in ubogljivi, usmerjeni samo v zadovoljevanje hipnih užitkov, ki jih dirigirajo korporacije? Jih bomo vzgojili v ubogljive *Matrice* spletnega nadzora ali jim lahko damo vsaj možnost, da se bodo na podlagi izkušenj s sovrstniki učili iz lastnih in naših napak in bodo zato lahko ustvarjali drugačno prihodnost?

Nismo neranljivi. Nikoli nismo bili. Treba bo poiskati nove načine, kako kljub virusom, ki najbrž še vedno prihajajo, vedno so, zgraditi svet, v katerem želimo živeti.

V kaj se spreminjamo? To je bilo osrednje vprašanje, ki si ga postavlja Dan Podjed in z njim vsi mi, ko beremo to knjigo. Očitno ustvarjamo novega človeka, mi je rekel po telefonu, ko me je klical, da bi mi prijazno povedal, da sem zamudila rok za oddajo tega zapisa. Res, ustvarjamo novega človeka, novo telo. Kot so si to zamišljali konstruktivisti in kot je to zapisal Srečko Kosovel. Razstavili smo človeka in ga na novo sestavljamo. Nastaja novi človek – z masko na obrazu.

O avtorju

Antropolog dr. Dan Podjed je raziskovalec v Inštitutu za slovensko narodopisje Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU in Inovacijsko-razvojnem inštitutu Univerze v Ljubljani ter docent na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani. Zase pravi, da je »profesionalni voajer«, saj po službeni dolžnosti opazuje ljudi in skuša razumeti njihove navade. Ljudi in družbo ima sicer rad, pri srcu pa sta mu tudi narava in tišina. Včasih se pokaže po spletnih omrežjih in v medijih, še pogosteje pa se skriva med štiri stene. Tam se zlekne na kavč in v miru bere in piše.

Kaj se zgodi, če antropolog obtiči med štirimi stenami? Koga naj raziskuje v osami? Knjiga predstavi zagate »profesionalnega voajerja«, ki je med pandemijo začel opazovati sebe in svoje bližnje ter zapise objavljati po spletu. Tako je nastal nenavaden dialog med opazovalcem, ki se je prelevil v razkazovalca, in družbo, ki je spremljala in komentirala njegove čudne navade: od razkuževanja nakupljene hrane in tuširanja steklenic do zalezovanja ptic, ki so se naselile na opustelem igrišču. Je čuden on – ali smo čudni mi?

Zdaj se ljudje delijo na tri vrste: na tiste, ki se pozdravljajo od daleč, previdno in z nelagodjem, na tiste, ki med smehom kleno nastavijo komolec, in tiste, ki si med srečanjem padejo v objem, kot bi se začeli zavedati, da objem nikoli več ne bo tako samoumeven, zato si ga moramo vzeti z vso strastjo.

Vesna Milek, iz spremne besede

ISBN 978-961-05-0467-2 CENA: 19 €

